

Sygn. akt III C 807/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 03 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia del. Ewa Suhecka- Bartnik

Protokolant: sekretarz sądowy Katarzyna Witaszek

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2019 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa D. A. (1) i D. A. (2)

przeciwko Bankowi (...) S. A. z siedzibą w W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów D. A. (1) i D. A. (2) kwotę 100100,65 (sto tysięcy sto i 65/100) złotych oraz 115365,06 (sto piętnaście tysięcy trzysta sześćdziesiąt pięć i 06/100) franków szwajcarskich wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od:

1) kwoty 33622 (trzydzieści trzy tysiące sześćset dwadzieścia dwa) złotych od dnia 18 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;

2) kwoty 66.478,65 (sześćdziesiąt sześć tysięcy czterysta siedemdziesiąt osiem i 65/100) złotych od dnia 12 lipca 2017 roku do dnia zapłaty;

3) kwoty 115365,06 (sto piętnaście tysięcy trzysta sześćdziesiąt pięć i 06/100) franków szwajcarskich od dnia 12 lipca 2017 roku do dnia zapłaty;

2. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

3. zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów D. A. (1) i D. A. (2) koszty procesu ustalając, że powodowie wygrali niniejszy proces w 91 %, a pozwany w 9 %, pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Sędzia del. Ewa Suhecka- Bartnik

Sygn. akt III C 807/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 09 czerwca 2017 roku (data stempla pocztowego) powodowie D. A. (1) i D. A. (2) (zwani dalej również „Powodami”), wnieśli o zasądzenie od Pozwanego na swoją rzecz łącznie, ewentualnie solidarnie łącznej kwoty 149.239,45 zł, na którą to składa się kwota 35.627,34 CHF tytułem całych rat kapitałowo – odsetkowych od umowy kredytu, a uiszczonych na rzecz Pozwanego w walucie CHF od dnia 25 lutego 2008 r. do dnia 25 kwietnia 2017 r. na podstawie umowy (...)z dnia 23 stycznia 2008 roku, ewentualnie 122.879,71 zł jako roszczenie ewentualne wobec roszczenia o 35.627,34 CHF w przypadku uznania przez sąd, że Powodowie nie mogą dochodzić roszczenia bezpośrednio w walucie CHF i zamiast niego winni żądać roszczenia w walucie PLN na wypadek niewyglądnięcia

powyższego roszczenia, tj. wszystkich powyższych kwot tytułem nienależnego świadczenia wraz z odsetkami za opóźnienie:

- 1) od kwoty 33.622 zł, tytułem składki UNWW Powodowie wnieśli o zasądzenie odsetek od dnia wezwania Powodów do dnia zapłaty tych składek, tj. od dnia 17 lutego 2017 roku do dnia zapłaty,
- 2) w zakresie pozostałych żądań pozwu (z punktu I a) i b) petitum pozwu), tj. od kwoty 115.617,45 zł oraz od kwoty 115.365,06 CHF, ewentualnie 397.015,48 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Nadto, Powodowie wnieśli o przeprowadzanie postępowania przy drzwiach zamkniętych oraz zasądzenie od Pozwanego na swoją rzecz łącznie, ewentualnie solidarnie zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając pozew wskazali, że umowa jest nieważna *ex tunc* z uwagi na jej sprzeczność z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe, z naturą i celem stosunku prawnego oraz ustawą Prawo bankowe i Kodeks cywilny. Podnieśli, że kredyt został im udzielony w walucie PLN, zaś klauzule indeksacyjne stanowią instrument finansowy w postaci Swapa Walutowo - Procentowego, zdefiniowanego w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi oraz dyrektywie MIFIDI. Co więcej, w ocenie Powodów w dacie zawierania umowy kredytu zarówno Prawo bankowe, jak i Kodeks cywilny nie dopuszczały indeksacji czy denominacji kredytu udzielonego w walucie lokalnej do waluty obcej. Zdaniem Powodów, kwota kredytu w walucie CHF nie została między stronami uzgodniona, a przez to pozostaje niewykonalna i nieistniejąca. Umowa kredytu indeksowanego do waluty CHF (pozornie walutowego) stanowi w rzeczywistości ich zdaniem kredyt złotówkowy oprocentowany stawką jak dla kredytów złotówkowych, tj. stawką WIBOR, zaś wobec treści art. 83 k.c. w zw. z art. 58 k.c. stanowi czynność pozorną, która jako taka pozostaje nieważna z mocy prawa. Powodowie wskazali także, że klauzule powodujące przeliczanie salda kredytu i jego rat według kursu kupna lub sprzedaży ustalonego przez Pozwanego stanowią klauzule abuzywne. Te zaś, są wobec nich bezskuteczne, bowiem abuzywność ta prowadzi do niezgodnienia *essentialia negotii* umowy kredytu, tj. zarówno jego kwoty, jak i zasad spłaty, przez co winna zostać unieważniona. Nadto, Powodowie zarzucili Pozwanemu sprzeczność umowy z zasadami współzycia społecznego z uwagi na naruszenie zasady ekwiwalentności i sprzeczności z naturą kredytu. Wskazali na imperatywny (*ius cogens*) charakter przepisu art. 69 ust. 1 ustawy Prawa bankowego, który wyklucza nawiązanie innego, np. nienazwanego stosunku prawnego, a którego naruszenie winno pociągać za sobą nieważność umowy. Podkreślili, że klauzula indeksacyjna nie spełnia funkcji waloryzacji umownej, zaś w jej przypadku – wielkość waloryzacji powinna odpowiadać zmianie wartości pieniądza wykluczając przy tym dodatkowy, nieograniczony zarobek kontrahenta. W przypadku kredytu bankowego, wynagrodzenie banku określone jest bowiem w umowie i stanowią je odsetki. Tymczasem, Pozwany dowolnie ustalał saldo zadłużenia Powodów na wartość dwukrotnie wyższą, aniżeli w rzeczywistości, co jest oczywistą konsekwencją naruszenia ich interesów majątkowych. Tym samym, Bank naruszył zasadę lojalnego kontraktowania i równorzędnego traktowania konsumenta. W ocenie Powodów, w świetle wskazanych przez nich argumentów powyższe zasługuje, aby klauzule indeksacyjne zawarte w umowie uznać za bezskuteczne. Powodowie stanęli na stanowisku, że zawarta przez nich umowa kredytu jest czynnością nieistniejącą, ponieważ Pozwany naruszył przepis art.69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, będący normą *ius cogens*, która definiuje elementy przedmiotowo istotne (*essentialia negotii*). Wskazali również, że umowa antyspreadowa nie mogła zmienić zasady *tempus regit actum* i *lex retro non agit*.

Nadto podnieśli, że klauzule indeksacyjne (klauzula wpisana do rejestru klauzul niedozwolonych na podstawie orzeczenia SOKiK w sprawie 426/09) i postanowienia dotyczące UNWW (klauzula wpisana do rejestru na podstawie wyroku SOKiK z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie XVII AMC 2600/02), a które to zostały zawarte w umowie stanowią niedozwolone postanowienia umowne obarczone sankcją bezskuteczności, wskazując przy tym na zakaz redukcji utrzymującej skuteczność umowy oraz zakaz uzupełniania stosunku prawnego normą dyspozytywną. Jako skutek uznania abuzywności Powodowie wskazali upadek całej umowy kredytu, podnosząc rozszerzoną prawomocność wyroku wydanego w sprawie uznania tej klauzuli za abuzywną. Tym nie mniej podkreślili, że w przedmiotowej sprawie spełnione zostały przesłanki z art. 385⁽¹⁾k.c.

Jednocześnie, strona powodowa wskazała, że zastosowane klauzule indeksacyjne nie posiadają cech ani też nie stanowią waloryzacji w rozumieniu art. 358¹ § 2 k.c. argumentując, że skutkiem uznania wskazanych klauzul indeksacyjnych za abuzywne winien być upadek całej umowy.

Kolejno Powodowie podnieśli, iż z uwagi na błędne wyliczenie przez Pozwanego CKK oraz RRSO, złożyli oświadczenie o uchyleniu się od jej skutków prawnych, co też skutkuje nieważnością umowy. Z uwagi bowiem na błąd dotyczący zaniżenia całkowitego kosztu kredytu oraz rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, oświadczeniem z dnia 08 maja 2017 roku złożyli Pozwanemu oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego w umowie kredytu oświadczenia woli. Dodatkowo nadmienili, że klauzula dotycząca ubezpieczenia niskiego wkładu własnego z umowy kredytowej została wpisana do rejestru klauzul niedozwolonych.

Powodowie podnieśli, że żądanie oparte przez nich na art. 410 k.c. nie uległo przedawnieniu (pозew - k. 2- 100 akt).

W piśmie z dnia 04 lipca 2017 roku (data prezentaty- data złożenia w Sądzie) Powodowie zmienili powództwo, żądając od pozwanego Banku (...) S.A. łącznie, ewentualnie solidarnie na swoją rzecz:

a) łącznej kwoty 149.239,45 zł, na którą składa się:

- kwota 31.200,98 zł tytułem całych rat kapitałowo – odsetkowych uiszczonych na rzecz Pozwanego przez Powodów w walucie PLN od dnia 03 września 2007 roku do dnia 03 kwietnia 2009 roku na podstawie Umowy Kredytowej Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku;

- kwota 4.728 zł tytułem innego nienależnego świadczenia, tj. prowizji od udzielenia kredytu na podstawie Umowy Kredytowej Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku, uiszczonej przez Powodów w dniu 03 sierpnia 2007 roku;

- kwota 5.096 zł tytułem innego nienależnego świadczenia, tj. składek na ubezpieczenie na życie, uiszczonych przez Powoda od dnia 03 sierpnia 2007 roku do dnia 05 maja 2017 roku na podstawie Umowy Kredytowej Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku;

- kwota 10.922,71 zł tytułem innego nienależnego świadczenia, tj. składek na ubezpieczenie kredytów zabezpieczanych hipotecznie, tzw. ubezpieczenie pomostowe, uiszczonych na podstawie Umowy Kredytowej Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku;

- kwota 33.622 zł tytułem innego nienależnego świadczenia, tj. składek na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego (UNWW), zwanych także prowizją banku z tytułu UNWW lub miesięczną opłatą LTV, uiszczonych przez Powodów w dniu 03 sierpnia 2007 roku, w dniu 31 sierpnia 2010 roku oraz od dnia 30 sierpnia 2013 roku, 31 sierpnia 2016 roku na podstawie Umowy Kredytowej Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku;

- kwota 17.009,29 zł tytułem całych rat kapitałowo – odsetkowych uiszczonych na rzecz Pozwanego przez Powodów w walucie PLN od dnia 25 lutego 2008 roku do dnia 25 kwietnia 2009 roku na podstawie Umowy Kredytowej Nr (...) z dnia 23 stycznia 2008 roku (po tej dacie Powodowie płacili raty w walucie CHF);

- kwota 2.128,67 zł tytułem innego nienależnego świadczenia, tj. prowizji od udzielenia kredytu na podstawie Umowy Kredytowej Nr (...) z dnia 23 stycznia 2008 roku;

- kwota 12.294,66 zł tytułem innego nienależnego świadczenia, tj. składek na ubezpieczenie na życie, uiszczonych przez Powodów od dnia 25 stycznia 2008 roku do dnia 05 maja 2017 roku na podstawie Umowy Kredytowej Nr (...) z dnia 23 stycznia 2008 roku;

- kwota 189 zł tytułem innego nienależnego świadczenia, tj. składek na ubezpieczenie kredytów zabezpieczanych hipotecznie, tzw. ubezpieczenie pomostowe, uiszczonych na podstawie Umowy Kredytowej Nr (...) z dnia 23 stycznia 2008 roku;

- kwota 300 zł tytułem innego nienależnego świadczenia, tj. opłaty za opinię dotyczącą zabezpieczenia kredytu, uiszczonej przez Powodów w dniu 25 stycznia 2008 roku

Oraz

b) łącznej kwoty 115.365,06 CHF, na którą składa się:

- kwota 79.737,72 CHF tytułem całych rat kapitałowo – odsetkowych od umowy kredytu, uiszczonych na rzecz Pozwanego w walucie CHF od dnia 03 kwietnia 2009 roku do dnia 04 maja 2017 roku na podstawie Umowy Kredytowej Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku, ewentualnie 274.135,77 zł jako roszczenie ewentualne wobec roszczenia o 79.737,72 CHF w przypadku uznania przez Sąd, iż Powodowie nie mogą dochodzić roszczenia bezpośrednio w walucie CHF i zamiast tego winni żądać roszczenia w walucie PLN;

- kwota 35.627,34 CHF tytułem całych rat kapitałowo – odsetkowych od umowy kredytu, uiszczonych na rzecz Pozwanego w walucie CHF od dnia 25 lutego 2008 roku do dnia 25 kwietnia 2017 roku na podstawie Umowy (...) Nr (...) z dnia 23 stycznia 2008 roku, ewentualnie 122.879,71 zł, jako roszczenie ewentualne wobec roszczenia o 35.627,34 CHF w przypadku uznania przez Sąd, iż Powodowie nie mogą dochodzić roszczenia bezpośrednio w walucie CHF i zamiast tego winni żądać roszczenia w walucie PLN,

tj. wszystkich powyższych kwot tytułem nienależnego świadczenia, na podstawie art. 410 k.c. zasądzanego w walucie, w której świadczenia zostały przez nich uiszczone w przypadku uznania, że każda z umów kredytowych jest obciążona sankcją bezwzględnej nieważności, ewentualnie nie istnieje (nie została zawarta) od początku z uwagi na niezgodnienie essentialia negotii (kwoty kredytu oraz zasad spłaty) w wyniku zastosowania klauzul indeksacyjnych o charakterze abuzywnym. Ewentualnie, w przypadku uznania, że każda z umów kredytowych obciążona jest sankcją względnej nieważności, z uwagi na złożone oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych każdej z umów, Powodowie wnieśli o zasądzenie wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie kwoty 33.622 zł tytułem składki UNWW, wnosząc o zasądzenie odsetek od dnia 17 lutego 2017 roku, tj. daty złożenia przez nich reklamacji w zakresie składek UNWW do dnia zapłaty, w zakresie zaś pozostałych żądań pozwu – od daty złożenia pozwu do dnia zapłaty.

Ewentualnie, przy uznaniu ważności umów kredytowych z wyeliminowanymi abuzywnymi klauzulami, Powodowie zażądali zapłaty od Pozwanego następujących kwot:

a) łącznej kwoty 16.070,08 zł, na którą składa się:

- kwota 10.400,32 zł tytułem tzw. nadpłat „indeksacyjnych” uiszczonych w ratach kredytu w PLN od dnia 03 września 2007 roku do dnia 03 kwietnia 2009 roku na podstawie Umowy (...) Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku;

- kwota 5.669,76 zł tytułem tzw. nadpłat „indeksacyjnych” uiszczonych w ratach kredytu w PLN od dnia 25 lutego 2008 roku do dnia 25 kwietnia 2009 roku na podstawie Umowy (...) Nr (...) z dnia 23 stycznia 2008 roku

oraz

b) łącznej kwoty 38.455,02 CHF, na którą składa się:

- kwota 26.579,24 CHF tytułem tzw. nadpłat „indeksacyjnych” uiszczonych w ratach kredytu w CHF od dnia 03 kwietnia 2009 roku do dnia 04 maja 2017 roku na podstawie Umowy (...) Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku;

- kwota 11.875,78 CHF tytułem tzw. nadpłat „indeksacyjnych” uiszczonych w ratach kredytu w CHF od dnia 25 lutego 2008 roku do dnia 25 kwietnia 2017 roku na podstawie Umowy (...) Nr (...) z dnia 23 stycznia 2008 roku

dochodząc ww. roszczeń na podstawie art. 410 k.c. jako świadczeń nienależnych w walucie, w której zostały one spełnione, w związku z zamieszczeniem w Umowie (...) Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku oraz w Umowie (...) Nr

(...) z dnia 23 stycznia 2008 roku oraz Regulaminie kredytowania postanowień o charakterze abuzywnym., wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od daty wniesienia pozwu, do dnia zapłaty.

Nadto, Powodowie wnieśli o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Uzasadniając swoje stanowisko wskazali, że pierwotnie dochodzili w pozwie całych rat w PLN i CHF, uiszczonych przez nich jako świadczenie nienależne. Podnieśli, że aby uniknąć wszelkich wątpliwości dokonali zmiany powództwa, samodzielnie wskazując wartość rat tak jak poprzednio oraz wartość nadpłat, jednocześnie podtrzymując wnioski o dowód z opinii biegłego, potwierdzający ww. nadpłaty. Powodowie podnieśli, że wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie wynosi 596.303 zł i została wyliczona jako suma kwoty 149.239,45 zł, tj. łącznego roszczenia w PLN oraz kwoty 444.916,89 zł, tj. kwoty będącej iloczynem łącznego roszczenia w CHF (115.365,06 CHF) i kursu średniego NBP franka szwajcarskiego z dnia zmiany powództwa, tj. 3,8752 (pismo Powodów „Zmiana powództwa” – k.723-725 akt Tom IV).

W odpowiedzi na pozew z dnia 16 sierpnia 2017 roku (data prezentaty) doręczony Pozwanemu w dniu 11 lipca 2017 roku, Bank (...) S.A. z siedzibą w W. (zwany dalej również „Bankiem” lub „Pozwanym”) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na swoją rzecz od Powodów solidarnie kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Strona pozwana wskazała, że kwestionuje powództwo zarówno co do zasady, jak i co do wysokości.

Podniosła, że Powodowie zakwestionowali kredyt dopiero w chwili znacznego umocnienia się kursu franka szwajcarskiego w stosunku do złotówki, na co Bank nie miał wpływu. W ocenie strony pozwanej, złożony zaś przez nich pozew jest jedynie próbą uniknięcia negatywnych skutków zmiany kursu CHF/PLN, a tym samym uniknięcia konieczności zwrotu wykorzystanego kredytu mimo zrealizowania celu, jaki przyświecał zawarciu Umowy Kredytowej. W ocenie Pozwanego, żądanie Powodów nosi znamiona nadużycia prawa podmiotowego i jako sprzeczne z normą art. 5 k.c. nie zasługuje na ochronę prawną. Bank podniósł, że Powodowie w pełni autonomicznie i świadomie podjęli decyzję zarówno co do wysokości zaciągniętych przez siebie kredytów, jak i sposobu ich zabezpieczenia, przede wszystkim z uwagi na korzystne dla siebie rozwiązanie. Podkreślił, że do momentu oscylowania kursu franka szwajcarskiego na niskim poziomie Powodowie nie kwestionowali zapisów żadnej Umowy Kredytowej dotyczącej indeksacji oraz UNWW. Co więcej, wniesiony przez nich wkład miał w stosunku do wartości kredytu czy nieruchomości niską wartość. Bank wskazał, że Powodowie zostali skutecznie i w sposób wyczerpujący poinformowani o zasadach obowiązujących w Banku w przedmiocie ustanawiania dodatkowego zabezpieczenia, wymaganego w przypadku niskiego wkładu własnego w postaci UNWW, które to zabezpieczenie zostało przez nich wybrane. Podkreślił jednak, że nie była to jedyna forma zabezpieczenia kredytów hipotecznych z niskim wkładem własnym w Banku (...). Dodatkowo, Pozwany powołał się na opinię KNF, zgodnie z którą UNWW stanowi legalny sposób zabezpieczenia kredytów hipotecznych i ważny element ograniczania ryzyka w działalności banków w zakresie ich udzielania. Tym samym, Bank był zobligowany do żądania dostarczenia dodatkowego zabezpieczenia przez Kredytobiorców. Nadto podniósł, że Powodowie potwierdzili pisemnie otrzymanie i akceptację postanowień Regulaminu, zaś w przypadku jakichkolwiek wątpliwości mieli możliwość uzyskania wszelkich dodatkowych informacji, także co do klauzul umownych określających sposób obliczania opłaty z tytułu refinansowania UNWW. Co więcej powodowie mieli możliwość wyboru innego sposobu zabezpieczenia niskiego wkładu własnego, z czego nie skorzystali. Bank wskazał, że w celu umożliwienia Powodom skorzystania z dobrodziejstwa jakim jest stopa referencyjna LIBOR 3M, tj. frank szwajcarski, musiał na rynku międzybankowym poprzez transakcję, tzw. SWAP, zaciągnąć własne zobowiązanie w CHF. Dopiero później mógł udzielić Powodom potrzebnej kwoty kredytu we franku szwajcarskim, która po przeliczeniu na PLN miała stanowić ustaloną przez strony kwotę odpowiadającą PLN. Z drugiej zaś strony, wpisanie w umowie kwoty w PLN spowodowane było tym, że w takiej walucie dokonywana była transakcja będąca przedmiotem umowy. Jednocześnie, taka konstrukcja umowy umożliwiała Powodom skorzystanie ze stóp referencyjnych właściwych dla kredytu walutowego w CHF. Powodowie zgodnie z postanowieniami regulaminu mieli od razu możliwość spłaty w walucie CHF, z czego finalnie skorzystali. Idąc dalej, Pozwany podniósł, że Powodowie nie wskazali jakichkolwiek okoliczności, zgodnie z którymi Sąd mógłby władczo ingerować w treść stosunku prawnego,

zaś zawarta przez nich z Pozwanym Umowa Kredytowa jest ważna i nie zawiera wskazywanych przez nich wad. Bank zaznaczył, że stosowany przez Bank (...) S.A. kurs franka szwajcarskiego do złotówki jest kursem rynkowym, a zasada jak i sposób indeksacji zostały wystarczająco określone w Umowie Kredytowej. Tym samym, umowa kredytu nie pozostaje sprzeczna z art. 69 ustawy Prawo bankowe. Pozwany stoi na stanowisku, że nie wprowadził Powodów w błąd w jakimkolwiek zakresie - mieli oni bowiem możliwość negocjowania postanowień umowy i warunków kredytu, zatem umowa ta w pełni jest zgodna z prawem. Jednocześnie, zawarta przez Powodów umowa nie jest sprzeczna z 353⁽¹⁾ k.c. i naturą umowy kredytu, a ponadto, stanowiąc jej możliwy wariant mieści się w ogólnej konstrukcji umowy kredytu bankowego. Bank podniósł, że zastosowana przez niego stawka LIBOR 3M odpowiada kosztom rynkowym pozyskania kapitału niezbędnego do udzielenia kredytobiorcy kredytu w złotych. Bank posiadał środki w CHF pozwalające na udzielenie kredytu powodom, jak i innym kredytobiorcom. W konsekwencji niezgodne z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami byłoby uczynienie zadość roszczeniom powoda i uznanie umów kredytu za nieważne.

Świadczenia obu stron należy wobec tego uznać za równoważne.

Odnosząc się zaś do zarzutu Powodów co do braku rzetelnej informacji o ryzyku związanych z wahaniami kursu walut Bank wskazał, że jeszcze przed złożeniem wniosku kredytowego Powodowie otrzymali informację o ryzyku kursowym związanym z zaciągnięciem zobowiązania we franku szwajcarskim i posiadali odpowiednią wiedzę na temat potencjalnego ryzyka, jakie wiązało się z zawarciem Umowy Kredytu. Strona pozwana wskazała, że było to konieczne z uwagi na fakt, że taka informacja stanowi istotny element procedury udzielania kredytu, bez którego nie mógłby on zostać udzielony ani uruchomiony. Powodowie z ryzyka walutowego zdawali sobie sprawę co potwierdzili w § 5 pkt 3 umowy kredytowej. Pozwany stoi na stanowisku, że Powodom udzielono klasycznego kredytu indeksowanego o którym mowa w art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe, a którego podstawę stanowiła ustawa z dnia 27 lipca 2002 roku - Prawo dewizowe. Pozwany podniósł, że w rozumieniu Dyrektywy MIFID, Umowa Kredytu nie może być postrzegana jako instrument finansowy, a zatem związane z nią obowiązki informacyjne przedsiębiorstw oferujących instrumenty finansowe nie mogą znaleźć zastosowania. Co więcej, strona pozwana podniosła, że w dacie zawarcia Umów kredytowych, Dyrektywy MIFID nie były implementowane do krajowego porządku prawnego. Wskazała również, że w przypadku, gdy postanowienie zostało indywidualnie uzgodnione, mimo jego wpisu do rejestru klauzul niedozwolonych, jego badanie pod kątem art. 385¹ k.c. jest wykluczone. Zdaniem Banku, eliminacja postanowień niedozwolonych nie może prowadzić do eliminacji stosunku zobowiązaniowego, co też nie pozwala uznać postanowień kwestionowanych przez Powodów za bezskuteczne. Nadto, mając na uwadze kontekst zarówno faktyczny, jak i prawny w jakim doszło do zawarcia przedmiotowej Umowy Kredytu należy stwierdzić, że główne świadczenie stron określa klauzula indeksacyjna, zaś po wejściu w życie Ustawy antyspreadowej – odpowiedni paragraf Umowy Kredytu. Wówczas, Bank dokonał wpisu do Regulaminu sposobu ustalania kursów walut w tabeli kursowej Banku, który już uprzednio u niego obowiązywał.

Jednocześnie, pozwany Bank podnosi, że Umowa Kredytu zawierała postanowienia opcjonalne, wskazujące na dokonanie przez Powodów wyboru kredytu walutowego indeksowanego do franka szwajcarskiego. Ponadto, wskazał na konieczność indywidualnej kontroli postanowień umowy i niewiązący charakter wyroków wydanych w efekcie abstrakcyjnej kontroli wzorca umownego. Co więcej, powołując się na zasadę swobody umów Pozwany podniósł, że Powodowie mieli wiedzę co do możliwości negocjacji poszczególnych postanowień Umowy Kredytu. Wskazał, że kwestionowana przez Powodów klauzula bez jakiegokolwiek wątpliwości interpretacyjnych określa wprost sposób i termin obliczenia kwoty kredytu. Pozwany stoi na stanowisku, że w żadnym wypadku nie doszło do rażącego naruszenia interesów Powodów – wówczas należałoby bowiem uznać, że znajdowałiby się w znacznie lepszej, nieuzasadnionej pozycji w stosunku do tych kredytobiorców, którzy w latach 2005/2008 zdecydowali się na kredyty w walucie polskiej - tym bardziej mając na względzie, że Powodowie zrealizowali swój cel płacąc oprocentowanie niższe, aniżeli w przypadku kredytu w PLN. Pozwany wskazał, że zawarte w Umowie Kredytowej zapisy zobowiązujące Powodów do zwrotu poniesionych przez Bank kosztów UNWW nie mają charakteru klauzul abuzywnych, a tym samym środki pieniężne pobrane od Powodów na poczet zwrotu kosztów UNWW nie stanowią świadczenia nienależnego. Pozwany podkreślił, że Powodowie nie pozostawali w błędzie co do RRSO i CKK. Ich wysokość wyliczana jest

bowiem dopiero na dzień zawarcia Umowy Kredytu, a jej parametry znane są Bankowi dopiero w momencie zawarcia Umowy. Co więcej, Bank zwrócił uwagę na naruszenie terminu z art. 88 k.c. Podniósł również zarzut przedawnienia roszczeń Powodów w zakresie, w jakim dotyczą one uiszczonych przed czerwcem 2014 roku rat. Ponadto, Pozwany wielokrotnie podkreślał, że postanowienia spornych umów Powodowie zaczęli kwestionować dopiero wówczas, gdy doszło do umocnienia się franka szwajcarskiego, na co Pozwany nie miał wpływu i za co nie ponosi odpowiedzialności. Dodatkowo, strona Pozwana podniosła nieskuteczność złożonego przez Powodów oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli o zawarciu umów kredytu (odpowiedź na pozew – k.729 – 829 akt, tom IV i V).

W piśmie procesowym z dnia 31 lipca 2018 roku Powodowie podtrzymali zgłoszone pierwotnie w pozwie żądania oraz wnioski dowodowe, zaprzeczając wszelkim twierdzeniom Pozwanego. Jednocześnie, wskazali na brak podstaw prawnych do przeprowadzenia postępowania w niniejszej sprawie przy drzwiach zamkniętych.

W ocenie Powodów, Ustawa antyspreadowa w żaden sposób nie zalegalizowała umów kredytowych indeksowanych i nie można zgodzić się z twierdzeniem Pozwanego, że kredyt indeksowany jest kredytem walutowym. Nadto, strona powodowa zarzuciła, że Umowa Kredytu jest nieważna z uwagi na brak zasad i warunków oprocentowania wobec nieprecyzyjnej klauzuli zmiennego oprocentowania wymaganych przez art. 69 ust. 2 ustawy Prawo bankowe. Wskazali, że zarówno kwestia świadomości ryzyka oraz świadomość jego braku pozostaje bez wpływu na ocenę prawną Umowy, zarówno w kontekście zarzutu jej nieważności z powodu sprzeczności z prawem, jak i z uwagi na zastosowane w niej nieuczciwe postanowienia. Powodowie ponownie podkreślili, że w rozumieniu art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, z uwagi na brak essentialia negotii Umowy Kredytu, umowa ta jest w całości nieważna. Jednocześnie, ponownie podnieśli zarzut względnej nieważności Umowy z uwagi na błąd w zakresie CKK oraz RRSO. Zdaniem Powodów, z dołączonych do odpowiedzi na pozew Informacji dla Wnioskodawców wynika, że nie zostali w sposób rzetelny poinformowani o ryzyku (replika powoda na odpowiedź na pozew - k. 2083 – 2143 akt, tom XI).

W sprawie istotny pogląd przedstawił Rzecznik Finansowy (k. 2004 – 2067v akt, tom XI).

W sprawie istotny pogląd przedstawił również Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (k. 2391-2409 akt, tom XII i XIII).

W piśmie procesowym złożonym na rozprawie w dniu 10 września 2018 roku, strona pozwana podtrzymała dotychczasowe stanowisko w sprawie. Jednocześnie, wniosła o oddalenie wszystkich wniosków dowodowych Powodów wskazanych w piśmie przygotowawczym z dnia 31 lipca 2018 roku, jako spóźnionych i nieprzydatnych. Dodatkowo, podtrzymała wniosek o przeprowadzenie wszystkich posiedzeń przy drzwiach zamkniętych.

Pozwany podtrzymał stanowisko, że zaciągnięty przez Powodów kredyt indeksowany jest kredytem walutowym. Zakwestionował, że wbrew twierdzeniom Powodów ustawa antyspreadowa miała wpływ na ich roszczenia. Podniósł, że zarówno zasada, jak i sposób indeksacji w sposób wystarczający zostały określone w każdej Umowie Kredytowej. Co więcej, Pozwany podkreślił, że niemożliwe jest oszacowanie kwoty w dacie zawierania Umowy Kredytowej, która ostatecznie przypadnie do zapłacenia kredytobiorcy, chociażby m.in. z uwagi na zmienność stawek referencyjnych, zgodnie z którymi oprocentowany jest kredyt. W ocenie Pozwanego, twierdzenia Powodów dotyczące niezgodności umowy kredytowej, a w konsekwencji jej nieważności, z uwagi na zobowiązanie zwrócenia kwoty wyższej, niż kwoty kredytu w PLN są całkowicie niezrozumiałe. Pozwany zaprzeczył, aby Umowy Kredytowe zawarte z Powodami były sprzeczne z naturą stosunku prawnego, a nadto naruszały zasady współzycia społecznego i ekwiwalentności świadczeń. Podtrzymał jednocześnie dotychczasowe stanowisko w zakresie rzetelnego i należytego informowania Powodów o warunkach umowy i wpływie ryzyka walutowego na wysokość ich zobowiązania. Strona pozwana wskazała, że kwalifikowanie kredytu indeksowanego bądź denominowanego jako kredytu w złotych nie jest możliwe, zaś biorąc pod uwagę zasady doświadczenia życiowego, jak i wyższe wykształcenie Powodów nie można uznać ich za przeciętnego konsumenta, nieświadomego skutków Umowy Kredytu. Na koniec Pozwany dodał, że pozew w niniejszej sprawie wniesiony przez Powodów na dziesięć lat po zawarciu Umowy Kredytu ma na celu jedynie uniknięcie przez nich negatywnych skutków zmiany kursu CHF względem PLN, a tym samym uniknięcie konieczności zwrotu

wykorzystanego kredytu mimo zrealizowania celu, jaki przyświecał zawartej przez nich Umowie (pismo procesowe Pozwanego – k.2412 – 2423 akt, tom XIII).

Na rozprawie w dniu 10 września 2018 roku strona powodowa wskazała dodatkowo na sprzeczność umowy z art. 111 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo bankowe, a także na zasadę uczciwego obrotu kupieckiego w zakresie naruszenia zasad współżycia społecznego (protokół rozprawy – k.2435 – 2435v akt; płyta - k. 2436 akt; załącznik do protokołu rozprawy – k. 2437 – 2441 akt, tom XIII)

Na rozprawie w dniu 23 maja 2019 roku strona powodowa podtrzymała dotychczasowe stanowisko w sprawie i wskazała na orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 09 stycznia 2019 roku. Podkreśliła, że w orzeczeniu tym Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na znaczącą nierównowagę kontraktową, która prowadzi do braku ekwiwalentności umowy (protokół rozprawy - k. 2530-2533v akt; płyta - k. 2534 akt, załącznik do protokołu rozprawy z dnia 23 maja 2019 roku k. 2581-2582).

Na rozprawie w dniu 12 czerwca 2019 roku strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie. Strona powodowa po raz kolejny zwróciła uwagę na orzecznictwo Sądu Najwyższego, zaś strona pozwana podniosła, że nie ma ono związku z niniejszą sprawą. Powód wskazał, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 04 kwietnia 2019 roku doszedł do przekonania, że kredyt indeksowany do CHF powinien być traktowany jak kredyt w PLN ze stawką LIBOR i marżą banku, otwierając tym samym drogę do stwierdzenia przez Sąd Najwyższy nieważności umowy (protokół rozprawy – k.2540 – 2542 akt; płyta - k. 2543, załącznik do protokołu rozprawy k. 2573-2575).

W dalszym toku procesu strony podtrzymały dotychczasowe stanowisko w sprawie. (protokół rozprawy z dnia 4 grudnia 2019 roku płyta k. 2589)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Zgodnie ze Statutem z dnia 26 kwietnia 2006 roku, Bank (...) S.A. jest bankiem, którego działalność obejmuje wykonywanie czynności bankowych spośród których wymienione jest udzielanie kredytów (statut - k. 2166-2172v akt, tom XI)

Przed zawarciem umowy kredytowej z 27 czerwca 2007 roku powodowie nie byli stroną umów kredytowych indeksowanych do waluty obcej i w walucie obcej. Mieli zawartą jedną umowę kredytu w PLN.

(informacja z BIK k. 1164-1176, 1177-1189)

Po przeprowadzonych przez D. A. (1) wstępnych orientacyjnych rozmowach z pracownikiem Banku (...) dotyczących możliwości uzyskania kredytu hipotecznego na zakup nieruchomości w W., w związku z planami przeprowadzki do tego miasta z E., w dniu 28 czerwca 2007 roku powodowie D. A. (2) i D. A. (1) złożyli w Banku (...) S.A. wniosek kredytowy Nr (...), którego celem było uzyskanie kredytu hipotecznego na zakup nieruchomości. Ubiegali się o kredyt w wysokości 637.701,01 zł, przy jednoczesnym braku wymaganego wysokości wkładu własnego. We wniosku tym zaznaczyli jako walutę kredytu CHF, wnieśli o objęcie ich ubezpieczeniem niskiego wkładu własnego. Ilość rat równych określili na 420. Wniosek ten przyjęła od nich pracownik banku- L. W..

(Wniosek kredytowy nr (...) – k.869-873 akt, tom V, zeznania powodów: D. A. (1) od 00:05:01 do 01:06:40 i D. A. (2) od 01:07:27 do 01:15:50 – protokół rozprawy z dnia 4 grudnia 2019 roku płyta k. 2589 tom XIII).

Z ponownym Wnioskiem kredytowym Nr (...), D. i D. małżonkowie A. wystąpili do Banku 28 grudnia 2007 roku. Środki z tego kredytu miały służyć sfinansowaniu okazynego zakupu nieruchomości położonej w E.. Powodowie wnioskowali w nim o udzielenie im kredytu w wysokości 268.745,14 zł na zakup nieruchomości na rynku pierwotnym oraz modernizację nieruchomości. Również w tym wniosku jako walutę kredytu wskazali CHF, ilość rat równych określili zaś na 408. Wniosek ten przyjęła od nich pracownik banku- B. B. (1).

(Wniosek kredytowy nr (...) – k.875-879 akt, tom V, zeznania powodów w zakresie wymienionym powyżej – protokół rozprawy z dnia 4 grudnia 2019 roku k. 2589).

Według wstępnej decyzji kredytowej z dnia 09 lipca 2007 roku, współczynnik LTV kredytu Powodów wynosił 96,92%, a w konsekwencji wartość udzielonego Powodom kredytu miałaby w 96,92% pokrywać wartość nieruchomości, na której ustanowiono hipotekę (podejmowanie decyzji – k.1196 akt).

W dacie składania obu wniosków o kredyt powód D. A. (1) był zatrudniony na stanowisku nauczyciela niepełnozatrudnionego w (...) w E. z wynagrodzeniem miesięcznym (...) zł brutto (zaświadczenie – k.885 i k.948 akt, tom V). Powódka D. A. (2) prowadziła własną działalność gospodarczą (...) D. A. (2), której przedmiotem była sprzedaż detaliczna odzieży. Roczny dochód Powódki w roku podatkowym 2006 wynosił (...) zł brutto, zaś przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto z ostatnich trzech miesięcy przed złożeniem pierwszego wniosku o kredyt – (...) zł (zaświadczenie – k.887, dokumenty dotyczące dochodów i majątku powodów k. 882-982 akt, tom V).

W ramach ubiegania się o oba Kredyty hipoteczne Nr (...), Powodowie byli obsługiwani przez pracowników oddziału banku (...) mieszczącego się w E. w przypadku pierwszego kredytu była to przyjmująca wniosek L. W., zaś w przypadku Kredytu hipotecznego Nr (...) – przez B. B. (1). Mieli oni w tym banku rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy w PLN od około 1995 roku, znali pracowników tej placówki, mieli do nich zaufanie. Pracownicy Banku obsługujący Powodów nie wytłumaczyli im zasad ustalania kursu przez bank oraz tego, że istnieją różne kursy dla transakcji gotówkowych i bezgotówkowych. Bank nie informował, że w przypadku wzrostu kursu wzrośnie saldo kredytu, nie poinformował także o możliwości negocjowania każdego postanowienia umowy, jak również o spreadzie, w tym czy wartość taka jest wliczona do całkowitego kosztu kredytu wskazanego w obu umowach kredytowych. Nie zostali poinformowani o możliwości spłaty bezpośrednio w CHF, nie została im przedstawiona oferta umowy takiego rachunku bankowego. W momencie podpisywania umowy Powodowie otrzymali oni od pracowników banku (...) - nikt zaś z pracowników Banku nie omawiał z nimi ryzyka walutowego. (Regulamin kredytowania – k.108-117 akt i k.121-130 akt, tom I; protokół rozprawy z dnia 19 listopada 2018 roku, zeznania świadka B. B. (1) 00:14:24-00:22:41, zeznania świadka P. P. 00:48:36 –akta sprawy IX CPS 30/18, Protokół rozprawy z dnia 19 listopada 2018 roku, tom XIII).

Na etapie rozpoznawania każdego z wniosków o kredyt, Powodowie podpisali przedstawiony im przez pracowników Banku dokument o nazwie „Informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej oparte na zmiennej stopie procentowej”.

W informacji z dnia 27 czerwca 2007 roku wskazano, że wybierając zadłużenie w walucie obcej Kredytobiorcy korzystają aktualnie z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i spłacają miesięcznie niższą ratę kredytu. Dotyczy to przede wszystkim kredytów w euro i we frankach szwajcarskich, a wynika ze znacznej różnicy w wysokości stawek referencyjnych, które są podstawą do ustalenia oprocentowania kredytu. Zgodnie z cennikiem Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna w okresie do 30 czerwca 2007 roku, stawki referencyjne wynoszą:

- dla kredytów złotych: 4,24% (WIBOR 3M),
- dla kredytów indeksowanych kursem franka szwajcarskiego: 2.295% (LIBOR 3M CHF),
- dla kredytów indeksowanych kursem euro: 3,924% (EURIBOR 3M),
- dla kredytów indeksowanych kursem dolara amerykańskiego: 5,35% (LIBOR 3M USD)

Podkreślono jednak, że zaciągając zobowiązanie w walucie obcej, Kredytobiorcy narażeni są na ryzyko zmiany kursów walutowych. Występowanie ryzyka kursowego sprawa, że zarówno rata spłaty jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu przeliczona na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty. Ryzyko kursowe jest znacznie mniejsze, jeżeli o kredyt walutowy ubiega się kredytobiorca, osiągający dochody w tej samej walucie obcej. Dodatkowo podkreślono, że z wyżej wymienionych powodów warto rozważyć zaciągnięcie długoterminowego kredytu w PLN, jako korzystną alternatywę do kredytów walutowych, które

mimo atrakcyjniejszych warunków celowych w długim okresie mogą okazać się droższe na skutek wzrostu kursów walutowych.

W zakresie ryzyka zmian stóp procentowych informacja stanowiła, że zarówno w przypadku kredytów złotych jak i walutowych, oprocentowanych w oparciu o zmienną stopę procentową, Kredytobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych. Wskazano, że oprocentowanie składa się ze stałej marży i zmiennej stopy referencyjnej, w zależności od waluty kredytu i zmienia się co kwartał. Ustalając stawkę oprocentowania na dany okres Bank uwzględnia wysokość stopy referencyjnej z ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego kolejny kwartał kalendarzowy. Ponadto wskazano, że wysokość stopy referencyjnej ustalana jest nie przez bank, lecz na rynku międzybankowym.

Podkreślono również, że dwa wyżej podane czynniki – zmienność kursów walutowych oraz wahania stóp procentowych powodują, że rzeczywiste koszty obsługi kredytu mogą okazać się znacząco wyższe od wcześniej założonych.

Klientów zachęcono do zapoznania się z danymi historycznymi i prognozami sporządzanymi przez analityków, dotyczącymi wahań kursu oraz wysokości stawek referencyjnych dla danej waluty wskazując, że wartości które w danym momencie mogą być korzystniejsze dla klienta w długim okresie mogą okazać się niekorzystne, a także do zapoznania się z przykładem wpływu zmiany stopy procentowej oraz kursu waluty na wysokość raty kredytu.

Poniżej zamieszczono tabelę, w której wskazano:

- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy aktualnym poziomie kursu waluty i aktualnym poziomie stopy procentowej – 2.777,64 zł,
- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa kredytu/pożyczki w CHF jest równa stopie procentowej kredytu/pożyczki w PLN (5,34%), a kapitał jest większy o 20%- 4.276,45 zł,
- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 15,56% - 3.209,79 zł,
- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o 400,00 pb. – 4.486,58 zł,
- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalną i minimalną wartością stopy procentowej z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 1,02 p.p. - 3.178,08 zł.

Następnie wskazano, że po przeanalizowaniu ww. informacji, każdy Wnioskodawca wybiera walutę najkorzystniejszą dla siebie, umożliwiającą optymalną formę spłaty zadłużenia. Podkreślono, że bank oferuje możliwość zmiany waluty kredytu, wielokrotnie w trakcie okresu spłaty - na PLN bezpłatnie.

W informacji zawarto także oświadczenie o treści: oświadczam, że zapoznałem się z powyższą informacją oraz że w pierwszej kolejności przedstawiono mi ofertę kredytu w PLN, z której rezygnuję. Pod treścią informacji i oświadczenia widnieje podpis Powodów z dnia 27 czerwca 2007 roku. Z informacji tej wynika, że w załączeniu przedstawione zostały historie zmian kursu CHF do złotego i zmian stawki referencyjnej dla CHF

Informacja z dnia 28 grudnia 2007 roku przedstawiona powodom na etapie rozpoznawania wniosku kredytowego z dnia 28 grudnia 2007 roku miała brzmienie tożsame do powyżej przedstawionej informacji za wyjątkiem wskazań liczbowych – wskazano bowiem, że zgodnie z cennikiem Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna w okresie do 31 grudnia 2007 roku, stawki referencyjne wynoszą:

- dla kredytów złotych: 5,1% (WIBOR 3M),
- dla kredytów indeksowanych kursem franka szwajcarskiego: 2,785% (LIBOR 3M CHF),

- dla kredytów indeksowanych kursem euro: 4,792 % (EURIBOR 3M),
- dla kredytów indeksowanych kursem dolara amerykańskiego: 5,2288% (LIBOR 3M USD)

W tabeli figurującej w tej informacji wskazano zaś:

- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy aktualnym poziomie kursu waluty i aktualnym poziomie stopy procentowej – 1274,7 zł,
- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa kredytu/pożyczki w CHF jest równa stopie procentowej kredytu/pożyczki w PLN (6,2%), a kapitał jest większy o 20%- 1983,61 zł,
- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 13,39% - 1445,36 zł,
- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o 400,00 pb. – 2022,97 zł,
- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalną i minimalną wartością stopy procentowej z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 0,94 p.p. - 1437,4 zł.

Następnie wskazano, że po przeanalizowaniu ww. informacji, każdy Wnioskodawca wybiera walutę najkorzystniejszą dla siebie, umożliwiającą optymalną formę spłaty zadłużenia. Podkreślono, że bank oferuje możliwość zmiany waluty kredytu, wielokrotnie w trakcie okresu spłaty - na PLN bezpłatnie.

W informacji zawarto także oświadczenie o treści: „oświadczam, że zapoznałem się z powyższą informacją oraz że w pierwszej kolejności przedstawiono mi ofertę kredytu w PLN, z której rezygnuję”. Pod treścią informacji i oświadczenia widnieje podpis Powodów z dnia 27 czerwca 2007 roku. Z informacji tej wynika, że w załączeniu przedstawione zostały historie zmian kursu CHF do złotego i zmian stawki referencyjnej dla CHF (Informacja z dnia 27 czerwca 2007 roku - k. 1112-111, Informacja z dnia 28 grudnia 2007 roku - k. 1115-1116)

W oparciu o złożone przez Powodów Wnioski kredytowe, pracownik Banku, któremu zostały przesłane wraz z załączonymi do niego dokumentami, dokonał analizy ich zdolności kredytowej sporządzając na etapie rozpoznania pierwszego wniosku kredytowego w dniu 09 lipca 2007 roku, a na etapie rozpoznawania drugiego wniosku kredytowego w dniu 09 stycznia 2008 roku dokumenty o nazwie „Parametry wejściowe symulacji”.

Jak wynikało z wyników pierwszej analizy dokonanej 09 lipca 2007 roku, Powodowie posiadali zdolność kredytową przy racie kredytu wyliczonej na miesięczną kwotę 3.596,02 dla kredytu w kwocie 637701,01 PLN i nie posiadali zdolności dla kredytu w CHF przy racie 3.041,08 CHF, nie mieli też zdolności dla kredytu w EUR i USD.

W dniu 11 lipca 2007 roku wydana została decyzja kredytowa dla kredytu w PLN dla kwoty 637701,01 zł, dla oprocentowania 5,81, UNWW 1365 zł. Wskazano że dokonano zmiany waluty na PLN z uwagi na zdolność kredytową.

Jak wynikało z parametrów wyjściowych symulacji sporządzonych na etapie rozpoznawania drugiego wniosku kredytowego powodów w dniu 09 stycznia 2008 roku dla kwoty kredytu 268212,97 PLN kredytobiorcy posiadali zdolność kredytową zarówno w PLN przy racie 1671,52 zł, jak i CHF przy racie 1253,68 zł, EUR i USD także. Zgodnie z dostępnym w Banku symulatorem, bank dokonał wyliczenia szacowanej wysokości rat dla kwoty wnioskowanego kredytu 268.212,97 PLN i walucie CHF przy założeniu, że:

- kurs waluty i stopa procentowa pozostaną na aktualnym poziomie – 1.253,68 zł,
- stopa procentowa kredytu/pożyczki w CHF jest równa stopie procentowej kredytu/pożyczki w PLN (6,68%), a kapitał jest większy o 20% - 2.092,14 zł,

- kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 14,22% - 1.431,96 zł,

- stopa procentowa wzrośnie o 400,00 pb. – 1.994,96 zł.

W dniu 10 stycznia 2008 roku wydana została decyzja kredytowa dla wniosku o kredyt 263628 zł i waluty CHF. W toku podejmowania decyzji wyrażono zgodę na obniżenie prowizji o 0,2 %. Celem przedmiotowego kredytu był zakup nieruchomości w drodze licytacji od komornika.

(Parametry wejściowe symulacji – k.1046 i parametry wyjściowe symulacji k.1048 akt, tom VI, wstępna ocena zdolności 1118, decyzja kredytowa k. 1190-1191, opinia k. 1192-1199, decyzja kredytowa k. 1201-1203, opinia k. 1204-1210)

Na dzień zawarcia pierwszej umowy kredytu 27 lipca 2007 roku rata kredytu w PLN gdyby powodowie zdecydowali się na kredyt w PLN oferowany przez pozwany bank wynosiłaby 3332,67 zł przy oprocentowaniu 5,81 % i zerowej opłacie za UNWW, zaś rata kredytu indeksowanego do CHF wynosiła 2708,52 zł przy oprocentowaniu 3,8% i opłacie za UNWW 2738 zł.

(porównanie k. 1050)

W dniu 27 lipca 2007 roku została zawarta Umowa kredytu hipotecznego Nr (...) pomiędzy Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. reprezentowanym przez pełnomocników - R. K. i W. N., a D. A. (2) i D. A. (1), zwanymi Kredytobiorcami.

W § 1 ww. Umowy Kredytobiorca oświadczył, że przed jej zawarciem otrzymał Regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach bankowości hipotecznej w banku (...) S.A., zapoznał się z nim i zaakceptował warunki w nim zawarte. Bank Udziela Kredytobiorcy kredytu w kwocie, na cel i na warunkach określonych w niniejszej Umowie, a Kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kredytu wraz z odsetkami oraz opłatami i prowizjami wynikającymi z umowy i aktualnego cennika w oznaczonych terminach spłaty oraz wywiązania się z pozostałych postanowień niniejszej Umowy.

W § 2 Umowy strony postanowiły:

- w ust. 1, że kwota kredytu: 591.000 PLN,

- w ust. 2, że kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank wysyła do kredytobiorcy pismo informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo-odsetkowe,

- w ust. 3, że celem kredytu jest zakup mieszkania w budowie od dewelopera,

- w ust. 4, że przedmiotem kredytowania, w rozumieniu postanowień Umowy jest nowozakładana nieruchomość położona w W., przy ul. (...) lok. (...), powierzchni domu/mieszkania 76,20 m⁽²⁾,

- w ust 5, że przedmiotem zabezpieczenia, na którym zostanie ustanowiona hipoteka/hipoteki na rzecz Banku jest ww. nieruchomość,

- w ust. 6, że okres kredytowania strony ustaliły na 420 miesięcy, w tym 15 miesięcy karencji, licząc od dnia wypłaty kredytu lub pierwszej jego transzy.

§ 3 Umowy kredytu stanowił, że:

- w ust. 1 i 2 wypłata kredytu nastąpi w transzach na rachunek bankowy Dewelopera,

- w ust. 3 warunkami wypłaty kredytu/pierwszej transzy Kredytu są:

- 1) spełnienie przez Kredytobiorcę wszystkich warunków określonych w Umowie Kredytu oraz w Regulaminie Kredytowania, których termin spełnienia upłynął przed datą planowanej wypłaty kredytu lub jego transzy,
- 2) założenie przez wszystkich Kredytobiorców/Pożyczkobiorców wspólnego rachunku osobistego w Banku (...) S.A.,
- 3) zapewnienie środków na rachunku Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy w kwocie wystarczającej na pokrycie opłat związanych z udzieleniem kredytu/pożyczki;
- 4) dostarczenie do Banku umowy cesji na Bank wierzytelności z tytułu nakładów wniesionych przez Kredytobiorcę tytułem wnoszonego wkładu budowlanego wraz z potwierdzeniem przez Dewelopera/Spółdzielnię, iż zapoznał się z treścią ww. cesji,
- 5) przedstawienie potwierdzenia wniesienia wkładu własnego w wysokości 27.462,28 zł, najpóźniej przed wypłatą ostatniej transzy,
- 6) dostarczenie do Banku potwierdzenia przystąpienia przez Panią D. A. (2) do ubezpieczenia grupowego na życie w (...) S.A. na sumę ubezpieczenia nie niższą niż 591.000 zł,
- 7) wypłata ostatniej transzy uzależniona jest od pozytywnych wyników kontroli stanu zaawansowania inwestycji dokonanej przez rzeczoznawcę majątkowego, akceptowalnego przez Bank,
- 8) przedłożenie pisemnej zgody Dewelopera na cesję wierzytelności z umowy przedwstępnej,

W ust. 4 wskazano, że uruchomienie kredytu lub wypłata transzy nastąpi w terminie wskazanym przez Kredytobiorcę w dyspozycji wypłaty, o ile dyspozycja wraz z dokumentami potwierdzającymi spełnienie warunków koniecznych do uruchomienia określonych w Umowie i Regulaminie środków z kredytu zostanie złożona na 3 dni robocze, a w przypadku konieczności zlecenia przez Bank kontroli inwestycji na 10 dni roboczych przed planowaną datą uruchomienia środków.

Kolejno, ust. 5 stanowił, że termin uruchomienia kredytu lub pierwszej transzy kredytu nie może być dłuższy niż 60 dni kalendarzowych od dnia sporządzenia niniejszej umowy.

W ust. 6 wskazano, że termin uruchomienia ostatniej transzy kredytu, w przypadku kredytów wypłacanych w transzach upływa dnia 27 lipca 2009 roku.

Zgodnie z ust. 7, niezłożenie dyspozycji uruchomienia środków z kredytu/części kredytu w terminie wskazanym w ust. 6 jest równoważne z rezygnacją z niewypłaconej kwoty/części kwoty kredytu.

Ust. 8 stanowił, że Bank nie zwraca prowizji za udzielenie kredytu/części kredytu, z którego/której Kredytobiorca zrezygnował, zgodnie z ust. 7.

Ust. 9 wskazywał zaś, że umowa wygasa, jeżeli Kredytobiorca nie spełni warunków określonych w niniejszym paragrafie Umowy w terminie 60 dni od daty sporządzenia Umowy chyba, że Bank wyrazi zgodę na przedłużenie tego terminu. Zmiana terminu określonego w niniejszym punkcie nie wymaga aneksu do Umowy.

Idąc dalej, w § 4 postanowiono, że:

- w ust. 1, od kwoty udzielonego kredytu Bank pobiera jednorazową, bezzwrotną prowizję w wysokości 4.728 PLN, płatną przed uruchomieniem kredytu lub jego pierwszej transzy,

- w ust. 2, Kredytobiorca zobowiązany jest wpłacić kwotę należnej prowizji na rachunek wskazany w Umowie jako rachunek przeznaczony do spłat kredytu. Bank przed uruchomieniem środków pobierze należną mu kwotę prowizji z ww. rachunku Kredytobiorcy,

- w ust. 3, w przypadku zmiany waluty kredytu w okresie obowiązywania Umowy, Kredytobiorca poniesie koszty prowizji zgodnie z aktualnie obowiązującym Cennikiem Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna, jednak nie wyższe niż:

1) 0,00% kwoty kredytu w przypadku zamiany waluty na PLN,

2) 1,00% kwoty kredytu w przypadku zamiany na EUR, CHF, USD

- w ust. 4, zamiana waluty kredytu ma wpływ na wysokość kwoty kredytu oraz wysokość rat kapitałowo-odsetkowych i dokonywana jest w oparciu o następujące zasady:

1) w przypadku zmiany waluty z PLN na walutę obcą stosowany jest kurs kupna dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych,

2) w przypadku zmiany waluty obcej na PLN stosowany jest kurs sprzedaży dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych,

- w ust. 5, w związku z udzielonym kredytem Kredytobiorca ponosi następujące koszty:

1) koszt zlecenia wyceny Nieruchomości w wysokości 0 PLN;

2) koszt badania stanu prawnego Nieruchomości w wysokości 0 PLN

3) inne koszty wynikające z regulaminu oraz Cennika

- w ust. 6, koszt zlecenia wyceny Nieruchomości, o którym mowa powyżej, zostanie zwrócony przez Bank na rachunek, o którym mowa w ust. następnym, w dniu uruchomienia środków z kredytu w pierwszej transzy,

- w ust. 7, strony postanawiają, iż opłaty i prowizje należne Bankowi zgodnie z Cennikiem Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna będą pobierane przez Bank w PLN z rachunku Kredytobiorcy prowadzonego w Banku (...).

Co więcej, w § 5 zawierającym zobowiązania i oświadczenia Kredytobiorcy w ust. 2 zawarte było oświadczenie następującej treści: Kredytobiorca oświadcza, że wraz z wnioskiem kredytowym otrzymał pismo „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej i zapoznał się z nim. Nadto, w ust. 1 zobowiązał się do niedokonywania zmiany Banku, jako wyłącznie uposażonego z tytułu polisy ubezpieczenia na życie, stanowiącej zabezpieczenie kredytu/pożyczki, do całkowitej czasu jego spłaty.

W dodatku, w § 6 postanowiono, że:

- w ust. 1, kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej,

- w ust. 2, w przypadku kredytu oprocentowanego według zmiennej stopy procentowej Kredytobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych co oznacza, iż w przypadku wzrostu poziomu stopy referencyjnej wyższe będzie jego oprocentowanie kredytu i wzrośnie wówczas wysokość miesięcznej raty kapitałowo-odsetkowej,

- w ust. 3, oprocentowanie kredytu wynosi 3,8000 % w stosunku rocznym, co stanowi sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) obowiązującej w dniu sporządzenia Umowy oraz marży w wysokości 1,1000 p.p. stałej, w całym okresie kredytowania,
- w ust. 4, odsetki są naliczane za każdy dzień od aktualnego salda zadłużenia,
- w ust. 5, oprocentowanie kredytu ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF),
- w ust. 6, stopa referencyjna zmienia się w cyklu kwartalnym i przyjmuje wartość z ostatniego dnia roboczego ostatniego miesiąca poprzedzającego kolejny kwartał kalendarzowy.

Tymczasem, § 7 dotyczący spłaty kredytu stanowił, że:

- w ust. 1, Kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...) S.A.,
- w ust. 2, kredyt spłacany będzie w 420 ratach miesięcznych, w tym 15 rat obejmujących odsetki w okresie karencji spłaty kredytu oraz 405 równych ratach miesięcznych, które zawierają malejącą część odsetek oraz rosnącą część raty kapitałowej,
- w ust. 3, spłata kredytu następować będzie poprzez bezpośrednie potrącanie przez Bank należnych mu kwot z rachunku Kredytobiorcy w Banku (...),
- w ust. 4, spłaty rat odsetkowych lub kapitałowo-odsetkowych będą następować w tym samym dniu miesiąca, w jakim miała miejsce wypłata kredytu lub jego pierwszej transzy, począwszy od miesiąca następnego po pierwszej wypłacie środków z kredytu.
- w ust. 5, ostatnia rata spłaty kredytu ma charakter raty wyrównującej, co oznacza, że służy rozliczeniu całości zobowiązania Kredytobiorcy względem Banku,
- w ust. 6, w okresie karencji Kredytobiorca zobowiązany jest spłacać jedynie raty odsetkowe, bez konieczności spłacania rat kapitałowych.

§ 9 dotyczył wcześniejszej spłaty kredytu. Idąc dalej, § 9 dotyczący zabezpieczeń stanowił, że:

- w ust. 1, na zabezpieczenie spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi kosztami, Kredytobiorca ustanawia na rzecz Banku :

- 1) hipotekę kaucyjną do kwoty 1.004.700 PLN ustanowioną na nieruchomości położonej w W., przy ul. (...) m.(...), działka nr (...), wpisanej do nowoutworzonej księgi wieczystej,
- 2) cesję na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych Nieruchomości, o której mowa w § 2 , na której zostanie ustanowiona hipoteka, zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 Umowy;
- 3) cesję na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie Kredytobiorcy, którym jest D. A. (2), zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 umowy.

- w ust. 2 do 6 stanowił, że zabezpieczenie kredytu do czasu otrzymania przez Bank odpisu z księgi wieczystej nieruchomości, o której mowa w § 2 ust. 5, z prawomocnym wpisem pierwszej hipoteki/hipotek, o której mowa w ust. 1, na rzecz Banku będzie stanowić ubezpieczenie kredytów zabezpieczanych hipotecznie na podstawie umowy zawartej przez Bank z (...) S.A. Kredytobiorca zobowiązany jest do zwrotu Bankowi kosztów składki ubezpieczeniowej wnoszonej przez Bank w związku z niniejszym ubezpieczeniem. Miesięczna opłata z tytułu refinansowania składki ubezpieczeniowej wynosi 1/12 z 0,81 % kwoty przyznanego kredytu (co stanowi kwotę 417 PLN), przy uwzględnieniu

kursów waluty obcej, do jakiej kredyt jest indeksowany na pierwszy dzień miesiąca, w którym została sporządzona umowa kredytowa według (...) Banku (...) S.A. Bank pobiera opłatę, wynikającą z kosztów ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki z dołu, poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN Kredytobiorcy 8-go dnia każdego miesiąca, począwszy od następnego miesiąca po dacie uruchomienia kredytu lub jego pierwszej transzy. Ostatni miesiąc ochrony ubezpieczeniowej, za który pobierana jest opłata z tytułu ubezpieczenia przypada w miesiącu, w którym do Banku wpłynie dostarczony przez Kredytobiorcę odpis z księgi wieczystej nieruchomości, o której mowa w § 2 ust. 5, z prawomocnym wpisem hipoteki/hipotek na rzecz Banku. Kredytobiorca zobowiązany jest do dostarczenia do Banku odpisu z księgi wieczystej bez dodatkowych wezwań ze strony Banku.

W ust. 7-10 znalazły się uregulowania dotyczące dodatkowego zabezpieczenia w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

§ 9 ust. 7 stanowił, że dodatkowe zabezpieczenie kredytu do czasu gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 526400 PLN stanowi ubezpieczenie kredytów hipotecznych z niskim wkładem własnym kredytobiorcy na podstawie umowy zawartej przez Bank (...) z (...) S.A. (ust.7)

Kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu bankowi kosztów ubezpieczenia w wysokości 2738 PLN za pierwszy 36-miesięczny okres trwania ochrony ubezpieczeniowej.(ust. 8)

Jeżeli w ciągu okresu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 526.400 PLN kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu kosztów ubezpieczenia za kolejny 36-o miesięczny okres udzielonej bankowi przez (...) S.A. ochrony ubezpieczeniowej, o czym kredytobiorca zostanie poinformowany przez bank na piśmie. (ust. 9)

Jeżeli w ciągu okresu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 526.400 PLN Bank dokona zwrotu proporcjonalnej części składki na rachunek kredytobiorcy za pełne miesiące kalendarzowe pozostające do końca okresu ubezpieczenia za który składka została uiszczona. (ust. 10)

W § 10 umowy zawarto oświadczenie o poddaniu się egzekucji, zgodnie z ówczesnie obowiązującym art. 97 ustawy Prawo Bankowe.

Dalej, w § 11 wskazano, że:

- w ust. 1, wszelkie zmiany Umowy wymagają zawarcia aneksu do Umowy pod rygorem nieważności, m.in. za wyjątkiem:

- 1) zmiany oprocentowania kredytu w przypadku zmiany stopy referencyjnej, na warunkach określonych w umowie,
- 2) zmiany Regulaminu,
- 3) zmiany Cennika,
- 4) zmiany dnia spłaty,

- w ust. 2, integralną część Umowy stanowią:

- 1) Regulamin,
- 2) Pełnomocnictwo do wykonywania czynności w imieniu Kredytobiorcy,
- 3) Cennik Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna,

- w ust. 3, Umowa może zostać rozwiązana za porozumieniem stron lub wypowiedziana w formie pisemnej przez każdą ze stron z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia,

- w ust. 4, Bank może wypowiedzieć Umowę w przypadku niedotrzymania przez Kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu w szczególności w zakresie sposobu i terminu spłaty kredytu,

- w ust. 5, w zakresie nie uregulowanym Umową zastosowanie mają postanowienia Regulaminu.

- w ust. 6, umowa została sporządzona i podpisana przez Strony w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze Stron,

- w ust. od 7 do 11 zawarto zgody związane z przetwarzaniem i udostępnianiem danych osobowych.

W dalszej części Umowy, tj. § 12 w ust. 1 Bank poinformował, że:

1) całkowity koszt kredytu na dzień zawarcia Umowy wynosi 559.654,29 PLN,

2) rzeczywista roczna stopa oprocentowania na dzień sporządzenia Umowy wynosi 4,74 % w skali roku przy założeniu że,

- przyznana kwota kredytu została wypłacona w całości i jednorazowo,

- pierwsza spłata raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej będzie miała miejsce w tym samym dniu najbliższego miesiąca następującego po miesiącu, w którym zostanie uruchomiony kredyt,

- w przypadku występowania ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki, okres ubezpieczenia wynosi 6 miesięcy,

- w przypadku występowania ubezpieczenia z tytułu niskiego wkładu własnego Kredytobiorcy, uwzględnia się składkę na okres pierwszych 3 lat i uznaje się, że jest ona płatna w dniu uruchomienia kredytu,

- w przypadku ubezpieczenia nieruchomości przyjmuje się sumę składek w całym okresie kredytowania przy założeniu, że wartość nieruchomości i stawka ubezpieczenia jest stała we wskazanym okresie,

- w przypadku ubezpieczenia na życie przyjmuje się sumę składek w całym okresie kredytowania przy założeniu, że składki naliczane są od malejącego salda ustalonego zgodnie z pierwotnym harmonogramem spłat,

- prowizja od udzielenia kredytu, opłata za wpis hipoteki oraz podatek od czynności cywilno-prawnych, zostały wniesione w dniu uruchomienia kredytu,

- koszt wyceny został poniesiony przez klienta w wysokości wskazanej przez Bank w cenniku (z zastrzeżeniem sytuacji, w której koszt wyceny został pokryty przez Bank). W ust. 2 wskazał, że w przypadku, gdy Kredytobiorca nie wywiązuje się ze zobowiązań wynikających z Umowy Bank ma prawo obciążyć go następującymi kosztami:

1) kosztem oprocentowania karnego dla zadłużenia przeterminowanego w wysokości równej czterokrotności stopy lombardowej, co na dzień sporządzenia umowy wynosi 24%. Wysokość oprocentowania ulega zmianie w przypadku każdorazowej zmiany wysokości stopy lombardowej. Nowa wysokość oprocentowania karnego obowiązuje od następnego dnia roboczego po zmianie wysokości stopy lombardowej,

2) koszt upomnień u monitów,

3) koszty sądowe i postępowania egzekucyjnego.

Wśród załączników wskazano:

1. Regulamin,

2. Dyspozycję wypłaty kredytu,
3. Pełnomocnictwo dla Banku do wykonywania czynności w imieniu Kredytobiorcy,
4. Cennik Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna.

Umowa została podpisana w dniu 27 lipca 2007 roku. Kredytobiorcy zostali podpisani w obecności – pracownika Banku (...).

Kredyt wynikający z umowy z dnia 27 lipca 2007 roku miał być wypłacony w transzach.

(Umowa o Kredyt Hipoteczny Nr (...)- k. 105-107v akt oraz 1031-1036; zeznania powoda D. A. (1) 00:47:36, protokół rozprawy z dnia 04 grudnia 2019 roku, k.2587v akt, tom XIII)

Zgodnie z postanowieniami umowy, D. A. (2) przystąpiła do ubezpieczenia grupowego na życie kredytobiorców w (...) S.A. w dniu 27 lipca 2007 roku, jako uposażonego wskazując Bank. (Deklaracja przystąpienia – k.131 tom I)

Zgodnie z postanowieniami umowy, także D. A. (1) przystąpił do ubezpieczenia grupowego na życie kredytobiorców w (...) S.A. w dniu 10 lipca 2013 roku, jako uposażonego wskazując Bank. (Deklaracja przystąpienia – k.132 akt, tom I)

Zgodnie z Ogólnymi Warunkami Grupowego Ubezpieczenia na życie kredytobiorców kredytu Hipotecznego/Pożyczki Hipotecznej w banku (...) S.A. ustalonymi przez (...) S.A., zgodnie z ww. Umowami Ubezpieczonymi byli Kredytobiorcy, którzy przystąpili do umowy ubezpieczenia w ramach umowy zawartej przez ubezpieczającego. Składka miała pochodzić ze środków finansowych ubezpieczonego, a jedynie być przekazywana przez ubezpieczającego za dany miesiąc kalendarzowy. To Ubezpieczony miał oznaczyć uposażonych w deklaracji przystąpienia. Suma ubezpieczenia miała być równa iloczynowi aktualnego udziału procentowego oraz aktualnego salda zadłużenia, przy czym w przypadku kredytów hipotecznych/pożyczek w walucie obcej, wysokość sumy ubezpieczenia ustalana jest w złotych, zgodnie z ust. 2 i 3, według kursu sprzedaży danej waluty na podstawie obowiązującej u ubezpieczającego tabeli kursów walut obcych w dniu, w którym ustalana jest wysokość sumy ubezpieczenia oraz saldo kapitału. (...) miało prawo do ustalenia maksymalnej wysokości sumy ubezpieczenia (§ 13 ust. 4 OWU).

Zgodnie z § 14, o saldzie zadłużenia Ubezpieczony miał informować (...) S.A. każdorazowo ubezpieczający (Ogólne warunki grupowego ubezpieczenia na życie kredytobiorców k. 134-136 akt, tom I)

W dniu 23 stycznia 2008 roku została zawarta datowana na 22 stycznia 2008 roku Umowa kredytu hipotecznego Nr (...) pomiędzy Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. a D. A. (2) i D. A. (1), zwanymi Kredytobiorcami. Postanowienia tej umowy były zasadniczo tożsame do wyżej wskazanej umowy przy czym kwota kredytu wskazana w § 2 ust. 1 umowy wynosiła 268212,97 PLN. § 2 ust. 3 wskazano że cel kredytu to:

-modernizacja i remont domu lub mieszkania kwota 100.000 PLN

- zakup gotowego domu na rynku wtórnym: 163628 PLN

- koszty wliczone w kredyt kwota 4584,97 PLN

Przedmiotem kredytowania był zakup prawa użytkowania wieczystego działki gruntu o powierzchni 189 m kw. i prawa własności budynku stanowiącego odrębną nieruchomość o powierzchni 164,32 m kw. w E. przy ul. (...) stanowiącej działkę gruntu o nr ewidencyjnym (...). Przedmiotem zabezpieczenia miała być hipoteka ustanowiona na nieruchomości lokalowej przy ul. (...) lokal (...) w E.. Okres kredytowania ustalono na 408 miesięcy w tym 2 miesiące karencji licząc od daty wypłaty kredytu lub pierwszej jego transzy. Warunkiem wypłaty kredytu było między innymi zaś dostarczenie do banku potwierdzenia przystąpienia do ubezpieczenia grupowego na życie D. A. (2) na sumę nie niższą niż 268213 zł oraz przystąpienia kredytobiorców do ubezpieczenia grupowego w (...) S.A. nieruchomości stanowiącej

przedmiot zabezpieczenia od ognia i zdarzeń losowych na minimalną kwotę 378.400 zł. Kwota prowizji określona została w § 4 ust. 1 na 2128,67 zł, a w § 4 ust. 7 postanowiono, że w związku z udzielonym kredytem kredytobiorca poniesie koszty zlecenia wyceny nieruchomości w wysokości 300 zł. W § 6 ust. oprocentowanie kredytu na chwilę zawarcia umowy określono na 3,9567 % w tym storka referencyjna LIBOR 3M CHF oraz marża w wysokości 1,2000 p.o. stała w całym okresie kredytowania. Rachunek do obsługi kredytu był tożsamy z rachunkiem wskazanym w umowie z dnia 27 lipca 2007 roku. Jako zabezpieczenie kredytu wskazano oprócz hipoteki na w/w nieruchomości, cesję praw z umowy ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia nieruchomości na której ustanowiona zostanie hipoteka, ubezpieczenie pomostowe, którego składka miesięczna na chwilę zawarcia umowy wynosiła 189 zł. (§ 9 umowy) w § 12 wskazano, że na dzień zawarcia umowy CKK wynosi 256924,76 PLN, a RRSO 4,85%.

Umowa ta została podpisana przez powodów w obecności pracownika Banku - B. B. (1). Umowę tę w imieniu pozwanego podpisała B. B. (1) i P. P..

(umowa o kredyt hipoteczny k. 118-120 i k. 1038-1043)

Załącznikiem nr 3 do Umowy o Kredyt Hipoteczny Nr (...)z dnia 27 lipca 2007 roku oraz do Umowy o Kredyt Hipoteczny Nr (...)z dnia 23 stycznia 2008 roku były pełnomocnictwa udzielone Bankowi do przystąpienia w imieniu Powodów do umowy zbiorowego ubezpieczenia budynków i lokali mieszkalnych i pobierania z ich rachunku bankowego środków pieniężnych z zaliczeniem ich na spłatę jej zobowiązań wymagalnych z tytułu kredytu, odsetek, prowizji i innych opłat, pobierania z ich rachunku bankowego prowadzonego w Banku składek na ubezpieczenie budynków i lokalu jaki i pobierania opłat z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia przez Bank kredytu w (...), do czasu złożenia w Banku prawomocnego odpisu księgi wieczystej z wpisaną hipoteką na rzecz Banku. W pełnomocnictwie tym Powodowie wyrazili zgodę, aby przy pobraniu środków pieniężnych Bank stosował kursy zgodnie z obowiązującą w banku Tabelą Kursów Banku (...) w dniu pobrania środków z ich rachunku (pełnomocnictwo do Umowy o Kredyt Hipoteczny Nr (...) - k. 1212-1213 akt; pełnomocnictwo do Umowy o Kredyt Hipoteczny Nr (...) - k. 1215-1216 akt, tom VII)

Załącznik do wyżej wymienionych Umów Kredytu stanowił m.in. Regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. R-21 (dalej również jako: „Regulamin”), a także Cenniki Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna (dalej również jako: „Cennik”).

W czasie trwania Umowy (...) Nr (...) oraz Umowy (...) Nr (...) obowiązywały dwie wersje Regulaminu: załączona do Umowy Kredytu wersja R.21., a następnie wersja R.31.8. Podobnie, obowiązywały dwie wersje cenników: w przypadku Umowy (...) Nr (...) obowiązywał cennik od dnia 01 kwietnia 2007 r., a następnie od dnia 01 czerwca 2009 r., zaś w przypadku Umowy Kredytu Nr (...) obowiązywał cennik od dnia 01 października 2007 r., zaś kolejna jego wersja również od dnia 01 czerwca 2009 roku (Cennik Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna w wersji od dnia 01 kwietnia 2007 r. – k.1091-1092 akt; Cennik Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna w wersji od dnia 01 października 2007 r. – k.1094-1095 akt; Oprocentowanie – k.1097-1098 akt).

Regulamin Kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A., stanowiący załącznik do obu umów kredytu (R.21) w § 2 zawierającym słowniczek pojęć użytych w regulaminie w pkt 8 dotyczącym stopy referencyjnej wskazywał, że:

a) stawka WIBOR (3M), to stopa procentowa podawana przez R. o godzinie 11.00, na podstawie średniej arytmetycznej kwotowań 3-miesięcznych, po której banki gotowe są sprzedawać swoje nadwyżki finansowe na rynku międzybankowym, w przypadku kredytu w PLN,

c) stawka LIBOR (6M), to stopa procentowa podawana przez R. o godzinie 11.00 GTM w L., na podstawie średniej arytmetycznej kwotowań 6-miesięcznych, po której banki gotowe są sprzedawać swoje nadwyżki finansowe na londyńskim rynku międzybankowym, w przypadku kredytu w CHF;

f) stawka LIBOR (3M), to stopa procentowa podawana przez R. o godzinie 11.00 GTM w L., na podstawie średniej arytmetycznej kwotowań 3-miesięcznych, po której banki gotowe są sprzedawać swoje nadwyżki finansowe na londyńskim rynku międzybankowym, w przypadku kredytu w CHF.

W pkt 19) ww. paragrafu Regulaminu wskazano, że kredyt w walucie obcej to kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty obcej według wg tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku.

Ponadto, § 3 Regulaminu stanowił, że kredyt udzielony jest w PLN. Może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w Banku (...) (ust. 1 i 2). W myśl § 3 ust. 7, Bank może udzielić kredytu na sfinansowanie do 100% kosztu przedsięwzięcia, a także, na wniosek Wnioskodawcy, wydatków związanych z udzieleniem kredytu, w szczególności: sporządzenia opinii o nieruchomości i/lub pierwszej kontroli inwestycji zleconej przez Bank, prowizji od udzielenia kredytu, z zastrzeżeniem ust. 6. W § 3 ust. 9 wskazano, że kwota wnioskowanego kredytu nie może być niższa niż 20.000 PLN w przypadku Kredytu Hipotecznego, Pożyczki Hipotecznej, Kredytu Konsolidacyjnego i 50.000 PLN w przypadku kredytu (...).

Co więcej, § 4 ust. 8 stanowił, że umowa kredytu zawierana jest najpóźniej w terminie 60 dni od dnia podjęcia przez Bank decyzji o udzieleniu kredytu. Jeżeli umowa kredytu nie zostanie zawarta w ww. terminie, decyzja kredytowa traci ważność.

§ 5 ust. 8 stanowił zaś, że środki z kredytu nie zostaną uruchomione, m.in. jeżeli:

1) Kredytobiorca nie zapewni środków na rachunku:

a) na opłacenie prowizji od udzielenia kredytu,

b) na opłacenie składek na ubezpieczenie nieruchomości, w przypadku, gdy Kredytobiorca przystąpił do ubezpieczenia w zakładzie ubezpieczeniowym za pośrednictwem Banku,

c) na opłacenie składek ubezpieczenia na życie Kredytobiorcy, w przypadku gdy kredytobiorca przystąpił do ubezpieczenia w zakładzie ubezpieczeniowym za pośrednictwem Banku,

d) na opłacenie kosztów wyceny nieruchomości, w przypadku gdy była zlecona przez Bank,

e) na opłacenie prowizji za podwyższone ryzyko, w sytuacji gdy nie ustanowiono przejściowego zabezpieczenia spłaty kredytu, o którym mowa w § 13 ust. 2.

W § 5 ust. 9 pkt 1) wskazano, że w celu uruchomienia kredytu lub transzy, Kredytobiorca składa w Banku pisemną dyspozycję i uruchomienie kredytu lub transzy nastąpi w terminie wskazanym przez Kredytobiorcę w dyspozycji wypłaty, o ile dyspozycja wraz z dokumentami potwierdzającymi spełnienie warunków koniecznych do uruchomienia środków z kredytu, określonych w umowie kredytu i Regulaminie, zostanie złożona na 3 dni robocze, a w przypadku konieczności zlecenia przez Bank kontroli inwestycji na 10 dni roboczych przed planowaną datą uruchomienia środków. Zgodnie z pkt 3), termin uruchomienia nie może być dłuższy niż 60 dni od dnia sporządzenia umowy kredytu dla kredytów wypłacanych jednorazowo i dla pierwszej transzy kredytów wypłacanych w transzach.

W § 5 ust. 10 wskazano, że wypłata Kredytu Hipotecznego realizowana jest w formie bezgotówkowej na rachunek bankowy wskazany m.in. w:

1) akcie notarialnym umowy sprzedaży nieruchomości lub w odrębnym dokumencie wystawionym przez zbywcę, w przypadku kredytu na zakup nieruchomości, lub

2) przez bank, w przypadku kredytu na spłatę innego kredytu, lub

3) przez Kredytobiorcę - w przypadku kredytu na budowę domu oraz na remont, rozbudowę, modernizację domu/lokalu mieszkalnego i gdy inwestycje realizowane są przez Kredytobiorcę we własnym zakresie - systemem gospodarczym, a także w przypadku kwoty na dowolny cel konsumpcyjny.

Zgodnie z § 5 ust. 13, Kredytobiorca zobowiązany jest złożyć w Banku dyspozycję uruchomienia środków z umowy:

1) w przypadku Kredytu Hipotecznego w wysokości co najmniej 10.000 PLN w terminie 60 dni od dnia sporządzenia umowy kredytu, chyba że Bank wyrazi zgodę na uruchomienie niższej kwoty.

Tymczasem, w myśl § 15 ust.16, w przypadku kredytu w walucie obcej:

1) Wnioskodawca we wniosku o udzielenie kredytu określa kwotę kredytu w PLN z zaznaczeniem waluty wnioskowanego kredytu,

2) Kredyt jest kredytem indeksowanym do walut wymienialnych i jest udzielany w złotych polskich. W umowie kredytowej kwota kredytu jest określona w PLN,

3) uruchomienie środków z kredytu następuje w sposób określony w dyspozycji uruchomienia kredytu, po jej akceptacji przez Bank

W § 5 ust. 17 wskazano, że w przypadku stwierdzenia podwyższonego ryzyka Bank zastrzega sobie prawo do wstrzymania uruchomienia kredytu lub jego transzy.

W § 6 dotyczącym oprocentowania kredytu, w ust. 4 wskazano, że w indywidualnych przypadkach Bank zastrzega sobie prawo do zmiany wysokości marży przy podejmowaniu decyzji kredytowej.

Nadto, § 7 ust. 1 i 2 Regulaminu stanowi, że Kredytobiorca zobowiązuje się zapłacić wszelkie opłaty i prowizje należne bankowi w związku z zawarciem umowy kredytu określone w cenniku oraz zwrócić wszelkie koszty poniesione przez Bank w związku z realizacją umowy kredytu, łącznie z kosztami związanymi z ustanowieniem prawnych zabezpieczeń kredytu, w tym również udzielenia Bankowi pełnomocnictwa.

Zgodnie z § 7 ust. 3, składki z tytułu umów ubezpieczenia na życie oraz ubezpieczenia nieruchomości i/lub budowy, należne zakładowi ubezpieczeń, z którym Bank zawarł umowę o współpracy, Bank pobiera co miesiąc, przy czym pierwsza składka pobierana jest w dniu wypłaty kredytu lub pierwszej transzy, a kolejne składki 5 dnia każdego miesiąca, poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN Kredytobiorcy, chyba że ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej.

W ust. 4 i 5 ww. paragrafu wskazano, że prowizja od udzielenia kredytu płatna jest w dniu uruchomienia środków z kredyt na podstawie Cennika obowiązującego w dniu złożenia wniosku, z zastrzeżeniem § 5 ust. 15 pkt 1). W przypadku kredytu w walucie obcej prowizja od udzielenia kredytu ustalana jest od kwoty kredytu, przeliczonej na PLN według kursu kupna dewiz z dnia sporządzenia umowy kredytu, na podstawie Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku.

W § 7 regulaminu wskazano, że kredytobiorca zobowiązuje się zapłacić wszelkie opłaty i prowizje należne bankowi w związku z zawarciem umowy kredytu określone w cenniku, i zwrócić wszelkie koszty poniesione przez bank w związku z realizacją umowy kredytu, w tym związane z ustanowieniem zabezpieczeń, w tym udzielenia Bankowi pełnomocnictwa (ust. 1 i 2)

Składki z tytułu umów ubezpieczenia na życie oraz ubezpieczenia nieruchomości i/lub budowy należne zakładowi ubezpieczeń, z którym Bank zawarł umowę o współpracy, Bank pobiera co miesiąc, przy czym pierwsza składka pobierana jest w dniu wypłaty kredytu lub pierwszej transzy, a kolejne składki 5 dnia każdego miesiąca, poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN kredytobiorcy, chyba że Ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej. (§ 7 ust. 3)

Prowizja od udzielenia kredytu płatna jest w dniu uruchomienia środków z kredytu. W przypadku kredytu w walucie obcej prowizja od udzielenia kredytu ustalana jest od kwoty kredytu przeliczonej na PLN według kursu kupna dewiz z dnia sporządzenia umowy kredytu na podstawie tabeli kursów walut obcych obowiązującej w banku. (§ 7 ust 4 i 5)

§ 7 ust. 6 stanowił, że opłata z tytułu refinansowania ubezpieczenia niskiego wkładu własnego określona jest w cenniku obowiązującym w dacie zawarcia umowy kredytu. podstawa wyliczenia opłaty określana jest w następujący sposób dla kredytów w walucie obcej, dla celów wyliczenia opłaty przyjmowana jest kwota udzielonego kredytu wyrażona w PLN wyliczona według kursów waluty obcej według tabeli kursów walut obcych obowiązującej w banku:

- a) w pierwszym dniu roboczym miesiąca w którym sporządzona została umowa kredytu w przypadku nowych kredytów
- b) w ostatnim dniu roboczym miesiąca ochrony ubezpieczeniowej – w przypadku przedłużenia ochrony na okres kolejnych 36 miesięcy zgodnie z wzorem:
- c) podstawa wyliczenia opłaty= $[(\text{kwota kredytu w PLN}/\text{kurs kupna dewiz}) * \text{kurs sprzedaży dewiz}] - 80\%$ wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu

Regulamin w §7 ust. 7, 8, 9 miał co do zasad pobrania i zwrotu opłaty brzmienie tożsame do umowy kredytu w § 9 ust 9 i 10.

Opłata dotycząca refinansowania kosztów ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki określona jest w cenniku obowiązującym w dniu zawarcia umowy kredytu. W przypadku kredytu w walucie obcej dla celów wyliczenia opłaty przyjmowana jest kwota udzielonego kredytu wyrażona w PLN wyliczona według wartości kursów waluty obcej według tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w banku:

- a) w pierwszym dniu roboczym miesiąca w którym sporządzona została umowa kredytu w przypadku nowych kredytów
- b) w ostatnim dniu roboczym miesiąca ochrony ubezpieczeniowej w przypadku przedłużenia ochrony na okres kolejnych 12 miesięcy zgodnie z wzorem

postawa wyliczenia opłaty= $(\text{kwota kredytu w PLN}/\text{kurs kupna dewiz}) * \text{kurs sprzedaży dewiz}$. (§ 7 ust. 10)

Regulamin stanowił następnie, że Bank pobiera opłatę wynikającą z kosztu ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN kredytobiorcy co miesiąc począwszy od następnego miesiąca po dacie uruchomienia kredytu lub pierwszej transzy (§ 7 ust. 11)

Ostatnia opłata z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki pobierana jest za miesiąc w którym bank otrzyma odpis księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości stanowiącego zabezpieczenie kredytu z prawomocnym wpisem hipoteki mającej najwyższe pierwszeństwo na rzecz banku. (§ 7 ust.12)

W przypadku braku możliwości ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki bank pobiera prowizję za podwyższone ryzyko, której wysokość określona jest w cenniku obowiązującym w dniu zawarcia umowy – w przypadku kredytu w walucie obcej prowizja za podwyższone ryzyko jest ustalana od kwoty kredytu z umowy kredytu przeliczonej według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w banku w dniu zawarcia umowy tabeli kursów walut obcych. (§ 7 ust. 13)

Zgodnie z § 7 ust. 20 Regulaminu Bank informuje kredytobiorcę o wysokości aktualnej stopy procentowej, wysokości rat kapitałowo -odsetkowej na rachunku kredytowym w wyciągu miesięcznym oraz poprzez udostępnienie cennika w placówkach banku oraz Kanałach Bankowości Elektronicznej.

Rozdział 5 § 8 i 9 dotyczyły spłaty kredytu.

W § 8 ust. 1 wskazano, że kredyt jest spłacany w terminie określony w umowie poprzez obciążenie rachunku wskazanego w umowie kredytu, z zastrzeżeniem że w przypadku gdy termin spłaty kredytu przypada na niedzielę lub święto obciążenie rachunku następuje w następnym dniu roboczym.

Ust. 3 stanowił: w przypadku kredytu w walucie obcej kwota raty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.

Ust. 4 - w przypadku kredytu w walucie obcej kredytobiorca może zastrzec w umowie kredytu, iż Bank będzie popierał ratę spłaty z rachunku w walucie, do jakiej kredyt jest indeksowany, o ile ten rachunek jest dostępny w aktualnej ofercie Banku.

§ 9 ust. 4 stanowił, że w przypadku kredytu w walucie obcej, bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut obcych. Od wymagalnego kapitału wyrażonego w PLN Bank nalicza dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych.

W § 11 ust. 1 przewidziano, że Bank na wniosek kredytobiorcy może dokonać przewalutowania kredytu.

W § 13 ust. 4 podano, że w przypadku kredytu w walucie obcej dla odnawiania zabezpieczeń kredytu stosuje się kurs sprzedaży dewiz obowiązujący w dniu odnawiania zabezpieczenia na podstawie obowiązującej w Banku tabeli Kursów walut obcych.

- w przypadku ubezpieczenia nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu za wyjątkiem lokali mieszkalnych suma ubezpieczenia powinna być równa wartości odtworzeniowej nieruchomości, w pozostałych wypadkach suma ubezpieczenia powinna być równa wartości rynkowej nieruchomości lub spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, a w przypadku kredytu przeznaczonego na budowę domu do dnia uzyskania pozwolenia na użytkowanie przyjmuje się za sumę ubezpieczenia nieruchomości w trakcie budowy stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu docelowy koszt budowy potwierdzony przez rzeczoznawcę współpracującego z bankiem a po tym okresie przyjmuje się wartość odtworzeniową nieruchomości. (ust. 1 i 2)

- suma ubezpieczenia na życie Kredytobiorcy nie może być niższa od kwoty kredytu określonej w umowie kredytu. (ust. 3)

Kredytobiorca jest zobowiązany w okresie kredytowania wskazać w umowie ubezpieczenia Bank jako uposażonego na pierwszym miejscu z tytułu odszkodowania na wypadek śmierci do wysokości aktualnego zadłużenia kredytobiorcy z tytułu umowy kredytu wraz ze wszelkimi prowizjami, opłatami i innymi kosztami. Kredytobiorca zobowiązuje się że nie dokona zmiany Banku jako uposażonego na pierwszym miejscu przed całkowitą spłatą kredytu. Kwota odszkodowania pozostała po całkowitym zaspokojeniu banku z tytułu kredytu przysługuje uposażonym wskazanym przez kredytobiorcę w umowie ubezpieczenia, a w przypadku gdy kredytobiorca nie wskazał uposażonych, osobom wskazanym w Ogólnych Warunkach Ubezpieczenia. kredytobiorca jest zobowiązany do utrzymywania ważności wszystkich ubezpieczeń wskazanych w umowie kredytu oraz do każdorazowego cedowania praw z tych umów na rzecz Banku aż do całkowitej spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z umowy kredytu (§ 14 ust. 5 i 6)

W przypadku gdy kredytobiorca nie przystąpił za pośrednictwem Banku do ubezpieczenia nieruchomości i ubezpieczenia na życie zobowiązany jest przedkładać dowody opłacenia składek oraz umowy ubezpieczenia na kolejne okresy ubezpieczenia zawarte z zakładem ubezpieczeniowym zaakceptowanym przez Bank. (14 ust. 7)

W przypadku braku udokumentowania przez kredytobiorcę odmowy ubezpieczeń, o których mowa w ust. 1-2 i opłacenia składki w terminie 14 dni roboczych przed terminem wygaśnięcia ubezpieczenia, Bank ma prawo zawrzeć

na koszt kredytobiorcy umowę ubezpieczenia z wybranym przez siebie zakładem ubezpieczeniowym na kolejny okres na sumę nie niższą niż określona w poprzedniej umowie ubezpieczenia. (§ 14 ust. 8)

W przypadku gdy w okresie obowiązywania umowy kredytu między innymi zwiększeniu ulegnie stosunek aktualnej wysokości salda zadłużenia kredytu wyrażonego w PLN do aktualnej wartości ustanowionych prawnie zabezpieczeń i /lub nastąpi zmiana wartości prawnie ustanowionych zabezpieczeń wówczas bank może między innymi żądać ustanowienia dodatkowego prawnego zabezpieczenia. (§ 15 ust 2)

(Regulamin kredytowania R.21 - k.108-117 i k. 1052-1072)

W dacie zawarcia Umowy (...) Nr (...) obowiązywał cennik z dnia 01 kwietnia 2007 roku. W cenniku tym prowizja za udzielenie kredytu w PLN wynosiła 0,5 % kwoty kredytu, a kredytu indeksowanego do waluty obcej – w ramach promocji 1%. Opłata za sporządzenie aneksu wynosiła 100 zł, zaś prowizja za podwyższenie kwoty kredytu w walucie obcej – 1%. Przy czym cennik ten nie zawierał osobnej informacji o opłacie za zmianę rachunku do obsługi kredytu. Wskazywał jedynie że opłata za aneks do umowy kredytu to 100 zł (cennik - k.1092 akt)

W dacie zawarcia Umowy (...) Nr (...) obowiązywał cennik z dnia 01 października 2007 roku. W cenniku tym prowizja za udzielenie kredytu we wszystkich walutach wynosiła dla kredytu 1 % kwoty kredytu. Opłata za sporządzenie aneksu wynosiła 100 zł, zaś prowizja za podwyższenie kwoty kredytu w walucie obcej – 1%. Przy czym cennik ten nie zawierał osobnej informacji o opłacie za zmianę rachunku do obsługi kredytu. Wskazywał jedynie że opłata za aneks do umowy kredytu to 100 zł (cennik - k. 1095 akt)

Jednocześnie, wraz z podpisaniem umów kredytowych Powodowie złożyli oświadczenia o ustanowieniu hipoteki kaucyjnej na rzecz Banku do kwoty 1.004.700 PLN oraz do kwoty 455.962,05 PLN (oświadczenie o ustanowieniu hipoteki - k. 106v i 119v akt)

W dniu 17 lipca 2009 roku wydano oświadczenie o udzieleniu kredytu w wysokości 591.000 PLN indeksowanego do CHF, oprocentowanego według zmiennej stopy procentowej w wysokości 3,9567% p.a. opartej na stawce LIBOR 3M (CHF) oraz marży Banku w wysokości 1.1000 p.p., przeznaczonego na zakup mieszkania w budowie od dewelopera.

W ww. oświadczeniu o udzieleniu kredytu wskazano, że zabezpieczeniem spłaty wierzytelności z tytułu udzielonego kredytu będzie ustanowiona na rzecz Banku hipoteka kaucyjna do sumy 1.004.700 zł na nieruchomości położonej w W., przy ul. (...), wpisanej do nowoutworzonej księgi wieczystej, która będzie prowadzona przez Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa w W., VII Wydział Ksiąg Wieczystych (Oświadczenie o udzieleniu kredytu – k.142 akt).

W dniu 22 stycznia 2008 roku sporządzone zostało przez bank oświadczenie o udzieleniu kredytu w wysokości 268.212,97 PLN indeksowanego do CHF, oprocentowanego według zmiennej stopy procentowej w wysokości 3,9567% p.a. opartej na stawce LIBOR 3M (CHF) oraz marży Banku w wysokości 1.2000 p.p., przeznaczonego na modernizację i remont domu lub mieszkania w kwocie 100.000 zł oraz zakup gotowego domu na rynku wtórnym w kwocie 163.628 zł. Koszty, wliczone w kredyt wyniosły 4.584,97 zł. W oświadczeniu tym wskazano, że zabezpieczeniem spłaty wierzytelności z tytułu udzielonego kredytu będzie ustanowiona na rzecz Banku hipoteka kaucyjna do sumy 455.962,05 zł na nieruchomości położonej na ul. (...) m. (...), (...)-(...) E..

(Oświadczenie o udzieleniu kredytu – k.141 akt)

Po powzięciu informacji, że istnieje możliwość dokonania spłat kredytów bezpośrednio w CHF wnioskami z dnia 12 marca 2009 roku Powodowie wnieśli o zmianę Umowy (...) Nr (...) oraz Umowy (...) Nr (...) poprzez zmianę rachunku do spłat na rachunek walutowy w CHF, w następstwie czego doszło do zmiany rachunku do spłaty rat kredytowych na walutowy. (wnioski – k.1100-1104 akt i k.1106-1110 akt, tom VI, zeznania powoda protokół rozprawy z dnia 4 grudnia 2019 roku)

Od kwietnia 2009 roku powodowi dokonują spłaty zobowiązań z obu umów kredytu bezpośrednio w CHF na rachunek walutowy o numerze (...) rachunek w CHF prowadzony pod 23 marca 2009 roku. Wprowadzie od początku dla obu

umów kredytu bank prowadził rachunki techniczne w CHF, jednak służyły one jedynie dla wewnętrznych księgowości banku, nie były dostępne dla kredytobiorców

(rachunek techniczny dla pierwszej umowy kredytu nr (...) – zestawienie transakcji k. 1440-1447, rachunek techniczny dla drugiej umowy kredytu nr (...) zestawienie transakcji k. 1449 -1455, rachunek nr (...) w PLN– zestawienie transakcji k. 1457-1831, Rachunek (...) rachunek w CHF prowadzony pod 23 marca 2009 roku k. 1831-1856)

Powodowie, w związku ze spowodowanym wzrostem kursu waluty CHF zwiększeniem ich zobowiązania kredytowego w PLN oraz związanymi z tym problemami finansowymi nie zdecydowali się finalnie na przeprowadzkę do W., od 2010 roku wynajmując mieszkanie kupione za środki z pierwszej umowy kredytu.

(zeznania powodów zeznania powodów w zakresie wymienionym powyżej – protokół rozprawy z dnia 4 grudnia 2019 roku k. 2589)

Zgodnie z Rekomendacją S z 2006 roku, dotyczącą dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, w myśl Rekomendacji 19, Bank powinien dążyć do wszelkich starań, aby przekazywane klientom informacje były zrozumiałe, jednoznaczne i czytelne. W relacjach z klientami, w obszarze działalności związanej z ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie bank powinien stosować zasady profesjonalizmu, rzetelności, staranności oraz najlepszej wiedzy (Rekomendacja 20). W punkcie 5.1.5 rekomendowano, aby banki w pierwszej kolejności oferowały klientom kredyty w złotych. Bank może złożyć klientowi ofertę kredytu w walucie obcej lub indeksowanego do waluty obcej dopiero po uzyskaniu od klienta banku pisemnego oświadczenia, potwierdzającego, że dokonał on wyboru oferty w walucie obcej lub indeksowanego do waluty obcej, mając pełną świadomość ryzyka związanego z kredytami zaciąganyymi w walucie obcej lub indeksowanego do waluty obcej. W 5.1.6 wskazano, że Bank powinien posiadać sporządzone w formie pisemnej, procedury wewnętrzne określające sposób i zakres informowania każdego klienta zaciągającego kredyt oprocentowaną zmienną stopą procentową o związanym z tym ryzyku, jak i jego konsekwencjach. Wszystkie pytania i wątpliwości winny być wyjaśnione przez wyszkolonego pracownika, posiadającego niezbędną wiedzę na temat zagrożeń związanych z ryzykiem stopy procentowej ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. Zaleca się, aby klient zaciągający kredyt podpisał oświadczenie, iż został poinformowany przez bank o ponoszeniu ryzyka stopy procentowej oraz, że jest świadomy jego ponoszenia. W 5.1.7. rekomenduje się zaś, aby bank przedstawiając klientowi ofertę kredytu w walucie obcej lub indeksowanego do waluty obcej informował klienta o kosztach obsługi ekspozycji kredytowej w wypadku niekorzystnej dla klienta zmiany kursu walutowego. Informacje takie mogą być przekazane na przykład w postaci symulacji wysokości rat kredytu. Informacje te powinny zawierać w szczególności:

- koszty obsługi kredytu przy aktualnym poziomie kursu złotego do waluty ekspozycji kredytowej, bez zmian poziomu stóp procentowych,
- koszty obsługi ekspozycji kredytowej, przy założeniu, że stopa procentowa dla waluty ekspozycji kredytowej jest równa stopie procentowej dla złotego, a kapitał ekspozycji kredytowej jest większy o 20 %,
- koszty obsługi ekspozycji kredytowej przy deprecjacji kursu złotego do waluty ekspozycji kredytowej w skali odpowiadającej różnicy między maksymalnym i minimalnym kursem złotego do waluty ekspozycji kredytowej w ciągu ostatnich 12 miesięcy, bez zmian poziomu stóp procentowych.

W rekomendacji 19 (5.1.3.) wskazano, że Bank powinien przedstawić kredytobiorcom informacje o całkowitym koszcie kredytu oraz rzeczywistej rocznej stopie procentowej, uwzględniając koszty znane w momencie zawarcia umowy.

W punkcie 5.2.2 lit. c rekomendacji 20 zalecano, aby podawać w umowie sposób i terminy ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności, wyliczana jest wysokość rat kapitałowo-odsetkowych, a także warunków i konsekwencji zmiany waluty ekspozycji kredytowej (Rekomendacja S - k. 462-475v, 1134-1162)

W 2005 roku, w ramach Związku Banków Polskich toczyły się rozmowy pomiędzy poszczególnymi bankami, dotyczące udzielania kredytów w walutach obcych i zagrożeń z tym związanych. Bank (...), ustosunkowując się do propozycji ograniczania tych kredytów walutowych wynikających, a wynikających z notatki ze spotkania roboczego wskazał, że nie opowiada się za brakiem zakazu udzielania tych kredytów oraz za ich udzielaniem wyłącznie kredytobiorcom zarabiającym w walucie kredytu. Wobec rozbieżnych stanowisk różnych banków, nie udało się wypracować jednego stanowiska.

(pisma banków w zakresie zakresu wdrożenia ograniczeń w zakresie kredytów walutowych k. 338-341 akt; komunikat prasowy NBP z dnia 09 grudnia 2005 roku - k. 336 akt; oświadczenie z dnia 23 lutego 2006 roku - k. 349 akt; pismo NBP z dnia 03 lipca 2002 roku – k.358-360v akt; raport o sytuacji banków w 2007 roku – k.363v akt; raport Rzecznika Finansowego z czerwca 2016 roku – k.365-383v akt; Rekomendacja Rady Prawa Bankowego przy Związku Banków Polskich z dnia 06 września 2011 roku – k.389-392 akt, tom II; stanowisko Banku (...) z dnia 28 listopada 2005 roku – k.610; notatka ze spotkania zespołu roboczego – k.611-612v akt, tom IV).

Na dzień 05 maja 2017 roku z tytułu Umowy (...) Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku Powodowie dokonali spłat rat kapitałowo-odsetkowych w kwocie 31.200,98 PLN- do marca 2009 roku- oraz 79.737,72 CHF od kwietnia 2009 roku do maja 2017 roku. Nadto, tytułem prowizji od udzielonego kredytu w PLN zapłacili 4.728 zł. Ponadto, Powodowie uiścili na rzecz Banku kwotę 10.922,71 zł tytułem ubezpieczenia pomostowego oraz 5.096 zł tytułem ubezpieczenia nieruchomości, 33622 zł tytułem opłaty z tytułu ubezpieczenia UNWW oraz 28.584,14 zł tytułem składek na ubezpieczenie na życie.

(zaświadczenia k. 183- 212 akt, zaświadczenie o wysokości spłat odsetek od Kredytu Hipotecznego Nr (...) – k.213-214v akt, potwierdzenia dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu k. 215-218, zaświadczenie dotyczące ubezpieczeń na życie k. 219, potwierdzenie dotyczące ubezpieczenia pomostowego k. 220, potwierdzenia k. 221-222, potwierdzenia dotyczące ubezpieczeń k. 223-239, informacja o płatności składki z tytułu UNWW k. 292-293, informacja o nadchodzącym terminie płatności składki z tytułu UNWW k. 294, 295-296, 297, 298, 299)

Na dzień 05 maja 2017 roku z tytułu Umowy (...) Nr (...) Powodowie dokonali spłat rat kapitałowo-odsetkowych w kwocie 17.009,29 PLN oraz 35.627,34 CHF. Nadto, tytułem prowizji od udzielonego kredytu w PLN zapłacili 2.128,67 zł, zaś za wycenę/kontrolę inwestycji 300 zł. Ponadto, Powodowie uiścili na rzecz Banku kwotę 189 zł tytułem ubezpieczenia pomostowego oraz 3.164 zł tytułem ubezpieczenia nieruchomości oraz 12.294,66 zł z tytułu składek ubezpieczeniowych zawartych wynikających umów ubezpieczenia na życie na rzecz (...) S.A. za pośrednictwem pozwanego Banku.

(zaświadczenia i potwierdzenia k. 250-291 tom II).

Pracownicy banku nie przedstawiali kredytobiorcom warunków umowy UNWW jaką bank miał zawartą z ubezpieczycielem, nie informowali ich o regresie. Bank miał zawartą umowę ubezpieczenia NWW z (...) i dokonywał zbiorczo przelewu środków z tytułu składek na to ubezpieczenie w związku z każdą umową kredytu w której zabezpieczenie takie zostało przewidziane. Pismem z dnia 23 lutego 2009 roku (...) S.A.(...) wypowiedziało Bankowi umowę na obsługę UNWW, zawartą w dniu 29 października 2004 roku. Od 2011 roku bank zmienił ubezpieczyciela i dokonywał przelewu składki z tego tytułu na rzecz (...). Ubezpieczycielowi w sytuacji wypłaty bankowy sumy ubezpieczenia przysługiwał regres w stosunku do kredytobiorcy.

(wypowiedzenie umowy – k.643v akt; Umowa Generalna Ubezpieczenia – k.646-648 akt; Aneks nr (...) do Umowy Generalnej Ubezpieczenia – k.648v-649v akt; Aneks nr (...) do Umowy Generalnej Ubezpieczenia – k.650-651 akt, tom IV, pisma, pismo k. 676-678,680, zestawienie uiszczonych składek na UNWW k. 1226-1325 , pismo z dnia 17 listopada 2016 roku Biura (...) S.A. we W. z wezwaniem na zasadzie regresu do spłaty kredytu spłaconego przez (...) do Banku pismo – k.678 akt; pismo – k.690 akt, tom IV, zeznania świadka B. B. (1) od 00:11:47 do 00:48:28 protokół rozprawy w sprawie IX Cps 30/18 SR w E. z dnia 19 listopada 2018 roku płyta k. 2499)

Kursy waluty CHF stosowane przez Bank i kantory były odmienne od kursu średniego ustalanego przez NBP (k.1981-1982 tom X, wydruki kursów walut pozwanego k. 2294-2298).

Od połowy 2007 roku i później, kurs waluty CHF był ustalany przez Bank codziennie w godzinach między 8.30 a 9.00 na bazie kursów walut obcych na rynku międzybankowym – krzyżowo jeżeli chodzi o kurs franka. Najpierw pracownik wybierał ręcznie i ustalał średni kurs USD/PLN na platformie R., a następnie wprowadzał do aplikacji online, która przeliczała pozostałe kursy - USD/CHF i kurs USD/PLN, dzielone przez USD/CHF. Następnie do wyliczonego kursu średniego doliczany był spread dla kursu sprzedaży i odejmowany był spread w przypadku kursu kupna. Komitet handlowy banku ustalał spread walutowy według bliżej nieokreślonych reguł. Dla franka powstawały dwie pary kursów kupna i sprzedaży – dla transakcji gotówkowych, bezgotówkowych i od stycznia 2015 roku - trzecia para dla rozliczeń kredytów indeksowanych we franku z niższym spreadem. Jeżeli w ciągu dnia zaistniały istotne zmiany kursów na rynku międzybankowym, wówczas bank sporządzał drugą tabelę. Tabele były publikowane w oddziałach Banku i na stronie internetowej. Metodologia ustalania kursów w tabeli nie była nigdzie publikowana, klient nie miał możliwości zweryfikowania poprawności ustalenia kursów.

Kursy były tworzone przez bank w sposób podobny przez NBP, który przez wiele lat kurs średni wyliczał w oparciu o kursy walut z kilku wiodących banków, a obecnie również wylicza go w oparciu o jedną z platform rejestrujących transakcje międzybankowe. Kurs Banku nie był powiązany z kursem NBP.

Spread w zakresie transakcji międzybankowych był niższy, niż w obrocie detalicznym i na tym zarabiał Bank. Zakup franka na rynku między bankowym przez Bank nie był przyporządkowany do konkretnej umowy kredytu, ma zaspokoić ogólne potrzeby płynnościowe Banku, który ma przychód przy wymianie walutowej. Franki nie były potrzebne dla wypłaty kredytu, a jedynie zabezpieczały Bank przed ryzykiem walutowym (zeznania świadka K. M. 01:22:04-02:02:35 protokół rozprawy z dnia 23 maja 2019 roku, tom XIII, wydruki z serwisu k. 1939-1943).

Bank księgował ten kredyt jako walutowy w swoich księgach rachunkowych. W konsekwencji powstania tego rodzaju aktywów w CHF, Bank częściowo zabezpieczał swoją otwartą pozycję walutową spowodowaną udzieleniem kredytów indeksowanych do franka szwajcarskiego przez pożyczki, lecz przede wszystkim przez zakup franka na rynku międzybankowym, poprzez kilkuletnie (około pięcioletnie) transakcje CIRS, polegające na pożyczaniu przez Bank CHF, zaś Kontrahent pożyczał od Banku PLN. Po ustalonym okresie następował zwrot kapitałów, a w międzyczasie następowała wymiana strumieniami odsetkowymi, gdzie dla Pozwanego odsetki ustalano według stawki referencyjnej LIBOR, zaś dla jego kontrahenta według stawki WIBOR - w tej walucie Bank bowiem miał niewiele depozytów. Oprócz tego były także transakcje FX SWAP- zawierane na krótsze bo kilku zwykle trzymiesięczne okresy. Transakcje te nie były przyporządkowane do danej umowy kredytu, służyły zabezpieczeniu ogólnych potrzeb płynnościowych banku. W ofercie Banku (...) nigdy nie było kredytu, którego wypłata mogła nastąpić w CHF. Bank nie oferował też instrumentów zabezpieczających kredytobiorcę przed ryzykiem walutowym.

W swoich sprawozdaniach i księgach rachunkowych Bank (...) S.A. ujmował wskazany kredyt jako kredyt walutowy - co do takiego ujęcia kredytu nie było zastrzeżeń biegłych rewidentów i nadzoru finansowego.

W 2001 roku gdy tworzony był wzorzec umowy kredytu indeksowanego do CHF wykorzystany w późniejszym okresie przez bank tworzone były również schematy księgowe dla tego kredytu.

(zeznania świadka K. M. 01:22:04-02:02:35, zeznania świadka J. C. (1) 00:12:10-01:20:42, protokół rozprawy z dnia 23 maja 2019 roku, tom XIII, sprawozdanie k. 600-601, 603-605-606)

Pismami z dnia 27 maja 2010 roku Pozwany poinformował Powodów o nadchodzącym terminie płatności składki z tytułu UNWW. W dniu 31 sierpnia 2010 Bank pobrał od Powodów kwotę 8.674 zł tytułem UNWW za kolejny, 36 miesięczny okres ubezpieczenia. (pismo Pozwanego z dnia 27 maja 2010 roku – k.292-293 akt; potwierdzenie przelewu – k.216 akt, tom II)

Pismami z dnia 15 lipca 2013 roku oraz 08 sierpnia 2013 roku Pozwany poinformował Powodów o nadchodzącym terminie płatności składki z tytułu UNWW na kolejny, 36 miesięczny okres. W dniu 30 sierpnia 2013 roku Pozwany pobrał od Powoda kwotę 10.730 zł tytułem UNWW za kolejny, 36 miesięczny okres. (pisma – k.295-296 akt i k.294 akt; potwierdzenie przelewu – k.217 akt)

Pismami z dnia 16 czerwca 2016 roku oraz 08 sierpnia 2016 roku Pozwany poinformował Powodów o nadchodzącym terminie płatności składki z tytułu UNWW na kolejny, 36 miesięczny okres. W dniu 31 sierpnia 2016 roku Pozwany pobrał od nich kwotę 11.480 zł tytułem UNWW (pisma – k.298-298v akt i k.299-299v akt; potwierdzenie przelewu – k.218 akt)

Pismem z dnia 17 lutego 2017 roku Powodowie złożyli do Banku reklamację dotyczącą UNWW w którym wskazali, że przedmiotowa klauzula została uznana przez SOKiK za klauzulę abuzywną, wobec czego nie może być wykorzystywana w obrocie. Jednocześnie, Powodowie wnieśli o zwrot wszystkich pobranych z tego tytułu wpłat. Na ww. reklamację Powodów Bank w piśmie z dnia 03 marca 2017 roku odpowiedział negatywnie wskazując, że klauzula kwestionowana przez Powoda nie stanowi klauzuli abuzywnej (Reklamacja nr (...) – k.143-143v; odpowiedź na reklamację – k.144-145 akt, tom I).

Kolejno w dniach 13 lutego i 14 lutego 2017 roku, Powodowie złożyli stronie Pozwanego reklamację zarzucając mu, że zaproponował Powodom zawarcie nieważnej umowy. Ponadto, Powodowie wnieśli o wskazanie wyraźnej podstawy prawnej zawarcia umowy o kredyt indeksowany do waluty CHF oraz w celu zawarcia z nim takiej umowy przez Bank oraz dodatkowo o usunięcie z ich umowy kredytowej klauzul abuzywnych. W odpowiedzi na reklamację Pozwany uznał, że zawarta z Powodami umowa jest ważna. Odnosząc się zaś do zarzutu, iż umowa kredytowa zawiera klauzulę abuzywną dotyczącą indeksacji, Bank wskazał, że klauzula ta miała jednorazowe zastosowanie, przy wypłacie kredytu oraz w jego ocenie odnosiła się wyłącznie do braku wskazania przez bank zasad ustalania kursu walut obcych (Reklamacja nr (...) – k.146-147 akt; odpowiedź na reklamację – k.148-149 akt; Reklamacja nr (...) – k.150-151v akt; odpowiedź na reklamację – k. 152-153 akt, tom I).

W dniu 15 lutego 2017 roku Powodowie złożyli Pozwanemu kolejną reklamację, w której zakwestionowali naliczaniu mu tzw. spreadu przy spłacie raty kredytowej. Ponadto wskazali, że ich kredyt winien być traktowany jako złotówkowy. Co więcej, Powodowie ponowili prośbę o usunięcie z umowy oraz Regulaminu kredytowania klauzul abuzywnych. Pozwany odpowiedział na reklamację w dniu 02 marca 2017 roku, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko (Reklamacja nr (...) – k.154-155 akt; odpowiedź na reklamację – k.156-157 akt, tom I).

Następnie, Powodowie w dniu 16 lutego 2017 roku złożyli Bankowi reklamację, w której zakwestionowali treść klauzul zawartych w Umowie Kredytowej Nr (...), a dotyczących m.in. pobierania składki na ubezpieczenie pomostowe. W odpowiedzi na zarzuty Powodów, Pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko, zaś w odniesieniu do postanowienia dotyczącego pobierania składki na ubezpieczenie pomostowe uznał, że powinien pobrać składkę jedynie do chwili wpisu hipoteki do księgi wieczystej, w związku z czym zwrócił Powodom kwotę 336,29 zł wraz z odsetkami ustawowymi w kwocie 1,15 zł, odrzucając reklamację w pozostałym zakresie (Reklamacja nr (...) – k.158-159v akt; odpowiedź na reklamację – art.160-161v akt, tom I).

W dniu 16 lutego 2017 roku Powodowie ponownie złożyli Pozwanemu reklamację, w której zakwestionowali treść klauzul zawartych w Umowie Kredytowej Nr (...), a dotyczących m.in. pobierania składki na ubezpieczenie pomostowe. Odpowiadając na zarzuty Powoda Bank uznał, że powinien pobrać składkę tylko do chwili wpisu hipoteki do księgi wieczystej, w związku z czym zwrócił Powodowi kwotę 189 zł wraz z odsetkami ustawowymi w kwocie 0,67 zł. W pozostałym zakresie Bank odrzucił reklamację (Reklamacja nr (...) – k.162-163v akt; odpowiedź na reklamację – k.164-165v akt, tom I).

W dniu 08 maja 2017 roku Powodowie listem poleconym nadali do pozwanego Banku oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego przez nich oświadczenia woli w Umowach (...) Nr (...) oraz Umowie (...) Nr (...), z

uwagi na błąd dotyczący zaniżenia całkowitego kosztu kredytu oraz rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, które okazały się wyższe niż wskazane w umowach.

Wskazali, że gdyby znali wcześniej rzeczywiste koszty kredytu, a w szczególności spread na dzień podpisania umowy, nigdy nie zawarliby przedmiotowej umowy, bowiem ww. spread jest rodzajem dodatkowej prowizji pobieranej przez bank bez poinformowania o tym fakcie konsumenta. Nadto wskazali, że błąd został wywołany przez bank, a termin został przez nich zachowany, ponieważ o błędzie dowiedzieli się wstępnie w styczniu i lutym 2017 roku podczas spotkań organizowanych przez Rzecznika Finansowego i UOKiK w B. i G., a także dokładnie zapoznali się z nim w kwietniu 2017 roku w toku osobistej konsultacji z prawnikiem – mec. B. G. z kancelarii prawnej (...) z W. oraz przygotowując się do złożenia pozwu przeciwko bankowi.

(oświadczenia – k.137-138 akt i k.139-140 akt, tom I)

Powodowie pismem z dnia 08 maja 2017 roku wezwali również Pozwanego do zapłaty rat oraz innych świadczeń nienależnych, uiszczonych z uwagi na nieważny charakter Umowy (...) Nr (...) oraz Umowy (...) Nr (...), bądź do podjęcia mediacji. (pisma – k.166-167 akt i k.168-169 akt, tom I)

W odpowiedzi na pisma Powodów, Bank w piśmie z dnia 23 maja 2017 roku stwierdził, iż właściwie oszacował CKK oraz podniósł, że złożone oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu jest nieskuteczne. W ocenie Banku, łącząca Strony umowa kredytowa jest ważna i w pełni skuteczna. (odpowiedzi na reklamację – k.170-171v akt, tom I)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody przywołane powyżej. W zakresie dowodów z dokumentów ich autentyczność i prawdziwość nie była podważana przez żadną ze stron, zaś sam Sąd nie widział podstaw do ich kwestionowania.

Jednocześnie należy wskazać, że do pism procesowych (zwłaszcza Powodów) zostały załączone liczne orzeczenia – arbitra bankowego oraz zarówno sądów powszechnych, Sądu Najwyższego, jak i TSUE, które nie stanowiły jednak materiału dowodowego (k. 301-310v; k.328-334v akt, tom II; k.402-422, k.424-428; k.430-438; k.440-444v; k.478-486v; k.496-511v; k.513-516; k.518-522v; k.542-558; k.560-567; 569-578v; k.580-584v; k.586-591v akt; tom III; k.627-634v akt; k.638-642v; k.653-658; k.660-674; k.682-684; k.686-702v; k.704-711 akt, tom IV; k.1359-1373 akt; tom VII; k.1944-1953; k.1955-1960; k.1962-1967; k.1969-1973; k.1975-1977 akt, tom X; k.2323-2330v; k.2331-2341v; k.2342-2352v; k.2353-2361v; k.2362-2377v, tom XII; k.2564-2571 akt, tom XIII).

Podobnie, bez znaczenia dla ustalenia stanu faktycznego pozostawały następujące dokumenty, które stanowiły de facto poparcie argumentacji prawnej strony powodowej w niniejszej sprawie, tj.:

- 1) artykuły (k. 312; k.351; k.353-356; tom II; k.494 i k.524-528 akt, tom III; k.608-608v akt, tom IV),
- 2) pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 10 czerwca 2015 roku (k. 315-316 akt, tom II),
- 3) Komunikat Prasowy Narodowego Banku Polskiego z 09 grudnia 2005 roku (k.336-336v akt, tom II),
- 4) publikacja Komisji Nadzoru Bankowego z czerwca 2006 roku Finansowanie nieruchomości przez banki w Polsce (k. 343-347, tom II),
- 5) pismo NBP z lipca 2002 roku (k. 358-359v akt, tom II) i pismo (k. 360-360v akt, tom II),
- 6) raport Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego o sytuacji banków z 2007 roku (k. 362-363v akt, tom II),

Uwzględniając datę zawarcia spornej umowy, bez znaczenia dla jej rozstrzygnięcia pozostawały również dokumenty:

- 1) Kodeks Etyki Bankowej z kwietnia 2013 roku (k. 318-323v akt, tom II),

- 2) raport Rzecznika Finansowego z czerwca 2016 roku (k. 365-383v akt, tom II),
- 3) pismo NBP z dnia 06 lipca 2011 roku (k. 385-386v akt, tom II),
- 4) Uchwała Nr (...) Zarządu Związku Banków z dnia 06 września 2011 roku z rekomendacją (k. 388-392 akt, tom II),
- 5) publikacja NBP Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2014 roku (k. 394-395v akt, tom II),
- 6) pismo Rzecznika Finansowego z dnia 08 kwietnia 2016 roku (k.397-400v akt, tom II-III),
- 7) fragmenty raportu Narodowego Banku S. (k. 447-454v akt, tom III),
- 8) raport Instrumenty polityki pieniężnej NBP w 2008 roku - płynność sektora bankowego z 2009 roku (k. 455-460 akt, tom III),
- 9) pisma Parlamentu Europejskiego Prawo hipoteczne i ryzykowne instrumenty finansowe w UE na przykładzie H. (k. 488-492 akt, tom III),
- 10) pismo UOKiK z listopada 2016 roku (k. 494, tom III),
- 11) pismo Prezesa Związku Banków Polskich z dnia 19 lutego 2015 roku (k. 530-533v akt, tom III),
- 12) Informacja w zakresie skutków projektu ustawy o sposobach przywrócenia równości stron niektórych umów kredytu i umów pożyczki. Wpływ na instytucje kredytowe Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego z 2016 roku (k. 1375-1438 akt, tom VII-VIII),
- 13) Opinia Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego Ocena wpływu na sytuację sektora bankowego i polskiej gospodarki propozycji przewalutowania kredytów mieszkaniowych udzielonych w CHF na PLN według kursu z dnia udzielenia kredytu z 2013 roku (k.1120-1132 akt, tom VI),
- 14) Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku (...) za okres 12-tu miesięcy zakończonych 31 grudnia 2007 roku (k.2252-2258 akt, tom XII),
- 15) raport roczny 2005 – List Prezesa Banku (...) (k.592-595 akt, tom III),
- 16) sprawozdanie finansowe Banku (...) S.A. sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej za rok 2006 (k.597-601 akt, tom III-IV),
- 17) stanowisko Prezesa UOKiK z dnia 13 grudnia 2016 roku (k.614-625 akt, tom IV),
- 18) opinia z zakresu rachunkowości i finansów mgr P. D. z kwietnia 2018 roku (k. k.2248-2251 akt, tom XII),
- 19) opinia biegłego A. M. (1) z dnia 27 stycznia 2017 roku (k.535-540v akt, tom III)
- 20) Ekspertyza dotycząca walutowych kredytów hipotecznych indeksowanych do kursu CHF/PLN na zlecenie Banku (...) S.A. z dnia 06 maja 2015 roku (k. 2199-2244 akt, tom XII),
- 21) opinia ekonomiczna dr R. P. z dnia 28 listopada 2017 roku (k. 2245-2247 akt, tom XII),
- 22) uwagi NBP do projektu ustawy o zasadach zwrotu niektórych należności wynikających z umów kredytu i pożyczki z dnia 05 września 2016 roku (k. 2144-2148v akt, tom XI),
- 23) Rekomendacja G dotycząca zarządzania ryzykiem stopy procentowej w bankach z 2002 roku (k.1327-1357 akt, tom VII),

- 24) Rekomendacja Rady Prawa Bankowego i Zespołu ds. Regulacji Płatniczych w sprawie wybranych problemów interpretacyjnych ustawy o usługach płatniczych (...) Banków (...) z dnia 12 czerwca 2012 roku (k. 2149-2159 akt, tom XI),
- 25) artykuł KNF na stronie internetowej z dnia 14 czerwca 2017 roku (k.2160-2165 akt, tom XI),
- 26) Analiza dotycząca społecznych skutków kryzysu kredytów hipotecznych odnoszących się do walut obcych dr A. B. (k. 2173-2198 akt, tom XI),
- 27) pismo procesowe Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 28 września 2017 roku (k. 2259-2264 akt, tom XII),
- 28) opinia biegłego w zakresie bankowości i finansów K. K. z dnia 23 lutego 2017 roku (k.2265-2293 akt, tom XII),
- 29) stanowisko KNF w przedmiocie stosowania spreadu walutowego z dnia 10 lutego 2009 roku (k. 2307-2308v akt, tom XII),
- 30) pismo Rzecznika Finansowego z dnia 05 sierpnia 2016 roku (k. 2299-2306v akt, tom XII),
- 31) opinia biegłego z zakresu bankowości, finansów i analiz ekonomicznych dr A. M. (2) z dnia 05 stycznia 2018 roku (k.2309-2312 akt, tom XII),
- 32) opinia uzupełniająca biegłego z zakresu analiz ekonomicznych, bankowości i finansów dr Z. W. z dnia 14 lutego 2018 roku (k.2313-2313v akt, tom XII),
- 33) decyzje z 2012 roku (k. 2314-2319 akt, tom XII),
- 34) decyzja z dnia 28 i z dnia 29 grudnia 2012 roku (k.2320-2322v akt, tom XII),
- 35) prospekt emisyjny Banku (...) S.A. z 2010 roku (k. 713-719 akt, tom IV),
- 36) opinia biegłego sądowego z zakresu bankowości, finansów, rynków i produktów finansowych dr S. A. z dnia 30 maja 2018 roku (k.2426-2432 akt, tom XIII),
- 37) opinia biegłego sądowego w sprawie przed Sądem Okręgowym w Warszawie, o sygn. akt III C 1404/16 (k.2553-2555v akt, tom XIII),
- 38) opinia biegłego sądowego w sprawie przed Sądem Okręgowym w Warszawie, o sygn. akt I C 594/17 (k.2556-2558v akt, tom XIII),
- 39) opinia biegłego sądowego w sprawie przed Sądem Okręgowym w Warszawie, o sygn. akt XXV C 1596/17 (k.2559-2560 akt, tom XIII),
- 40) opinia biegłego sądowego w sprawie przed Sądem Okręgowym w Warszawie, o sygn. akt I C 594/17 z marca 2019 roku (k.2561-2563 akt, tom XIII).

W kontekście żądań strony powodowej, dla ustalenia stanu faktycznego nie miał znaczenia także Regulamin Nr R.31.8, jako, że nie obowiązywał on w dacie zawarcia spornej umowy. Tym samym, nie mógł mieć więc wpływu na ocenę abuzywności postanowień łączącej strony umowy (k. 1072-1089 akt, tom VI.)

Podobnie, istotny podgląd w sprawie wydany w innych sprawach przez Prezesa UOKiK pozostawał bez wpływu na ustalenia faktyczne w przedmiotowej sprawie, bowiem nie był on wydany w związku ze sprawą niniejszą (k.614-625 akt, tom IV), jak i opinie wydane w innych sprawach sądowych bez udziału obu stron (opinie – .535-540v akt, tom III; k.2265-2293 akt, tom XII; k.2265-2293 akt, tom XII; k.2309-2312 akt, tom XII; k.2313-2313v akt, tom XII;

k.2426-2432 akt, tom XIII; k.2553-2555v akt, tom XIII; k.2556-2558v akt, tom XIII; k.2559-2560 akt, tom XIII; k.2561-2563 akt, tom XIII

Dokonując oceny zeznań przesłuchanych w sprawie świadków, Sąd w znacznym zakresie za wiarygodne uznał zeznania świadka J. C. (1) (protokół rozprawy z dnia 23 maja 2019 roku, zeznania świadka J. C. (1) 00:12:10-01:20:42).

Sąd w całości dał wiarę jego zeznaniom, uznając je za konsekwentne, a jednocześnie logiczne. Niewątpliwie, świadek zatrudniony w dziale banku odpowiedzialnym za transakcje międzybankowe posiadał wiedzę w zakresie faktów, co do których zeznawał. Co prawda, Sąd miał na uwadze wskazania świadka co do tego, z jakich przyczyn analizowany kredyt ujmowany był przez bank jako walutowy. Tym niemniej, należało mieć na względzie, że argumentacja świadka odnosiła się do aspektu ekonomicznego kredytu - nie zaś prawnego, co nie zwalniało Sądu od oceny prawnej analizowanej umowy kredytu, przez pryzmat obowiązujących przepisów prawa.

Nadto, Sąd dał również wiarę zeznaniom świadka K. M. (protokół rozprawy z dnia 23 maja 2019 roku, zeznania świadka K. M. od 01:22:04 do 02:02:35 tom XIII) – zatrudnionego u Pozwanego w departamencie odpowiedzialnym za ustalanie kursu waluty do tabel kursowych. Nie ulegało bowiem wątpliwości, że świadek ten w jasny i spójny sposób opisał zasady tworzenia przez bank tabeli kursowych, nadto przedstawił informacje związane z zabezpieczaniem się przez bank przed ryzykiem walutowym poprzez transakcje na rynku międzybankowym.

W ocenie Sądu bez znaczenia dla rozpoznania sprawy pozostawały zeznania świadka W. N. (protokół rozprawy z dnia 19 listopada 2018 roku, zeznania świadka W. N. 00:06:23-00:11:29 – k.2494-2495 akt, tom XIII), która chociaż pozostawała pracownikiem pozwanego banku w okresie zawierania obu umów z powodami, to nie negocjowała ona z Powodami ich postanowień, a jedynie w imieniu Banku podpisała jedną z tych umów nie mając kontaktu z klientami. Co istotne, jak wynika z jej zeznań, W. N. nie zajmowała się kredytami hipotecznymi, zaś pełnomocnictwo, jakim się posługiwała obejmowało jedynie podpisywanie umów kredytów hipotecznych. Tym samym, świadek nie mogła mieć wiedzy co do tego, jak wyglądały czynności podejmowane przez pracownika pozwanego Banku w stosunku do nich, jak wyglądała obsługa powodów - w tym jaki był zakres informacji przekazanych Powodom na etapie zawierania każdej z umów kredytu.

W ocenie Sądu z uwagi na ogólny charakter i częste powoływanie się przez świadka na niepamięć jedynie częściowo podstawę ustaleń faktycznych w sprawie mogły stanowić zeznania B. B. (1), które uznane zostały za wiarygodne (protokół rozprawy z dnia 19 listopada 2018 roku, 00:14:24-00:22:41). Świadek B. B. (1) podała, że zawierała z Powodami umowę kredytu. Nie była jednak w stanie wskazać, czy Powodowie byli informowani o możliwości wyboru waluty kredytu, nie pamiętała także, czy mieli zdolność do zaciągania kredytu w złotówkach i czy woleli kredyt we frankach szwajcarskich. Co prawda zeznała, że nie było żadnych nacisków, aby zawarli umowę we frankach, zaś po przygotowaniu i przedstawieniu umowy klientowi to on decyduje, czy chce go wziąć, czy też nie. Jednak nie była w stanie wskazać, czy ofertę kredytu w PLN w ogóle powodom przedstawiła i w jakiej nastąpiło to formie, nie była również w stanie wskazać czy informowała powodów o mechanizmie indeksacji. Nie była w stanie również wskazać czy powodowie chcieli coś negocjować, czy dostali od niej symulację kredytu, nie miała także wiedzy czy ryzyko walutowe było przy badaniu zdolności uwzględniane. Zeznawała, jedynie że Powodowie mieli możliwość przewalutowania kredytu na złotówki, co zresztą wynikało wprost z treści regulaminu stanowiącego załącznik do obu umów. Ogólnie zeznawała, jakie były zasady jej postępowania w zakresie obsługi klientów i kto decydował o wzorach umów. W efekcie, w oparciu o zeznania tego świadka nie sposób było ocenić, czy - a jeśli tak to w jakim zakresie - postępowanie świadka w stosunku do klientów banku chcących zawrzeć umowę kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF wynikało ze stosowania jednolitych zasad postępowania, a na ile stanowiło zaś jej własną praktykę, jak również jak wyglądała obsługa przez nią powodów, jaki był zakres przekazanych przez nią informacji. Podkreślić przy tym należy, iż jak wynika z dokumentów świadek ta obsługiwała powodów przy zawieraniu drugiej umowy kredytu- przyjmowała od nich wnioski kredytowe i podpisywała umowę w imieniu banku. Zauważyć należy przy tym, iż świadek ta nie była w stanie wyjaśnić mechanizmu indeksacji, celu jego zastosowania w umowie, wskazując że w umowie tej nie było transakcji, by bank kupował od klienta franki a ten mu ich nie sprzedawał. Przyznała, że klient nie mógł przynieść swojego wzoru umowy do banku, bo bank zawierał umowy na swoim wzorze.

Sąd stwierdził, że bez znaczenia dla rozpoznania sprawy pozostawały zeznania świadka P. P. (protokół rozprawy z dnia 19 listopada 2018 roku, 00:48:36 – k.2497 akt, tom XIII). Choć był on również zatrudniony w Pozwanym banku nie posiadał większego doświadczenia, zaś udzielanie kredytów hipotecznych nie było jego specjalnością – podpisał w imieniu banku około dwóch takich umów. Świadek ten zeznał jednocześnie, że nie obsługiwał Powodów kredytu, a jedynie podpisał z nimi umowę. Wskazał, że nie brał udziału w procedurze udzielania kredytu hipotecznego, choć stwierdził jednocześnie, że procedury są takie same. Podał wprawdzie, że klienci mieli prawo do negocjacji warunków umowy, ale wiązać jedynie ze zmianą marży. Wskazał także na możliwość przewalutowania kredytu na franki szwajcarskie. Świadek wskazał, że w przypadku kredytu wyrażonego w złotych sporządzane są symulacje kredytu wyrażonego w euro czy we frankach. Nie był jednak w stanie stwierdzić, czy w przypadku kredytu Powodów indeksowanego do franka szwajcarskiego również zrobiono taką symulację.

Oceniając zeznania świadka M. S. (1) (protokół rozprawy z dnia 12 czerwca 2019 roku, zeznania świadka M. S. (2) 00:13:12-01:17:58 – k.2540-2542 akt, tom XIII), również nie sposób było jednoznacznie stwierdzić, czy postępowanie w stosunku do klientów banku chcących zawrzeć umowę kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF wynikało ze stosowania instrukcji narzuconej przez bank, czy też stanowiło własną praktykę pracowników. W oparciu o jego zeznania można było jedynie dojść do wniosku, że sposób obsługi przekazywany był na szkoleniach, które były jednolite dla wszystkich pracowników banku. Tym nie mniej, świadek nie był w stanie wskazać dokładnie programu szkolenia. Wskazał jedynie, że pierwszym etapem udzielenia kredytu było przedstawienie oferty i wykonanie symulacji. Podkreślił, że pracownicy nie byli dodatkowo wynagradzani za kredyty UNWW i był uczulani na informowanie o zmienności waluty. Jednocześnie, świadek wskazał, że nie było jednoznacznego wskazania, co podlega negocjacji, a co nie, zaś decyzja w zakresie negocjacji warunków umowy kredytowej była podejmowana przez centralę banku. Świadek nie był jednak w stanie wskazać, dlaczego UNWW nie znalazło się w propozycjach, ale w oświadczeniach wnioskodawców. Podobnie jak świadek B. B. (1), świadek ten podał, że możliwe było przewalutowanie kredytu na złotówki. Tym niemniej, nie potrafił wskazać, czy przedstawiał klientom symulację zmian salda kredytu w zależności od kursu, nie pamiętał też dokładnie informacji dotyczących indeksacji. Nie był także w stanie podać, czy na szkoleniu informowano pracowników, dlaczego dla wypłaty stosuje się kurs kupna, zaś dla spłaty kurs sprzedaży. Sąd uznał, że powyższe zeznania pozostawały bez znaczenia dla rozpoznania sprawy, bowiem świadek w dacie zawarcia przez Powodów obu umów kredytu pracował w placówce banku w N. – nie miał styczności z Powodami, ani też nie znał żadnych okoliczności związanych z zawarciem i wykonaniem przez nich umowy z pozwanym Bankiem.

W zdecydowanym zakresie Sąd za wiarygodne uznał zeznania Powodów – D. A. (1) i D. A. (2) złożone na rozprawie w dniu 4 grudnia 2019 roku, uznając je za logiczne i konsekwentne. Sąd miał na uwadze, że z pewnością byli oni żywotnie zainteresowani uzyskaniem dla siebie jak najbardziej korzystnego rozstrzygnięcia. Tym niemniej, ich zeznania były nie tylko wewnętrznie spójne, ale i nie pozostawały w sprzeczności ze zgromadzonymi w aktach sprawy dokumentami. Sąd nie dał jednak wiary zeznaniom D. A. (1) co o tego, że namówiono go na kredyt w walucie CHF. Mając na uwadze zarówno wstępną ocenę zdolności kredytowej Powodów, jak i dokumentów pochodzących od analityków, a powstałych na etapie badania przez nich zdolności kredytowej wynika, że Powodowie posiadali zdolność kredytową tak dla PLN, jak i kredytu indeksowanego. Podobnie, Sąd nie dał wiary zeznaniom Powoda, że dopiero w rozmowie z pełnomocnikiem przed rozprawą dowiedział się o wadliwym wyliczeniu CKK i RRSO. Wskazać należy, iż Powód przyznał, że posiadał od początku trwania umowy dostęp do bankowości internetowej, widział więc zarówno saldo kredytu w PLN jak i w CHF, już w 2008 roku stwierdził, że znacznie wzrosło saldo kredytu w PLN, co więcej już w 2009 roku zdecydował się na spłatę kredytu bezpośrednio w CHF, a zatem wybór takiego rozwiązania musiał być oparty o analizę przez powodów różnicy między kursem kupna i sprzedaży stosowanym przez bank i o porównanie z kursami stosowanymi przez kantory.

Na rozprawie w dniu 29 maja 2019 roku strona powodowa cofnęła wniosek o przesłuchanie świadka A. L. (1).

Sąd na rozprawie w dniu 04 grudnia 2019 roku pominął wniosek powodów zawarty w pkt III pisma z dnia 31 lipca 2018 roku, tj. wniosek o zobowiązanie Pozwanego do:

- a) przedłożenia zarządzeń wewnętrznych w sprawie organizacji procesu zarządzania ryzykiem walutowym wynikającym z utrzymywania pozycji walutowej w banku, na okoliczność procesu zarządzania pozycją walutową w pozwanym Banku,
- b) przedstawienia dokumentów transakcji SWAP oraz CIRS, które pozwany Bank zawarł na rynku międzybankowym, w celu pozyskania finansowania w CHF dla kredytu Powoda lub kredytów zawieranych w 2007-2008 roku tego typu, co kredyt Powoda,
- c) zezwolenia KNF na utworzenie Banku na okoliczność, że Bank posiadał zezwolenie wyłącznie na udzielanie kredytów w rozumieniu prawa bankowego, a nie kredytów indeksowanych.

Sąd pominął wniosek Powodów o zobowiązanie Pozwanego do przedstawienia zezwolenia KNF mając na uwadze, że pozwany bank miał prawo - na co wskazywała strona powodowa - do dokonywania czynności bankowych w rozumieniu art. 69 ustawy Prawo bankowe, co też nie ulegało wątpliwości. Wobec przesądzenia, że umowa kredytu zawarta przez strony była zgodna z ww. przepisem, Sąd nie dopatrył się jakichkolwiek podstaw do uwzględnienia wniosku Powodów.

Jednocześnie okolicznością wynikającą wprost z zeznań świadka J. C. (1) i przyznaną przez stronę pozwaną było to, że bank był neutralny na ryzyko walutowe i dokonywał zamknięcia swojej pozycji walutowej, prowadzenie więc dalszego postępowania dowodowego w tym zakresie było zbędne.

Podobnie, Sąd pominął wniosek Pozwanego i powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego do spraw bankowości, w celu dokonania oceny konstrukcji kredytu indeksowanego. Zdaniem Sądu, ocena prawna umowy kredytu łączącej strony nie wymagała bowiem dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy posiadania wiadomości specjalnych, zwłaszcza zaś oceny postanowień wprowadzających do umowy mechanizm indeksacji oraz odnoszących się do kursu waluty przeliczeń związanych z umową przez pryzmat przepisów prawa. Co więcej, należy wskazać, że fakty o charakterze ogólnym, związane z oprocentowaniem kredytów indeksowanych do CHF na rynku polskim, ryzykiem związanym z wahaniami kursów walut, sposobami zabezpieczenia przez bank przed ryzykiem walutowym w związku z koniecznością domknięcia pozycji walutowej, ustalenia rynkowego charakteru kursów stosowanych przez pozwanego, brakiem korzyści po stronie banku, a w efekcie zmiany kursu waluty czy metod ewidencjonowania - także nie miały dla dokonania tej oceny znaczenia. Co zaś tyczy się faktu obejmującego metodę ustalania kursu waluty CHF stosowaną przez pozwany Bank należy wskazać, że dowód ten był zbędny zważywszy, że zeznania świadka K. M. dostarczyły w tym zakresie pełnej wiedzy. Odnośnie transakcji CIRS, SWAP i metod ewidencjonowania tego kredytu w księgach i sprawozdaniach - fakty te przede wszystkim finalnie nie tylko nie miały znaczenia dla rozpoznania sprawy, ale co więcej - wynikały zarówno z dokumentów w postaci sprawozdań przedłożonych przez Pozwaną, jak i zeznań zawnioskowanego przez nią świadka J. C. (1). Zatem to, czy bank (i o ile) wzbogacił się na wzroście CHF kosztem kredytobiorców, nie miało żadnego znaczenia na gruncie rozpoznawanej sprawy, bowiem Sąd analizował umowę przez inny pryzmat.

Sąd pominął również wniosek Powodów o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu instrumentów finansowych, zawarty w punkcie piątym pozwu na okoliczność, że umowa kredytu indeksowanego zawiera w sobie instrument pochodny w formie Swapa Walutowo-Procentowego, uznając, że dowód ten dla rozpoznania przedmiotowej sprawy pozostawał bez znaczenia.

Wreszcie Sąd pominął wniosek powodów o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego do spraw rachunkowości finansowej celem wyliczenia CKK i RRSO na datę zawarcia umowy kredytu, uznając w świetle poniżej przedstawionych rozważań, że czynienie w tym zakresie ustaleń było bezprzedmiotowe dla rozpoznania sprawy niniejszej. Z uwagi zaś na uznanie, że umowa zawarta przez strony jest nieważna uwzględnienie wniosku dowodowego z opinii biegłego zawartego w punkcie III pozwu było bezprzedmiotowe. Wreszcie pominął wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego do spraw bankowości o specjalności zarządzanie ryzykiem walutowym zawarty w piśmie z dnia 31 sierpnia 2018 roku (k. 2084) jako bezprzedmiotowy dla rozpoznania sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo o zapłatę, zawarte w punkcie pierwszym pozwu, jako zasadne podlegało uwzględnieniu w zdecydowanej części.

Podstawę prawną roszczenia Powodów stanowił przepis art. 410 k.c.

Uzasadniając roszczenie główne powodowie wskazali, że zawarta między stronami umowa była nieważna, a zatem spełnione przez nich na rzecz Pozwanego świadczenie było nienależne, na poparcie czego powołali szereg argumentów natury prawnej. Odnosząc się do każdego z nich, należy wskazać, co następuje.

Przede wszystkim należy podkreślić, iż nie ulega wątpliwości, że strona pozwana posiadała status przedsiębiorcy w rozumieniu zarówno przepisów Kodeksu cywilnego, jak i ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. W rozumieniu ww. przepisów Powodowie byli zaś konsumentami – umowy kredytowe nie zostały bowiem przez małżonków A. zawarte w związku z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą czy też zawodową, ale środki z Umowy (...) Nr (...) posłużyły na zakup nieruchomości przeznaczonej na cele mieszkaniowe, podobnie środki uzyskane z Umowy (...) Nr (...) przeznaczone zostały na zakup nieruchomości oraz jej remont. To że od 2010 roku powodowie wynajmują nieruchomość zakupioną ze środków uzyskanych z pierwszej umowy kredytu oceny statusu powodów nie zmieniło. Jak wynikało bowiem z zeznań powodów zakup tego lokalu mieszkalnego podyktowany był planami życiowymi przeprowadzki do W., z czego jednak w późniejszym czasie powodowie zrezygnowali, także wobec problemów finansowych związanych z obsługą obu umów kredytowych.

Sprzeczność umowy z art. 69, 111 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo bankowe i art. 353¹ k.c. oraz art. 358¹ k.c.

Sąd stoi na stanowisku, że nie sposób podzielić argumentacji Powodów co do sprzeczności postanowień umów kredytu z treścią art. 69 ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (Dz. U. 2002, Nr 72, poz. 665 t.j.), w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia spornej umowy jak i z treścią art. 353¹k.c. oraz 358¹ k.c.

Sąd dokonując oceny umowy łączącej strony uwzględnił również brzmienie ówczesnie obowiązującego art. 5 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 7 ustawy Prawo bankowe stanowiącego, iż do czynności bankowych należy między innymi udzielanie kredytów, oraz że czynnościami tymi są także prowadzenie przez banki skupu i sprzedaży wartości dewizowych.

W ocenie Sądu, zawarte pomiędzy stronami umowy o kredyt wypełniały dyspozycję art. 69 ust. 1 i 2 ww. ustawy. Z ich treści wynikało bowiem wprost, że Pozwany zobowiązuje się oddać Powodom jako Kredytobiorcom, na czas oznaczony kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel. Ponadto, umowy te określały kwotę i walutę kredytu - literalna ich treść wskazywała zaś, że jest to kwota w złotych polskich – w § 2 ust. 1 Umowy Kredytu (...) kwotę kredytu określono na 592.000 PLN, zaś w Umowie (...) Nr (...) kwotę tą określono na 268.212.97 PLN.

Należy zaznaczyć, iż o tym, że walutą kredytu było PLN świadczą nie tylko kwoty kredytu wskazane jednoznacznie w tejże walucie w umowach, ale również sformułowanie zawarte w § 2 ust. 2 in fine o treści : „(...) przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo - odsetkowej”. Zmiany kursów walut mogły mieć zatem wpływ jedynie na wysokość kredytu zaciągniętego w PLN, ponieważ zmiana kursu waluty franka szwajcarskiego nie mogła mieć wpływu na wysokość zobowiązania kredytobiorcy wyrażonego po indeksacji w CHF.

Sąd zwraca również uwagę, że na PLN jako na walutę kredytu wskazuje waluta zabezpieczeń - nie tylko sum gwarancyjnych, jakie miały wynikać z umów ubezpieczenia nieruchomości czy umowy ubezpieczenia na życie, ale przede wszystkim z zabezpieczenia hipotecznego, w którym wartość hipoteki kaucyjnej została wyrażona w PLN (§ 9 ust. 1 pkt 1 Umowy Kredytu). Jak bowiem wynikało z przepisu z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece z dnia 06 lipca 1982 r. (Dz.U.1982 Nr 19 poz. 147) według stanu na chwilę zawarcia umowy, hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w pieniądzu innym niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu

(tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10, M.Pr.Bank. 2012/9/21, LEX nr 1107000, M.Prawn. 2017/21/1163, M.Prawn. 2017/22/1219; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14, M.Pr.Bank. 2017/12/42, LEX nr 1751291, M.Prawn. 2017/21/1163, M.Prawn. 2017/22/1219).

Co więcej, również treść Regulaminu obowiązującego w dacie zawarcia spornych umów przemawiał za przyjęciem, że udzielony Powodom kredyt był kredytem złotowym. W § 2 Regulaminu zawierającym definicje pojęć, w punkcie 19 wskazano, że przez kredyt w walucie obcej na potrzeby rzeczzonego Regulaminu należy rozumieć kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty obcej według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku. Przepis § 3 ust. 1 Regulaminu stanowił zaś, że kredyt udzielony jest w PLN i może na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych być indeksowany jedynie kursem waluty obcej (ust. 2). Identycznie, kwoty wnioskowanych kredytów również miały być wyrażone w PLN (§ 3 ust. 9 Regulaminu). Jego treść potwierdza, że taką a nie inną definicję kredytu indeksowanego do CHF (czy innej waluty), Bank przyjął jedynie na potrzeby Regulaminu, co automatycznie nie czyniło z niego kredytu walutowego.

Idąc dalej, szczególną uwagę należało zwrócić na brzmienie § 9 ust. 4 Regulaminu w którym wskazano, że w przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. Od wymagalnego kapitału, wyrażonego w PLN Bank nalicza dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych.

Zdaniem Sądu, wyżej zacytowane postanowienie potwierdza konstatację, że indeksacja była jedynie mechanizmem przeliczeniowym i nie czyniła z ocenianych kredytów stricte kredytów udzielonych w walucie obcej - nadal były to bowiem kredyty złotowe, a przeterminowane zadłużenie miało być finalnie wyrażone nie w CHF, ale w PLN.

Co prawda w § 2 ust. 2 Umowy Kredytu postanowiono, że kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy.

W ocenie Sądu, zastosowany w cytowanym paragrafie umowy mechanizm indeksacji nie zmieniał jednak wyrażonej w PLN kwoty i waluty kredytu, ale stanowił jedynie klauzulę przeliczeniową na mocy której strony ustaliły, że w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty kredytu, co nastąpi w złotych polskich, zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej zostanie przeliczone na walutę obcą, tj. CHF i wówczas Kredytobiorca będzie zobowiązany do dokonania spłaty kredytu w wysokości wynikającej z tak dokonanego przeliczenia i w ratach ustalonych w CHF.

O powyższym celu zastosowania mechanizmu indeksacji świadczą przytoczone wyżej postanowienia Regulaminu kredującego stosunek prawny między stronami oraz § 7 ust. 1 Umów dotyczący spłaty kredytu, który stanowił, że Kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...) S.A.

W ocenie Sądu wprowadzenie zaś do umowy postanowienia przewidującego mechanizm indeksacji nie było sprzeczne z treścią art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo Bankowe pozostając w zgodzie z art. 353¹k.c. jak i z art. 358¹ k.c.

Podzielić należało w tym względzie stanowisko wyrażane w orzecznictwie, że jeżeli kwota kredytu jest powiązana z kursem waluty obcej, to jest dopuszczalne, zgodnie z art. 358 k.c. aby wypłata i spłata kredytu następowała w walucie polskiej albo w tej walucie, przy czym jeśli to dotyczy wyłącznie sposobu wykonania zobowiązania pieniężnego, nie powoduje zmiany waluty wierzytelności. Wniosek taki ma zastosowanie do umów z właściwie sporządzoną klauzulą waloryzacyjną (indeksacyjną, denominacyjną, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10, oraz z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14, Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 29 października 2019 r. IV CSK 309/18)

Sąd stoi na stanowisku, że korzystając z zasady swobody umów wyrażonej art. 353¹ k.c., strony umów kredytu mogły zawrzeć w ich treści postanowienia różnicujące walutę kredytu w zakresie zobowiązania Banku wypłacającego kredyt i walutę zobowiązania Kredytobiorcy – walutę kredytu do spłaty. Wymaga podkreślenia, że w dacie zawarcia spornych umów treść art. 69 ustawy Prawo bankowe nie kreowała bezwzględnie obowiązującej normy prawnej z której wynikałoby, że w zakresie waluty wypłaty i spłaty kredytu, waluta kredytu winna być tożsama.

Co istotne, charakter umów wiążących strony wskazywał, że świadczenie Kredytobiorcy obejmowało spłatę kredytu, której wysokość w porównaniu z oddaną mu przez Pozwanego kwotą, z uwagi na zastosowanie miernika indeksacyjnego oraz odsetek kapitałowych była wyższa (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 01 marca 2017 roku, IV CSK 285/16, LEX nr 2308321).

Należy stwierdzić, że zgodnie z dyspozycją art. 358¹ § 2 k.c., strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Takim miernikiem wartości może być również waluta obca, w oparciu o którą nastąpi przeliczenie zobowiązania jednej ze stron umowy (tak: Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 05 października 2014 roku, VI ACa 1721/13, LEX nr 1567108; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 maja 2005 roku, I CSK 690/04; z dnia 02 lutego 2015 roku, I CSK 257/14, LEX nr 2023933; niepublikowane z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134, LEX nr 2008735; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 lutego 2013 roku, I CSK 313/12, Legalis Nr 701204).

Mając na względzie powyższe ustalenia jak i rozważania, za całkowicie niezasadną Sąd uznał argumentację Pozwanego zmierzającą do wykazania, że walutą kredytu był frank szwajcarski. To, że tego rodzaju kredyt był w księgach rachunkowych i sprawozdaniach pozwanego Banku prezentowany jako walutowy, nie mogło mieć bowiem znaczenia dla oceny prawnej tego kredytu. Podobnie, bez wpływu dla ustalenia waluty kredytu pozostawało, że celem usunięcia ryzyka walutowego, tzw. otwartej pozycji walutowej, Bank zawierał krótkoterminowe (bo do 5 lat) transakcje na rynku międzybankowym, w oparciu o które nabywał walutę CHF. Należy podkreślić, że transakcje te nie były przyporządkowane do danej umowy kredytu i nie były konieczne dla wykonania zobowiązania Pozwanego, a polegającego na wypłacie środków z umowy kredytu w PLN - nie z nich pochodziły bowiem środki na wypłatę kredytu. Umowy te stanowiły skutek zawarcia takiego rodzaju umowy kredytu, a dokładnie - dokonanej wypłaty kredytu, których celem nie było wykonanie umowy kredytowej, ale zabezpieczenie się Banku przed ryzykiem wahań kursowych. Co więcej, gdyby Sąd podzielił stanowisko pozwanego Banku, że walutą kredytu od samego początku był frank szwajcarski, należałoby uznać, że umowy te w oczywisty sposób są sprzeczne z art. 69 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy Prawo bankowe. Tymczasem, w umowach tych nie wskazano kwoty kredytu w walucie CHF. Jeżeli zatem uznać, w ślad za twierdzeniem Pozwanego, że zobowiązanie Banku miało być wyrażone w tej walucie, to wobec kwoty kredytu w CHF nieokreślonej na chwilę zawarcia umowy, umowy te należałoby uznać za nieważne - nie zawierałyby bowiem jednego z essentialia negotii umowy kredytu. Co więcej, określenie kwoty kredytu, a więc zobowiązania Banku w CHF w momencie dokonywania jego wypłaty nie sanowałoby tego braku, niezależnie od tego, że wobec abuzywności postanowienia umownego dotyczącego kursu waluty do dokonania tego przeliczenia, dokonanie takiej operacji rachunkowej byłoby niemożliwe do wykonania, o czym szczegółowo Sąd wypowiedział się w dalszej części uzasadnienia.

Sąd podtrzymuje, że stanowisko Pozwanego w ww. zakresie stanowiło jedynie przejaw przyjętej strategii procesowej, która nie znalazła potwierdzenia w treści umów zawartych pomiędzy stronami, według - co istotne - skonstruowanego przez sam Bank wzorca umowy.

W świetle powyższych rozważań, Sąd nie znalazł podstaw by uznać, że kredyt indeksowany do CHF jest nie tyle kredytem, ile produktem finansowym zawierającym w sobie pewne cechy kredytu: ramowej umowy o wymianę walut, a po części zaś inwestycyjną umowę finansową.

W ocenie Sądu, kredyt indeksowany do CHF nie może być traktowany jako instrument finansowy – z uwagi na to nie podlegał on nigdy restrykcyjnym regulacjom dyrektywy MIFID. Jak wskazał Trybunał Sprawiedliwości Unii

Europejskiej w wyroku z dnia 03 grudnia 2015 roku w sprawie C -312/14 (R. J. – W.) – (...) Bank (...)/M. L., M. L.), artykuł 4 ust. 1 pkt 2 dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 roku w sprawie rynków instrumentów finansowych, zmieniającej dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 93/22/EWG (MIFID), w rozumieniu tego przepisu nie stanowią usługi lub działalności inwestycyjnej niektóre transakcje wymiany dokonywane przez instytucję kredytową na podstawie postanowień umowy kredytu denominowanego w walucie obcej, takiej jak umowa w postępowaniu głównym, które polegają na określeniu kwoty kredytu na podstawie kursu kupna waluty, mającego zastosowanie przy uruchomieniu środków oraz ustaleniu wysokości rat na podstawie kursu sprzedaży ww. waluty, a mającego zastosowanie przy obliczaniu każdej raty.

Zdaniem Sądu, teza ta ma również zastosowanie do umów kredytu indeksowanych do CHF.

Należy podkreślić, że stroną transakcji CIRS i SWAP, którymi Bank zabezpieczał swoją otwartą pozycję walutową, nie był Kredytobiorca. Tym samym, nie stanowiły one elementu umowy kredytowej, ale sposób zapewnienia płynności finansowej Banku i dodatkowego finansowania jego działalności.

Uwzględniając treść art. 92d ustawy Prawo bankowe który stanowi, że Bank może zawrzeć umowę o kredytowy instrument pochodny lub inną umowę niż wymieniona w art. 92a ust. 1 i 3, na podstawie których następuje przeniesienie całości lub części ryzyka związanego z wierzytelnościami tego banku, mając na uwadze usytuowanie ww. przepisu w rozdziale 8, który dotyczy szczególnych uprawnień i obowiązków Banku należy stwierdzić, że przepis ten nie odnosił się do czynności bankowych z konsumentami, a jedynie w celu zminimalizowania ryzyka związanego z dokonanymi czynnościami bankowymi ustanawiał kolejny sposób zabezpieczenia Banku.

W ocenie Sądu, przepis ten nie mógł mieć zastosowania do postanowienia w postaci klauzuli indeksacyjnej zawartego w analizowanych umowach - postanowienie to nie służyło bowiem przeniesieniu na Kredytobiorcę ryzyka związanego z tą czynnością bankową, ale wynikało z konieczności dostosowania waluty zobowiązania Kredytobiorcy do przyjętego przez strony oprocentowania, ustalanego według wskaźnika – stawki referencyjnej właściwej dla kredytów w CHF, tj. LIBOR 3 M CHF.

Na skutek zawarcia umowy kredytowej, Bank następnie zawierał transakcje typu CIRS czy SWAP, których stroną nie był jednak Kredytobiorca, a mających na celu zabezpieczenie go przed ryzykiem walutowym i ryzykiem niedopasowania stóp procentowych.

Tym samym, Sąd pominął zawarty w punkcie piątym pozwu wnioski Powodów o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu instrumentów finansowych, na okoliczność, że umowa kredytu indeksowanego zawiera w sobie instrument pochodny w formie Swapa Walutowo - Procentowego i uznał, że dowód ten pozostawał bez znaczenia dla rozpoznania przedmiotowej sprawy (pozew – k. 5 akt, tom I).

Ponadto, Sąd nie podzielił argumentacji Powodów co do nieważności analizowanych umów jako umów sprzecznych z zasadami współżycia społecznego, naruszających zasady ekwiwalentności i dobre obyczaje poprzez wykorzystanie przez Bank uprzywilejowanej pozycji czy też brak rzetelnej informacji o granicach ryzyka walutowego.

Sąd stoi na stanowisku, iż ze zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego wynika, że Powodom przedstawiono informację o ryzyku. Nie sposób zatem w kontekście tego dokumentu, jak i brzmienia umów kredytu uznać, by byli zapewniani przez pracowników Pozwanego o niezmienności kursu waluty CHF. Fakt, że Powodowie nie zostali poinformowani przez Bank o ryzyku związanym ze zmiennością kursów walut jest w zasadzie nieograniczone i nie mogło zostać uznane za działanie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Sama okoliczność zabezpieczenia się przez Bank przed ryzykiem walutowym nie miała znaczenia dla istnienia i zakresu ryzyka Kredytobiorców, a w efekcie brak poinformowania o tym Powodów nie miał znaczenia dla oceny przez pryzmat art. 58 § 2 k.c. ważności umowy kredytu. Nie ulega wątpliwości, że umowa kredytu indeksowanego do CHF wiąże się ze znacznym ryzykiem dla Kredytobiorców. Tym niemniej, nie odbiega od poziomu ryzyka, jakie niewątpliwie generują dopuszczone przez prawo kredyty strictly walutowe, w których tak wypłata, jak i spłata kredytu następuje w CHF. Co istotne,

przy zawieraniu rzeczonych umów kredytowych, mając na względzie cel kredytowania, Powodowie nie działali w warunkach wymuszonych sytuacją życiową czy finansową- w dacie zawarcia obu umów kredytu mieli zaspokojone swoje potrzeby mieszkaniowe.

Idąc dalej, zdaniem Sądu nie sposób było w przedmiotowej sprawie wywieść sprzeczność umów kredytowych z zasadami współzycia społecznego, przede wszystkim z uwagi na treść postanowień ustalających mechanizm indeksacji oraz z powodu braku wskazania w umowach sposobu ustalenia kursu waluty do przeliczeń.

W orzecznictwie wskazuje się, że na tle przepisu art. 58 § 2 k.c., szczególnego znaczenia nabierają oceny moralne, dokonywane z uwagi na wartość, jaką stanowi sprawiedliwa równość podmiotów. Oceny te, w pewnych przypadkach, pozwalają uznać umowę za nieważną na podstawie komentowanego przepisu, jeżeli jej zawarcie lub nadanie określonej treści było wynikiem nadużycia przez jedną ze stron silniejszej (pod różnymi względami) pozycji. O sprzeczności z zasadami współzycia społecznego mówi się wówczas, gdy na gruncie danej umowy dochodzi do naruszenia tzw. słuszności (sprawiedliwości) kontraktowej, rozumianej jako równomierny rozkład uprawnień i obowiązków w stosunku prawnym czy też korzyści i ciężarów oraz szans i ryzyk związanych z powstaniem i realizacją tego stosunku. Takie naruszenie ma miejsce, wówczas gdy zawarta przez stronę umowa nie jest wyrazem w pełni świadomości i rozważnie podjętej decyzji, zaś na treść umowy wpłynął brak koniecznej wiedzy czy presja ekonomiczna. Ze względu na kryteria moralne, negatywna ocena umowy uzasadniona jest wyłącznie w przypadkach, w których kontrahentowi osoby pokrzywdzonej można postawić zarzut złego postępowania, polegającego na wykorzystaniu (świadomym bądź spowodowanym niedbalstwem) swojej przewagi (tak: Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 31 stycznia 2019 roku, I ACa 7/18, Legalis Nr 1880574).

Tymczasem, w niniejszej sprawie nie doszło do tego rodzaju rażąco nieekwiwalentnego rozłożenia ciężarów, mogącego skutkować uznaniem, że umowy naruszały zasady współzycia społecznego, co jednak nie wykluczało oceny postanowień spornej umowy przez pryzmat przepisu art. 385¹ k.c.

Sąd stwierdził, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy, umowy kredytu indeksowanego do waluty frank szwajcarski- ich postanowienia nie sprzeciwiały się zasadom współzycia społecznego, co jednocześnie na tej podstawie wyłączało ich nieważność.

Zdaniem Sądu, w świetle powyższych rozważań nie sposób było również stwierdzić nieważność umów, opierając się na treści art. 111 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo bankowe. Przepis ten stanowił bowiem, że bank obowiązany jest ogłaszać w miejscu wykonywania czynności, w sposób ogólnie dostępny stosowane kursy walutowe. Sąd stoi na stanowisku, że odwołanie się do kursu wynikającego z ustalonej przez Bank Tabeli Kursowej wcale nie oznacza, że wysokość kwoty, którą mają świadczyć Kredytobiorcy nie została ustalona w umowach, by wobec braku określenia w sposób definitywny kursu waluty mającego zastosowanie do przeliczeń, nie było możliwości ich ustalenia w przyszłości. W efekcie, jak wskazywali Powodowie, winno skutkować to uznaniem, że strony w tym zakresie nie doszły do porozumienia. Odwołanie się do kursów walut publikowanych przez Bank w przyszłości, pozostając w zgodzie z zasadą swobody umów, jak i charakterem umów powiązanych z ryzykiem walutowym, w ocenie Sądu, umożliwiło jej wykonanie. Jednocześnie, konstatacja ta pozostawała bez znaczenia dla oceny abuzywności postanowień umów odnoszących się do kursu waluty.

Nieważność umowy z uwagi na sprzeczność z prawem dewizowym

W niniejszej sprawie Sąd działając przy ocenie nieważności umowy z urzędu wobec podnoszonych przez pozwanego argumentów dotyczących zgodności umowy kredytu indeksowanego do CHF z prawem dewizowym również nie dopatrył się sprzeczności postanowień obu umów z zasadą walutowości i przepisami Prawa dewizowego.

Zgodnie z art. 358 § 1 k.c., w brzmieniu obowiązującym w chwili zawarcia przez strony spornych umów, z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogą być wyrażone tylko w pieniądzu polskim.

Powyższa regulacja statuuje tzw. zasadę walutowości co powodowało, że każde zobowiązanie pieniężne powinno być wyrażone w walucie polskiej, za wyjątkiem zobowiązań, dla których odmienną regulację wprowadzały ustawy szczególne. Ustawą wprowadzającą takie szczególne regulacje była przede wszystkim ustawa z dnia 27 lipca 2002 roku Prawo dewizowe (Dz.U. Nr 141, poz. 1178), która w dacie zawarcia umów łączących strony przewidywała zasadę swobody dewizowej. Zgodnie z art. 3 ust. 1 ww. ustawy, w obrocie dewizowym wszystko, co nie jest w ustawie wyraźnie zakazane, należy uznać za dozwolone. W zakresie obrotu między rezydentami, tj. osobami fizycznymi mającymi miejsce zamieszkania w kraju oraz osobami prawnymi mającymi siedzibę w kraju, wprowadza ograniczenia jedynie co do dokonywania rozliczeń w walutach obcych (art. 9 pkt 15 ustawy Prawo dewizowe). Podkreślenia wymaga, że ustawa ta nie wprowadza jakichkolwiek ograniczeń w ustalaniu zobowiązań w walucie innej, niż waluta polska. W świetle zasady swobody dewizowej pozwala to przyjąć, że rezydenci działając w kraju, mają swobodę w wyrażeniu zobowiązań pieniężnych w walucie obcej. Pogląd ten znalazł pełne potwierdzenie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 02 kwietnia 2004 roku (III CZP 10/04, Legalis Nr 62291), wydanej co prawda na gruncie art. 4 ust. 2 poprzednio obowiązującej ustawy Prawo dewizowe z dnia 02 grudnia 1994 roku (Dz.U. Nr 136, poz. 703), a którego treść odpowiada treści art. 3 ust. 1 ustawy obowiązującej w brzmieniu ze stycznia 2007 roku.

Umowa Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku oraz Umowa Nr (...) z dnia 23 stycznia 2008 roku podlegały wyłączeniu spod zasady walutowości przewidzianej przez art. 358 § 1 k.c. Pełne zastosowanie miała do nich zasada swobody dewizowej, gwarantowana rzeczoną ustawą Prawo dewizowe. W dodatku, potwierdza to definicja obrotu wartościami dewizowymi w kraju, zawarta w art. 2 ust. 1 pkt 18 ww. ustawy, która stanowi, że obrotem takim jest już samo zawarcie umowy powodującej lub jedynie mogącej spowodować dokonywanie w kraju rozliczeń w walutach obcych, - nie zaś faktyczne dokonanie jakichkolwiek rozliczeń.

Bez względu na powyższe, należy wskazać, że ustawowy wyjątek, o którym mowa w art. 358 k.c., w brzmieniu obowiązującym w styczniu 2007 roku, stanowi również przepis art. 69 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Prawo bankowe. Pośrednio, przewidywał i nadal przewiduje on w dniu zawarcia umów kredytu, możliwość udzielania przez banki kredytu w walucie innej, niż waluta polska. Tym samym, możliwe było posłużenie się w ramach klauzuli waloryzacyjnej w umowach miernikiem wartości w postaci waluty obcej.

Nieważność umowy jako czynności prawnej pozornej

W przedmiotowej sprawie Sąd stwierdził, że analizowanych umów nie można uznać za pozorne czynności prawne w rozumieniu art. 83 k.c.

Należy przede wszystkim wskazać, że wbrew argumentacji Powodów, że mająca zastosowanie w transakcjach na rynku międzybankowym, które zawierał Pozwany celem zabezpieczenia otwartej pozycji walutowej stawka WIBOR, nie dotyczyła umów zawartych przez strony. Nie sposób było zatem uznać pozorności zgody stron na zawarcie ww. umów. Przepis art. 83 k.c. przewiduje zaś, by o tym, że umowa ma nie wywołać jakichkolwiek skutków prawnych lub skutki prawne inne od zamierzonych, muszą wiedzieć obie jej strony. Tymczasem, strona powodowa istnienia takiej pozorności nie wykazała

Jak wskazuje się w orzecznictwie, wykazanie pozorności oświadczeń woli, w tym również pozorności oświadczeń woli złożonych na piśmie, stosownie do art. 83 k.c., wymaga udowodnienia przy pomocy każdego dostępnego dowodu, że zamiarem stron było dokonanie innej czynności, która została ukryta pod treścią odmiennych oświadczeń bądź też, że ich zamiarem było niedokonywanie jakiegokolwiek czynności, lecz wyłącznie jej upozorowanie przy faktycznym pozostaniu prawa będącego jej przedmiotem po stronie osoby, która według jej formalnej treści miała to prawo utracić poprzez jego przeniesienie na drugą stronę symulowanej w ten sposób czynności (tak: Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 04 września 2019 roku, V ACa 529/18, Legalis Nr 2243582).

Nieważność umowy z uwagi na uchylenie się przez powodów od skutków złożonego oświadczenia woli jako złożonego pod wpływem błędu

Sąd nie podzielił także stanowiska Powodów w zakresie skutecznego uchylenia się przez nich od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli, a polegającego na zawarciu obu umów kredytu. Powodowie nie wykazali, by Pozwany wprowadził ich w błąd co do ich treści, a ponadto by zawarcie tej umowy nastąpiło w wyniku podstępnego działania pozwanego.

Zgodnie z treścią art. 84 § 1 k.c., w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest wówczas, gdy błąd ten został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy o błędzie wiedziała lub z łatwością mogła błąd ten zauważyć – przy czym, ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej.

Dalej, można powoływać się jedynie na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny) (§ 2).

W doktrynie wskazuje się, że art. 84 § 1 k.c., w sposób wyraźny możliwość uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli uzależnia od istnienia błędu co do treści czynności prawnej. Podstawą wyróżnienia błędu co do treści czynności prawnej jest to, czego błąd dotyczy, a mianowicie stopień powiązania okoliczności konkretnej, dotkniętej błędem z całokształtem czynności prawnej (zob. B. Lewaszkiwicz-Petrykowska, Głosa do wyr. SN z 15.10.1997 r., s. 306). Mylne wyobrażenie składającego oświadczenie woli dotyczy przede wszystkim tego, o czym stanowi treść czynności prawnej, nie zaś tylko oświadczenia woli, które jest podstawowym, ale jednocześnie nie jedynym wyznacznikiem treści czynności prawnej (Z. Radwański, w: System PrPryw, t. 2, 2002, s. 395). Za treść czynności prawnej należy uznać zaś treść stosunku prawnego powstającego w wyniku dokonania czynności prawnej, a więc prawa i obowiązki stron tego stosunku (por. Z. Radwański, w: System PrCyw, t. I, 1985, s. 512, komentarz pod red. prof. dr hab. Macieja Gutowskiego do art. 84 Kodeksu cywilnego, 2018 rok wydawnictwo CH Beck).

Sąd podkreśla, że uwzględniając kwotę kredytu wskazaną w Umowie (...) Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku – kwota kredytu określona została na 591.000 PLN oraz kwotę kredytu wskazaną w Umowie (...) Nr (...) z dnia 23 stycznia 2008 roku, to na Banku nie spoczywał w ogóle obowiązek podania w ich treści całkowitego kosztu kredytu (CKK) i rocznej stopy oprocentowania (RRSO), zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim (Dz.U. 2001 Nr 100 poz. 1081). Na mocy art. 3 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, jej regulacje nie znajdowały zastosowania do umów kredytu zawieranych z konsumentami na kwotę przekraczającą 80.000 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej, niż waluta polska.

Należy wskazać, że kwota kredytu wypłaconego Powodom z tytułu Umowy (...) Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku faktycznie wyniosła 591.000 PLN, zaś z tytułu Umowy (...) Nr (...) z dnia 23 stycznia 2008 roku – 268.212,97 PLN. W konsekwencji należało stwierdzić, że w rzeczonych umowach Bank nie musiał podawać kwoty CKK i RRSO, co jednak uczynił. Nawet zatem gdyby uznać, że kwota ta została wyliczona wadliwie, Powodowie nie mogliby powoływać się na ten błąd – nie był on bowiem w ocenie istotny. Z zeznań powodów nie wynika by to te wartości, co istotne podane dopiero w umowach kredytu, stanowiły podstawę wyboru tego rodzaju kredytów przez pozwanych, wręcz przeciwnie kryterium decydującym była wysokość raty kredytowej. Co więcej, strona powodowa nie wykazała podstępnego działania przez Bank.

Co więcej nie zostało wykazane przez powodów by pozwany bank nieprawidłowo wyliczył kwotę tak CKK jak i RRSO. Przepisy ustawy o kredycie konsumenckim ustalającej zasady szacowania wartości CKK, zdaniem Sądu nie przewidywały obowiązku uwzględnienia w niej kosztów spreadu. Jak wynikało bowiem z art.7 ust. 1 pkt 5) ustawy o kredycie konsumenckim, obowiązującej w chwili zawarcia przez strony umów kredytowych, całkowity koszt kredytu oznacza wszystkie koszty wraz z odsetkami i innymi opłatami i prowizjami, które konsument jest zobowiązany zapłacić za kredyt wraz z utraconymi korzyściami z tytułu wniesienia środków pieniężnych w przypadku kredytu, o którym mowa w art. 2 ust. 2 pkt 6, z wyjątkiem kosztów wynikających ze zmiany kursów walut.

Wreszcie, należało mieć na względzie fakt, że do zastosowania kursów walut obcych miało dojść dopiero na etapie wykonania umów – na ich gruncie, spread oznaczał bowiem różnicę pomiędzy stosowanym przez Bank kursem kupna waluty obcej, mającym zastosowanie do przeliczania kwoty kredytu z PLN na CHF, a kursem sprzedaży wykorzystywanym dla przeliczania raty kredytu na złotówki w chwili jego spłaty.

Nie ulega więc wątpliwości, że w chwili sporządzenia i zawarcia umów kredytu strony nie znały przyszłego kursu waluty frank szwajcarski- to jest kursu kupna jaki będzie miał zastosowanie przy wypłacie kredytu i kursu sprzedaży przy jego spłacie, wysokość spreadu miała charakter zmienny, a zatem Bank nie mógł podać w umowach kredytu kosztu spreadu walutowego, uwzględniając tę wartość w całkowitym koszcie kredytu, który został wyliczony na dzień sporządzenia umów. Koszt ten nie był znany Kredytodawcy, a zatem nie można było z góry, nawet w sposób szacunkowy ustalić jego wysokości.

Tym samym, brak wskazania w umowach na stosowanie spreadów w wyniku podwójnej klauzuli waloryzacyjnej i zaniechanie ujęcia w całkowitym koszcie kredytu wartości spreadu nie mogły decydować o uznaniu, że kwota CKK została przez Pozwanego błędnie obliczona. Z tożsamyh względów nie sposób było uznać, by bank w nieprawidłowy sposób wyliczył RRSO.

Ponadto, należało stwierdzić, że analizowane postanowienie to nie dotyczyło głównego przedmiotu umowy. Zgodnie z art. 69 ust. 1 i ust. 2 ustawy Prawo bankowe, istotnymi elementami umowy kredytu hipotecznego są: kwota udzielonego kredytu, termin jego spłaty, cel kredytowania, wysokość oprocentowania, liczba i wysokość rat oraz kurs, według którego dokonuje się przeliczenia. Tym samym, jeśli całkowity koszt kredytu podany został w umowie błędnie, to błąd ten dotyczył jedynie postanowienia o charakterze informacyjnym, a nie istoty kredytu hipotecznego.

Podanie przez Pozwanego kwoty CKK nieuwzględniającej spreadu nie mogło być także uznane za wywołujące u Powodów istotny błąd. Sąd bowiem podkreśla, że strona powodowa nie wykazała, że w przypadku ujęcia spreadu w kwocie całkowitego kosztu kredytu, nie zawarłaby z Pozwanym umów kredytu. Jednocześnie należy wskazać, że z zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności z zeznań Powodów nie wynika, aby kwestia całkowitego kosztu kredytu czy też jego wysokość miała znaczenie decydujące dla podjęcia przez nich decyzji o zawarciu ze stroną pozwaną spornych umów. Jak wynika bowiem z zeznań powoda D. A. (1) decydujące znaczenie miała dla niego wysokość raty kredytowej.

W efekcie, Powodowie nie udowodnili, aby błąd na który powołali się składając oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli w przedmiocie zawarcia przedmiotowej umów kredytu odnosił się przede wszystkim do treści czynności prawnej, a nadto, aby był istotny, co zadecydowało o uznaniu złożonego przez nich oświadczenia za nieskuteczne.

Co więcej, w ocenie Sądu, Powodowie nie wykazali również, by został przez nich zachowany termin na złożenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego pod wpływem błędu oświadczenia woli, tj. zawarcia umów kredytu, a konkretnie że dopiero na spotkaniu z Rzecznikiem Finansowym w B. w grudniu 2016 roku dzięki pełnomocnikowi dowiedzieli się o braku uwzględnienia przy wyliczeniu CKK i RRSO spreadu. W tym zakresie, zeznania Powoda pozostają niespójne. Nadto, strona powodowa uzyskując spłatę kredytu i dokonując spłat niewątpliwie mogła zaobserwować, że w momencie spłaty Bank przeliczył jej zobowiązanie po kursie niższym, zaś po wyższym dokonuje przeliczenia dokonywanych przez nich spłat w PLN na CHF. Z treści samych umów wynikało zaś, że różnica pomiędzy kursem kupna i spłaty nie jest doliczona do CKK, zaś z harmonogramu spłat wyrażonego w CHF Powodowie musieli wywnioskować, że od kwoty w tej walucie naliczane będą odsetki. W konsekwencji, na uwzględnienie nie zasługiwało twierdzenie Powodów, że od lipca 2007 roku pozostawali w nieświadomości ww. faktów. Co istotne przy tym już w 2009 roku powodowie zawnioskowali i następnie dokonywali spłaty kredytów bezpośrednio w CHF, co świadczy o tym, że kursy walut ich wysokość i różnice były przez nich analizowane od początku zawarcia umowy kredytu i ich świadomość – świadomość tego, że bank zarabia również na transakcjach mających charakter przewalutowania, a zatem, że koszt tego ponoszą mieli od początku.

Nieważność umowy jako konsekwencja zastosowania niedozwolonych postanowień umownych

Ostatecznie, Sąd ocenił postanowienia umów kredytu przez pryzmat art. 385¹ § 1 - 3 k.c., uznając za abuzywne postanowienia umów kredytu zawartych w:

- § 2 ust. 2 o treści: „Kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank wysyła do kredytobiorcy pismo informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo – odsetkowej,

- §7 ust. 1 o treści: „Kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...) S.A.,

- § 8 ust. 3 Regulaminu w brzmieniu: „W przypadku kredytu w walucie obcej kwota raty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.

Jak już wskazano, nie ulega wątpliwości, że zawierając obie umowy kredytowe Powodowie mieli status konsumenta, zaś Pozwany – status przedsiębiorcy. Jednocześnie, Sąd miał na względzie, że Powodowie mimo wyższego wykształcenia (nauczyciele) nie mieli wcześniej do czynienia z produktem tożsamym do umów zawartych z Pozwanym. Tym samym, uwzględniając charakter wykonywanego przez Powodów zawodu, a pozostającej bez związku z bankowością, w ocenie Sądu brak było podstaw do stosowania wobec nich podwyższonego miernika staranności.

Definicja przeciętnego konsumenta, która znalazła się w art. 2 pkt 8 ustawy z 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, wskazuje na takie jego cechy jak: „dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny”. Ponadto, w orzecznictwie wyrażono pogląd, że przy wykładni wzorców umownych, ze względu na ich funkcję standaryzacyjną, należy stosować metodę obiektywną, zaś za miarodajny uznawać sens dostępny dla typowego adresata wzorca (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 kwietnia 2007 roku, I CSK 27/07, LEX nr 315565).

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. wskazuje wprost, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Mając na względzie ww. przepis, Sąd stwierdził, że uznanie konkretnej klauzuli umownej za postanowienie niedozwolone wymaga stwierdzenia łącznego wystąpienia wszystkich wymienionych w nim przesłanek. Analizowane postanowienie umowy zawartej z konsumentem (lub wzorca umownego):

- nie może być postanowieniem w sposób jednoznaczny określającym główne świadczenia stron,
- nie może być postanowieniem uzgodnionym indywidualnie oraz
- musi kształtować prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Jednocześnie, należy wskazać, że ocena postanowień umowy powinna być dokonywana według przewidzianych w art. 385¹ k.c. zasad, a zatem według stanu z chwili jej zawarcia oraz w okolicznościach jej zawarcia, przy uwzględnieniu pozostających z nią w związku umów, stosownie do art. 385² k.c. oraz art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia

05 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. UE L z 21 kwietnia 1993 r., dalej: „Dyrektywa 93/13”). Tym samym, w chwili zawarcia umowy istotne jest przeprowadzenie kontroli incydentalnej wzorca, nie zaś jej wykonywania - zmiana warunków ekonomicznych działania pozwanego Banku, np. kryzys na rynkach pieniężnych i finansowych, konieczność zachowania płynności i rentowności Banku, jako związane z wykonywaniem umowy, a nie z procesem formułowania wzorca i zawarcia umowy, pozostawały bez znaczenia dla rozważań tym zakresie.

Jak wynika z treści art. 385² k.c. oraz jak wskazuje się w orzecznictwie, art.385¹ k.c. został skonstruowany jako norma eliminująca z mocy prawa nieuczciwe postanowienia umowne w sposób, w jaki nie stają się one skuteczne w ramach nawiązanego z konsumentem stosunku. Ustalenie podstaw abuzywności nie może zatem nastąpić dopiero w oparciu o rezultaty ich stosowania (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 października 2019 roku, opubl. MonPrBank 2019/11/41).

Możliwość oceny postanowień umowy przez pryzmat art. 385¹ k.c. nie zmienia również fakt wejścia w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 165, poz. 984) , którą zmieniono m.in. art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Prawo bankowe (aktualnie t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 128), poprzez dodanie w ust. 2 po pkt 4 - pkt 4a, zobowiązującego do zamieszczenia szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty lub spłaty kredytu w umowie o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż polska. W przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zastosowanie znajduje art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy, o której mowa w art. 1, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. Bank, bezpłatnie dokonuje w tym zakresie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki.

Dokonana ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. Nr 165, poz. 984) nowelizacja Prawa bankowego w zakresie istniejących już stosunków prawnych przyznała kredytobiorcy jedynie dodatkowe uprawnienie do spłaty rat kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej, bezpośrednio w tej walucie. W efekcie, kredytobiorca mógł wybrać formę spłaty, np. w złotych polskich, co też oznacza konieczność zamieszczenia w umowie kredytowej, zgodnie z wymaganiami art. 69 ust. 2 pkt 4a, szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego wyliczana jest w szczególności kwota kredytu, jego transz i rat oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (tak: Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 maja 2014 roku, I CSK 607/13, LEX nr 1622296).

Zdaniem Sądu, nieuprawnione jest wywodzenie z przepisów ustawy nowelizującej art. 69 ustawy Prawo bankowe dalej idących skutków, w tym skutków sankcjonujących postanowienia umów zawartych przed dniem jej wejścia w życie i ewentualnego wyłączenia ich spod oceny przez pryzmat art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu, bez znaczenia dla oceny abuzywności postanowień umowy pozostawał sposób wykonania przez Pozwanego umów kredytu oraz faktycznie zastosowany przez niego kurs CHF dla przeliczeń wynikających z umów, w tym dla określenia kwoty kredytu jak i wysokości spłat rat w złotych i prowizji. Konkludując - to, czy kurs ten był kursem rynkowym czy nie, pozostawało bez wpływu na treść niniejszego rozstrzygnięcia.

Sąd stoi na stanowisku, że w okolicznościach niniejszej sprawy, Pozwany nie wykazał, mimo spoczywania na nim ciężaru dowodzenia, zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c., aby analizowane postanowienia umowy były postanowieniami uzgodnionymi z Powodami indywidualnie. Tymczasem, o indywidualnie uzgodnionym postanowieniu można mówić wówczas, gdy dane postanowienie powstało poprzez wspólne uzgodnienie jego treści przez konsumenta, jak i przedsiębiorcę. W myśl regulacji art. art. 385¹ § 1 k.c., postanowieniem indywidualnie uzgodnionym nie jest postanowienie, którego treść konsument mógł negocjować - jest nim takie postanowienie, które w rzeczywistości

powstało na skutek indywidualnych uzgodnień. Za niezgodnione indywidualnie uważa się te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu.

Co prawda, przesłuchany w sprawie pracownik Pozwanego – P. P. w swoich zeznaniach wskazał, że klienci mieli prawo negocjacji warunków umowy, jednak wiązało to jedynie z możliwością przewalutowania kredytu na franki szwajcarskie i negocjacją marży. Nie sposób jednak było pominąć, że świadek ten nie obsługiwał bezpośrednio powodów, a w zakresie umów tego rodzaju jak zawarta z powodami miał niewielkie doświadczenie – zawarł około dwóch takich umów. Co więcej z zeznań innego ze świadków powoda B. B. (1) wynikało, że umowy zawierane były według obowiązującego w banku wzoru, co potwierdził również świadek C., a klienci nie mogli przynieść swojego wzoru umowy. Wskazuje to, że choć hipotetycznie możliwość złożenia wniosku negocjacyjnego istniała realna była ona wyłącznie w zakresie postanowień regulujących warunki cenowe, nie zaś elementy konstrukcyjne umowy kredytu w tym mechanizm indeksacji czy postanowienia odnoszące się do kursu waluty. Dodatkowo potwierdza to porównanie treści umów i Regulaminów, które wskazuje, że oceniane postanowienia umowy zostały inkorporowane z Regulaminu mającego zastosowanie do umów kredytowych, zaś nie ulega wątpliwości, że strona powodowa nie miała żadnego wpływu na treść postanowień takiego regulaminu.

Z zeznań pracowników banku i Powodów w żaden sposób nie wynika, aby, abstrahując od możliwości złożenia wniosku o negocjację, istniała realna możliwość poczynienia uzgodnień i zmian w zakresie ocenianych, a wypunktowanych wyżej postanowień umów. Co więcej, należało mieć na uwadze, iż z zeznań pracowników Pozwanego nie wynika, by w relacjach z konsumentami kiedykolwiek stosowano inną konstrukcję kredytu powiązanego z CHF, niż konstrukcja kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego - nigdy nie był to kredyt udzielony bezpośrednio w CHF. Jednocześnie, nie zostało wykazane, ani w żaden sposób nie wynikało z postanowień Regulaminów, aby istniała możliwość zastosowania w umowach negocjowanego kursu waluty do przeliczeń kwoty kredytu przy jego wypłacie czy dla przeliczenia raty przy jej spłacie w PLN.

W ocenie Sądu, Pozwany, w oparciu o wnioski kredytowy i wydaną po jego rozpoznaniu decyzję kredytową, sporządził według obowiązującego w Banku wzoru (jak wynika z uznanych przez Sąd za wiarygodne zeznań Powodów) gotowe do podpisu umowy, przedstawiając je Powodom na spotkaniu wyznaczonym na ich podpisanie. Decyzja Powodów co do zawarcia umów zawierających klauzulę indeksacyjną czy odnoszące się do kursów walut wcale nie oznacza, że klauzule te zostały z nimi indywidualnie uzgodnione.

Sąd stanął zatem na stanowisku, że analizowane postanowienia umowne nie zostały z Powodami indywidualnie uzgodnione.

Ponadto, Sąd dokonał oceny postanowień i tego, czy mają one charakter głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Jak wynikało z treści art. 69 Prawo Bankowe oraz na podstawie umów kredytu udzielonych Powodom, Bank zobowiązał się do oddania Kredytobiorcy, na czas oznaczony w umowie sumy środków pieniężnych, a Kredytobiorca zobowiązał się do korzystania z tej kwoty i zwrotu wykorzystanej sumy wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty.

Pojęcie „postanowień określających główne świadczenia stron”, którym ustawodawca posłużył się w art. 385¹ § 1 k.c., mogło budzić kontrowersje z uwagi na wysuwane zapatrywania co do braku przesądzającego znaczenia, czy wspomniane świadczenia należą do essentialia negotii (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 lutego 2013 roku, I CSK 313/12). Z tej też przyczyny, zasięg odnośnego pojęcia musi być ustalany zawsze w konkretnym przypadku, z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz w celu zawieranej umowy. Przede wszystkim, chodzi nie tylko o określenie świadczeń decydujących o istocie związania stron umową, ale to, co dla stron umowy jest najważniejsze. Pojęcie to należy więc interpretować raczej wąsko - w nawiązaniu do kluczowych przedmiotowo elementów umowy. Przemawia za tym treść przepisu nie odnoszących się do świadczeń „dotyczących głównych postanowień”, ale „określających” te postanowienia (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 08 czerwca 2004 roku, I CK 635/03, LEX nr 846537). Jak wskazał Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wydanym na gruncie art. 4 ust 2 Dyrektywy 93/13 orzeczeniu z dnia 30 kwietnia 2014 roku o sygn. C 26/13 (orzeczenie wstępne w sprawie Á. K. i H. R. v.

(...): „Za warunki umowy, które mieszczą się w pojęciu określenia głównego przedmiotu umowy w rozumieniu tego przepisu, należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę.”

Należy podkreślić, że Sąd miał na względzie stanowisko judykatury, zgodnie z którym umowna klauzula waloryzacyjna nie jest objęta wyłączeniem zawartym w art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. Taka klauzula nie określa bowiem bezpośrednio świadczenia głównego, ale wprowadza jedynie umowny reżim jego przeliczenia. Postanowienia bankowego wzorca umownego, które zawiera uprawnienie banku do przeliczania sumy wykorzystanego przez Kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (klauzula tzw. spreadu walutowego), w rozumieniu ww. przepisu Kodeksu cywilnego nie dotyczą głównych świadczeń stron. W efekcie, klauzule indeksacyjne w umowach nie są postanowieniami o charakterze przedmiotowo istotnym - mogą być więc objęte kontrolą zgodności z zasadami obrotu konsumenckiego. Postanowienie umowy kredytu, zawierające uprawnienie Banku do przeliczenia sumy wykorzystanego przez Kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (tzw. klauzula spreadu walutowego) nie dotyczy świadczeń głównych stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14, OSNC 2016 nr 11, poz. 134 i z dnia 01 marca 2017 roku, IV CSK 285/16, LEX nr 2308321; Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 16 stycznia 2019 roku, V ACa 814/17, Legalis Nr 2122835).

Niezależnie od powyższego, oceniając, czy postanowienie umowne dotyczące mechanizmu indeksacji stanowiło główne świadczenie stron w rozumieniu art. 385¹ k.c., Sąd miał na względzie iż przepis ten stanowił transpozycję do porządku prawnego art. 4 cytowanej dyrektywy stanowiącego w ust. 2, że ocena nieuczciwego charakteru warunków nie dotyczy ani określenia głównego przedmiotu umowy, ani relacji ceny i wynagrodzenia do dostarczonych w zamian towarów lub usług, o ile warunki te zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem.

Zdaniem Sądu, usunięcie z umów zakwestionowanych przez Kredytobiorców klauzul doprowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale także – pośrednio – do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest związane bezpośrednio z indeksacją przedmiotowych kredytów do waluty. Co więcej, Trybunał orzekł, że klauzule dotyczące ryzyka wymiany określają główny przedmiot umów kredytu, w związku z czym obiektywna możliwość utrzymania obowiązywania przedmiotowej umowy kredytu wydaje się w tych okolicznościach niepewna (zob. podobnie wyrok z dnia 14 marca 2019 r., D., C#118/17, EU:C:2019:207, pkt 48, 52). Przepis art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz.U.E.L z 1993 r., Nr 95, str. 29) należy bowiem interpretować w ten sposób, że w rozumieniu ww. przepisu pojęcie „głównego przedmiotu umowy” obejmuje warunek umowny, taki jak ujęty np. w umowie o kredyt w walucie obcej, który nie był indywidualnie negocjowany i na mocy którego kredyt należy spłacić w tej samej walucie obcej co waluta, w której został on zaciągnięty - w przypadku, gdy warunek ten określa podstawowe świadczenie charakteryzujące umowę. W konsekwencji, o ile warunek ten wyrażony jest prostym i zrozumiałym językiem, nie można uznać go za nieuczciwy.

Kategoria warunków umownych mieszczących się w pojęciu „głównego przedmiotu umowy” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 (Dz.Urz.U.E.L z 1993 r., Nr 95, str. 29), obejmuje warunki określające świadczenia podstawowe w ramach danej umowy, które też z tego względu ją charakteryzują (zob. wyroki: z dnia 03 czerwca 2010 roku, C. de A. y M. de P. M., C#484/08, pkt 34; z dnia 23 kwietnia 2015 r., V. H., C#96/14, pkt 33). Warunki wykazujące zaś charakter posiłkowy względem warunków definiujących samą istotę stosunku umownego, w rozumieniu tego przepisu nie mogą być za to objęte pojęciem „głównego przedmiotu umowy” (zob. wyroki: z dnia 30 kwietnia 2014 roku, K. i K. R., C#26/13, pkt 50; z dnia 23 kwietnia 2015 roku, V. H., C#96/14, pkt 33).

W tym też względzie Sąd podzielił stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 04 kwietnia 2019 roku (III CSK 159/17, LEX nr 2642144) w którym SN wskazał, że pod pojęciem „kredyt indeksowany” należy ujmować kredyt, w którym suma kredytu była wyrażana w walucie polskiej, a którą następnie przeliczono na walutę obcą. W przypadku spłaty kredytu w ratach dokonywano operacji odwrotnej - każdą ratę wyrażoną w walucie obcej przeliczano z waluty obcej na walutę polską. W analizowanym

przypadku, klauzula indeksacyjna stanowiła zatem element określający wysokość świadczeń Kredytobiorców. Jeśli przyjąć, że stosownie do art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, poprzez umowę kredytu Bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji Kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a Kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu, wówczas nie powinno budzić wątpliwości, że obowiązek zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu stanowi główne świadczenie Kredytobiorców. Wówczas nie sposób stwierdzić, by klauzula indeksacyjna nie odnosiła się bezpośrednio do przedmiotowo istotnych elementów umów kredytu bankowego, a zatem do oddania i zwrotu sumy kredytowej - skoro wysokość tej sumy klauzula ta wprost kształtowała.

Zdaniem Sądu, klauzulę indeksacyjną zawartą w § 2 ust. 2 umów kredytu i w postanowieniach Regulaminu wraz z postanowieniem ustalającym kurs waluty, mającym mieć zastosowanie przy realizacji tego mechanizmu uznać należało za określającą główny przedmiot umów, podstawowe świadczenie w ramach zawartych umów, charakteryzujące je i służące określeniu wysokości zobowiązania Kredytobiorcy w powiązaniu z zasadami ustalania oprocentowania, w tym w powiązaniu ze stawką LIBOR 3M, co wynikało wprost z postanowień Regulaminu dla kredytów w CHF. Sąd, analizując treść umów kredytu uznał, że klauzula ryzyka walutowego określała główny cel umowy poprzez postanowienie dotyczące kursu waluty dla przeliczenia kwoty kredytu na CHF.

Jednocześnie, Sąd stwierdził, że analizowane postanowienie umowne było sformułowane w sposób niejednoznaczny - odwołuje się bowiem do nieweryfikowalnego w dacie zawarcia umowy, arbitralnie ustalanego przez Bank kursu waluty, bez określenia precyzyjnego działania mechanizmu jej wymiany. W efekcie, skoro główne świadczenie Powodów w postaci kwoty kredytu do spłaty, przy przyjęciu ustalonego arbitralnie przez Bank kursu nie zostało określone w sposób jednoznaczny, uniemożliwiało to dokonanie oceny postanowień umowy pod kątem ich abuzywności, a odnoszących się do ustalenia kwoty kredytu, a dokładnie - kursu waluty.

Należy wskazać, że klauzula niezawierająca jednoznacznej treści, pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii istotnej dla konsumenta i jest klauzulą niedozwoloną. Jak wskazuje się w orzecznictwie, wymóg sformułowania postanowienia umowy w sposób jednoznaczny i zrozumiały, a określany zasadą transparentności, wyraźnie wyodrębnia dwa elementy. Zrozumiałość dotyczy bowiem treści, jak i formy wzorca, natomiast wymóg jednoznacznego jego sformułowania odnosi się wyłącznie do treści, zmierzając do zapobiegania sformułowaniom mogącym prowadzić do wieloznaczności tekstu. Przesłanka wynikająca zatem z art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. jest spełniona jedynie wówczas, gdy postanowienie wzorca nie budzi wątpliwości co do jego znaczenia, tj. w przypadku, gdy dla przeciętnego, typowego konsumenta wynika z niego tylko jedna możliwa interpretacja (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 lutego 2013 roku, I CSK 313/12, z dnia 13 czerwca 2012 roku, II CSK 515/11, LEX nr 1231312). Bez znaczenia pozostaje zaś okoliczność, czy przeciętny, typowy konsument, prawidłowo rozumiejący treść zawartego we wzorcu postanowienia, a próbuje, czy wręcz akceptuje tę treść - a zatem, czy podziela zawarte w niej stanowisko. Ostatnia okoliczność nie mieści się już w ustawowej przesłance sformułowania postanowienia wzorca, określającego główne świadczenia stron, wyartykułowanej w sposób jednoznaczny, w art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 lipca 2014 roku, I CSK 531/13, LEX nr 1537260; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14, LEX nr 2008735).

Na uwagę zasługuje również stanowisko Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zaprezentowane w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 roku (C-26/13 Á. K., H. R. v. (...)) w Trybunał wskazał, że artykuł 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku warunku umownego, takiego jak ten rozpatrywany w postępowaniu głównym, wymóg, zgodnie z którym warunek umowny musi być wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinien być rozumiany jako nakazujący nie tylko, by dany warunek był zrozumiały dla konsumenta z gramatycznego punktu widzenia, ale także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu wymiany waluty obcej, do którego odnosi się ów warunek, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym

w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak by rzeczony konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne.

W zakresie zaś postanowienia umownego zawartego w § 7 ust. 1 umów kredytu, a dotyczącego wskazania kursu waluty do przeliczenia spłat dokonywanych w złotych na CHF, Sąd stwierdził, że miało ono znaczenie poboczne, a zatem nie dotyczyło głównego przedmiotu umowy. W efekcie, możliwe było badanie tego postanowienia pod kątem jego abuzywności. Zgodnie bowiem z obiema łączącymi strony umowami, zobowiązanie Powodów – Kredytobiorcy miało być wyrażone w walucie frank szwajcarski po dokonaniu przeliczenia, w chwili wypłaty kredytu. Kredytobiorca jedynie technicznie dokonywał spłaty rat wyrażonych w CHF, poprzez wpłaty określonych w złotych polskich sum pieniężnych, które następnie były przeliczane przez Bank na CHF według ustalanego przez niego kursu sprzedaży z Tabeli Kursów Walut Obcych.

Niezależnie od powyższego powyższe, należy stwierdzić, że postanowienie to nie spełniało także wymogu jednoznaczności. Uwzględniając powyższe wskazania, nie chodzi tu o jednoznaczność w stricto gramatycznym ujęciu, ale o to, aby w oparciu o dane postanowienie, jednoznaczne i zrozumiałe kryteria wpływające dla niego z tej umowy czy danego postanowienia, konsument był w stanie oszacować konsekwencje ekonomiczne. Sąd stoi na stanowisku, że odwołanie się do Tabeli Kursów Walut Obcych w analizowanym postanowieniu, bez wskazania o jaką konkretnie Tabelę Kursów Walut Obcych chodzi, tj. z jakiej godziny (w przypadku, gdy danego dnia publikowanych było więcej niż jedna tabela), dla jakich transakcji (gotówkowych czy bezgotówkowych), czyniło to postanowienie niejednoznaczny. Co więcej, wątpliwości tych nie wyjaśniała treść brzmiącego tożsamo w tym zakresie Regulaminu.

Nawet, gdyby Sąd uznał, że żadne z analizowanych postanowień umów, w rozumieniu art. 385¹ k.c., nie odnosiło się do głównych świadczeń stron, tym bardziej możliwa była ich ocena pod kątem abuzywności.

Mając na uwadze powyższe, zdaniem Sądu kontrola wskazanych postanowień umownych przez pryzmat art. 385¹ § 1 k.c. była w pełni możliwa.

Analizując ostatnią z przesłanek oceny abuzywności, a mianowicie to, iż postanowienie umowne musi kształtować prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, należy podkreślić, że Sąd miał na względzie wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 14 grudnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt XVII AmC 426/09 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie w sprawie o sygn. akt VI ACa 420/11, w którym Sąd uznał za niedozwolone i zakazał wykorzystywania Bankowi w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o treści:

1. Kredyt jest indeksowany do CHF/USD/EUR, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF/USD/EUR według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy,
2. W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej, kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.

W ocenie Sądu, dla rozpoznania niniejszej sprawy rozstrzygnięcia wydane w tej sprawie nie miały jednak charakteru prejudycjalnego w tym sensie, że zwalniały Sąd od konieczności dokonania analizy postanowień konkretnych umów łączących strony procesu. Sąd podziela w tym względzie stanowisko zaprezentowane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2013 roku (II CSK 708/12, LEX nr 1385871), zgodnie z którym kontrola postanowienia konkretnej umowy nie odbywa się bowiem in abstracto i zawsze powinna uwzględniać także pozostałe postanowienia konkretnego wzorca umowy, jak i okoliczności towarzyszące zawarciu danej konkretnej umowy. Abstrakcyjna kontrola wzorca nie oznacza przecież generalnego wyłączenia danej klauzuli z obrotu, w tym w szczególności w odniesieniu do postanowień stosowanych przez innego przedsiębiorcę w innym wzorcu umowy. To rolą Sądu jest bowiem dokonanie oceny konkretnego postanowienia ujętego w konkretnym wzorcu umowy w każdej sprawie. Wydany w takiej sprawie wyrok dotyczy natomiast wyłącznie określonego postanowienia wzorca - nie zaś każdego postanowienia o tożsamym brzmieniu. Za takim postrzeganiem przemawia również regulacja art. 385⁽²⁾ k.c., która

przy ocenie zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami nakazuje uwzględniać okoliczności zawarcia umowy oraz umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. Nie ulega bowiem wątpliwości, że podstawa faktyczna rozstrzygnięcia nie zawsze będzie tożsama. Co więcej, jak wskazał w uchwale z dnia 20 listopada 2015 roku Sąd Najwyższy (uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 roku, III CZP 17/15, OSNC 2016/4/40, LEX nr 1916698, www.sn.pl, Biul.SN 2015/11/10, M.Prawn. 2016/2/59, Głosa 2017/3/104, KSAG 2016/2/126), działanie prawomocności materialnej w aspekcie mocy wiążącej nie może oznaczać bezpośredniej ingerencji w indywidualne stosunki materialnoprawne, lecz jedynie konieczność uznania - w przypadku sporu na tle takich stosunków - że dane postanowienie umowne powielające postanowienie wzorca umowy uznane za niedozwolone i wpisane do rejestru, o którym mowa w art. 479⁽⁴⁵⁾ § 2 k.p.c. lub postanowienie identyczne z nim w treści, jest niedozwolone (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 września 2013 roku, II CSK 708/12, LEX nr 1385871). Kierunkowo, takie rozwiązanie mieści się w ramach wynikających z Dyrektywy 93/13 oraz odpowiada płynącym z nich w ujęciu Trybunału (wyrok w sprawie I.) wymaganiom.

W postępowaniu abstrakcyjnym, postanowienia kontrolowane są w oderwaniu od jakiegokolwiek zindywidualizowanej umowy z udziałem konsumenta. Z uwagi na jego prewencyjny charakter, ocena nieuczciwości danej klauzuli odbywa się w sposób obiektywny i nie uwzględnia indywidualnych korzyści konsumenta (tak: Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 04 lipca 2017 roku, VI ACa 345/16, LEX nr 2486476).

Tym samym, Sąd był obowiązany do oceny, czy okoliczności towarzyszące zawarciu umów kredytu z wykorzystaniem wzorca umownego uznanego następnie za niedozwolony między stronami pozwalały na przyjęcie, że kształtowało ono prawa i obowiązki Powodów jako konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający ich interesy.

Nadto, podkreślenia wymaga, że przez „dobre obyczaje” należy rozumieć reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można także uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności - a więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Przykładowo, sprzeczne z dobrymi obyczajami będą zatem działania wykorzystujące niewiedzę, naiwność czy też brak doświadczenia konsumenta, naruszające zasadę równorzędności stron umowy, zmierzające do dezinformacji i wywołujące u niego błędne przekonanie - chodzi zatem o działania określane jako nieuczciwe, nierzetelne i odbiegające na niekorzyść konsumenta od przyjętych standardów postępowania.

Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko - nie tylko jako interes ekonomiczny, bowiem mogą tu wejść w grę aspekty takie jak: zdrowie konsumenta i jego bliskich, jego zbędnie tracony czas, dezorganizacja toku życia, przykrość, zawód itp. Naruszenie interesów konsumenta, które jest wynikiem niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję wynikających z umowy praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta, skutkujące niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 03 lutego 2006 roku, I CK 297/05, NPN 2006/3/64, LEX nr 179741, Biul.SN 2006/5/12, Wokanda 2006/7-8/18; z dnia 15 stycznia 2016 roku, I CSK 125/15, OSNC - ZD 2017, nr 1, poz. 9; z dnia 27 listopada 2015 roku, I CSK 945/14, LEX nr 1927753; z dnia 30 września 2015 roku, I CSK 800/14, Pr.As.2016/1/96, OSNC 2016/9/105, Biul.SN 2016/1/10, M.Pr.Bank. 2016/10/43; z dnia 29 sierpnia 2013 roku, I CSK 660/12, LEX nr 1408133; tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 lipca 2005 roku, I CK 832/04, NPN 2006/1/63, Pr.Bankowe 2006/3/8, Biul.SN 2005/11/13).

Odnosząc się zaś do powyższych rozważań, Sąd uznał, że postanowienia umów przewidujące stosowanie kursów wyznaczanych przez Bank - tak przy wykonywaniu mechanizmu indeksacji kredytu, jak również przy jego spłacie, było niczym innym jak przypisaniem Bankowi uprawnienia do jednostronnego kształtowania wysokości świadczeń Powodów. Dotyczyło to określenia wysokości zobowiązania Kredytobiorcy w walucie frank szwajcarski, do jakiej spłaty jest zgodnie z postanowieniami umowy zobowiązany, jak i wysokości spłaty dokonywanej przez Kredytobiorcę w walucie PLN tytułem spłaty rat wyrażonych w harmonogramie spłat w CHF. W ocenie Sądu, ww. postanowienia

nie tylko kreowały po stronie Banku pełną dowolność w ustalaniu kursów waluty, jednocześnie nie wyposażając strony powodowej w jakikolwiek mechanizm pozwalający na dokonanie weryfikacji prawidłowości zastosowanego sposobu ustalenia tych kursów. W efekcie, Powodowie zostali pozbawieni możliwości oceny tego, jak będzie się kształtowała kwota należnego do spłaty kredytu, a wyrażonego w CHF oraz ich zobowiązanie w postaci spłat rat kredytowych z tytułu zawartych umów kredytu. Prawo do arbitralnego ustalenia wymiaru tych obowiązków w sferze wyłącznych, nieweryfikowalnych decyzji pozostających do dyspozycji Banku pozwalało uznać wskazane postanowienia za kształtujące obowiązki Powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Należy przez nie rozumieć ukształtowanie stosunku umownego w sposób klarowny, jasny i weryfikowalny dla konsumenta. Co więcej, zdaniem Sądu, postanowienia te w sposób rażąco naruszały interesy Powodów. Chociażby postanowienie pozwalające ukształtować kurs waluty CHF całkowicie dowolnie przez Bank, a który to kurs stanowił następnie podstawę określenia zobowiązania, co wskazywało na nieuzasadnioną dysproporcję na niekorzyść konsumenta, a zarazem oznaczało niekorzystne ukształtowanie jego pozycji ekonomicznej (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 01 marca 2017 roku, IV CSK 285/16, LEX nr 2308321).

Pozostawiający Bankowi swobodę, w ustalaniu kursów waluty mechanizm w oczywisty sposób jest sprzeczny z dobrymi obyczajami, a nadto rażąco narusza interesy konsumenta. Należy bowiem podkreślić, że klauzula niezawierająca jednoznacznej treści, przez co pozwala przedsiębiorcy na pełną swobodę decyzyjną w kwestii istotnej dla konsumenta – bo dotyczącej kosztów kredytu - jest klauzulą niedozwoloną. Niemożliwe do zweryfikowania określenie sposobu ustalania kursów wymiany walut jest zaś dodatkowym, ukrytym wynagrodzeniem Banku, które może mieć dla kontrahenta niebagatelne znaczenie, a którego wysokość jest przez Bank określana w sposób dowolny (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 04 kwietnia 2019 roku, III CSK 159/17, LEX nr 2642144).

Jednocześnie należy wskazać, że z zgromadzonego w przedmiotowej sprawie materiału dowodowego nie wynika, aby obsługujący Powodów na etapie zawierania umowy pracownik Banku przekazał im jakiejkolwiek informacje w zakresie sposobu kształtowania kursów walut w tabelach kursowych, a które to miały mieć zastosowanie do łączących strony umów. Z zeznań świadka B. B. (1), która obsługiwała Powodów przy zawieraniu Umowy (...) Nr (...) wynika, że obsługujący Powodów pracownicy Banku nie wytłumaczyli im zasad ustalania kursu przez bank oraz tego, że istnieją różne kursy dla transakcji gotówkowych i bezgotówkowych. Bank nie informował, że w przypadku wzrostu kursu wzrośnie saldo kredytu, nie poinformował także o możliwości negocjowania każdego postanowienia umowy poza dotyczącymi warunków cenowych, jak również o spreadzie. Jak wskazał zaś świadek M. kredytobiorcy nie mieli możliwości zweryfikowania zasad i poprawności ustalenia przez bank kursów waluty..

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że Powodowie ani ustnie, ani też na piśmie nie zostali poinformowani o zasadach tworzenia tabeli kursowej pozwanego Banku.

W dodatku, zeznania pracownika Banku - świadka K. M. potwierdzały, że ustalenie kursu waluty przez Pozwanego nosiło cechy dowolności. Co najistotniejsze: to pracownik Banku samodzielnie dokonywał wyboru kursu waluty z platformy R., która obrazowała transakcje międzybankowe i który wprowadzał je do aplikacji. Ponadto, ustalenie kursu następowało krzyżowo, tj. poprzez odniesienie kursu PLN-USD do kursu USD-CHF. Następnie, w oparciu o transakcje międzybankowe, do wyliczonego średniego kursu waluty doliczano marżę Banku do kursu sprzedaży i marżę odliczaną przy kursie kupna. Jednocześnie marża, której suma tworzyła spread, była ustalana przez komitet handlowy Banku wedle bliżej nieznanym, nieweryfikowalnych kryteriów.

W ocenie Sądu, nie ulega wątpliwości, że takie ustalenie kursu waluty do przeliczeń stanowiło rażące naruszenie interesów konsumenta, narażając go na brak bezpieczeństwa i możliwości przewidzenia skutków umów w konfrontacji z dowolnymi działaniami podejmowanymi w tym zakresie przez Bank. Takie postanowienia należało uznać za nieuczciwe, a także rażąco naruszające równowagę stron umowy na korzyść strony silniejszej, która może żądać spełnienia świadczenia w określonej przez siebie wysokości.

Należy podkreślić, że podnoszona przez Pozwanego okoliczność, iż Powodowie mieli możliwość dokonania spłaty kredytu bezpośrednio w CHF, a w efekcie postanowienie to nie miałyby do nich zastosowania, pozostaje jednak bez

wpływu na ocenę postanowienia dotyczącego ustalenia kursu dla przeliczenia spłaty kredytu dokonywanej w PLN na CHF. Zarówno z zeznań pracowników Banku, jak i Powodów nie wynikało bowiem, aby Powodowie zostali przez obsługującego ich pracownika Pozwanego poinformowani o możliwości spłaty bezpośrednio w CHF, a także, by oferta zawarcia umowy takiego rachunku bankowego została im przedstawiona. Zmiana rachunku do spłaty na walutowy nastąpiła zaś w 2009 roku z inicjatywy powodów, po powzięciu przez nich we własnym zakresie wiedzy o takiej możliwości.

Co istotne fakt ten potwierdza, że powodowie nie mieli dostępu do rachunku technicznego pozwanego prowadzonego dla obu umów kredytu w CHF, na których pozwany księgował wpłaty i wypłaty dotyczące analizowanych umów, a którego wyciągi załączył do odpowiedzi na pozew, jak również to że powodowie nie mogli na te rachunki techniczne dokonywać wpłat. Jak wynika z historii operacji dla spłat w CHF został utworzony nowy rachunek bankowy- została w tym zakresie zawarta odrębna umowa celem umożliwiania powodowi spłaty kredytu bezpośrednio w CHF, który nie był tożsamy z żadnym dotychczas prowadzonym przez bank rachunkiem technicznym, a który nie stanowił zatem rachunku w rozumieniu art. 49 ustawy prawo bankowe.

Zdaniem Sądu, powyższych ustaleń nie zmieniają postanowienia Regulaminu R.21, który uwzględniając oświadczenia zawarte w umowach łączących strony, również kreował treść łączącego je stosunku prawnego. Z § 8 ust. 4 Regulaminu wynikało bowiem, że w przypadku kredytu walutowego Kredytobiorca w umowie kredytu może zastrzec, że Bank będzie popierał ratę spłaty z rachunku w walucie, do jakiej kredyt jest indeksowany, o ile ten rachunek jest dostępny w aktualnej ofercie Banku. Pozwany Bank nie wykazał, aby Powodowie wiedzieli o istnieniu takiej oferty, a także, by taka oferta zawarcia umowy rachunku bankowego została im przedstawiona. Nie sposób zatem uznać, że Powodowie dysponowali realną możliwością dokonywania spłaty kredytu bezpośrednio w CHF.

Analizując postanowienie kreujące mechanizm indeksacji, zawarte w § 2 ust 2 Umowy Kredytu, Sąd doszedł do wniosku, że na gruncie art. 385¹ k.c., postanowienie to również należało uznać za niedozwolone. Przede wszystkim, z uwagi na posłużenie się postanowieniem abuzywnym, wskazującym na kurs waluty znajdujący zastosowanie do przeliczenia, co też zostało przesądzone wyżej.

Idąc dalej, Sąd stoi na stanowisku, że poprzez posłużenie się kursem kupna do przeliczenia wypłaconego kredytu w PLN dla wyliczenia zobowiązania kredytobiorcy w CH, a zatem kursem niższym od kursu sprzedaży o spread ustalany arbitralnie przez Bank, postanowienie to powodowało, że zobowiązanie Kredytobiorcy zostało określone w wysokości wyższej, niż siła nabywcza, jaką przedstawiała kwota kredytu wypłacona mu przez Bank w złotych polskich. Tym samym, uwadze Sądu nie uszedł fakt, że gdyby tego samego dnia Kredytobiorca zdecydował się spłacić kredyt, kupując uprzednio w Banku walutę CHF, za otrzymane środki w PLN (a zatem według kursu sprzedaży), kwota ta nie wystarczałaby na spłatę zobowiązania. Jednocześnie, zarówno z postanowień umowy jak i Regulaminu w żaden sposób nie wynika uzasadnienie dla zastosowania kursu kupna – w szczególności, by wykładnia postanowień umowy dotyczących indeksacji pozwalała na ustalenie, aby Bank dokonywał od Kredytobiorcy kupna jakiegokolwiek kwoty w CHF.

Nadto, należy podkreślić, że zastosowany w umowach mechanizm indeksacji nie został przez pracowników Banku Powodom w ogóle wyjaśniony. Powodowie nie zostali także poinformowani wpływie wzrostu kursu franka szwajcarskiego w stosunku do polskiego złotego na wysokość salda kredytu oraz w jaki sposób mogą się przed związany z tym ryzykiem. Co więcej, jak wynikało z zeznań świadków - pracowników Banku, w ofercie Banku brak było instrumentów, które pozwalałyby na zabezpieczenie się przed takim ryzykiem. Ponadto, Powodom nie przedstawiono również wewnętrznego dokumentu w postaci parametrów symulacji, sporządzonego przez analityka Banku na etapie badania ich zdolności kredytowej. W ocenie Sądu, Powodowie zawierając umowy kredytu w pełni nie zdawali sobie sprawy z obciążającego ich ryzyka walutowego, a w dodatku nie rozumieli mechanizmu polegającego na waloryzacji kredytu kursem franka szwajcarskiego. Tym samym, Powodowie nie byli w stanie odróżnić umowy zawartej w walucie franka szwajcarskiego, od umowy waloryzowanej kursem tej waluty.

Zeznania świadka J. C. (1) wskazują, że zastosowanie kursu kupna było efektem zabezpieczenia się Banku przed ryzykiem kursowym - poprzez zamknięcie otwartej pozycji walutowej Bank zawierał transakcje walutowe (CIRS i SWAP) na rynku międzybankowym na globalną kwotę aktywów w CHF - kupował CHF, a w efekcie pozostawał obojętny na to ryzyko. W ten sposób, poprzez zastosowanie kursu kupna w mechanizmie indeksacji, Pozwany przetrzucał na Kredytobiorcę koszty swojego zabezpieczenia przed ryzykiem kursowym, i to w zdecydowanie wyższej wysokości, co stanowiło źródło dodatkowego dochodu Banku. Jednocześnie, przed ryzykiem walutowym konsument nie był w jakikolwiek sposób zabezpieczony. Nadto, Pozwany bank kupował franki na rynku międzybankowym nie po to, aby wykonać swoje zobowiązanie z analizowanych umów kredytu, ale po to, by zabezpieczyć swoje ryzyko walutowe, ponieważ świadczenie Banku było w CHF.

Wyżej wskazane okoliczności nie mogły jednocześnie decydować o uznaniu, że łączące strony umowy naruszały zasady współzycia społecznego, co miało jednak wpływ na ocenę wypełnienia przesłanek z art. 385¹ k.c.

Ukształtowanie niejednoznacznego mechanizmu indeksacji, będącego źródłem dodatkowego dochodu po stronie pozwanego Banku, decydowało o uznaniu postanowienia za sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy konsumenta. Tymczasem, 04 kwietnia 2019 roku (III CSK 159/17, LEX nr 2642144) wskazał, że dotyczące indeksacji, analizowane postanowienia umowy i Regulaminu nie określały precyzyjnie rzeczywistej wysokości świadczenia banku, jak też świadczeń kredytobiorców, w sposób możliwy do ustalenia bez decyzji banku.

Ponadto, Sąd podkreśla, że celem klauzuli indeksacyjnej nie powinno być przysparzanie dochodów jednej ze stron umowy. Tymczasem, wprowadzone do umów przez Bank klauzule indeksacyjne i postanowienia dotyczące spłaty kredytu, umożliwiały Pozwanemu stosowanie kursu CHF ustalanego inaczej przy przeliczaniu wypłaconej Kredytobiorcom kwoty kredytu, a także inaczej przy obliczaniu wysokości spłat rat kredytowych. W ocenie Sądu, różnica pomiędzy ww. kursami stanowiła dodatkowy, niczym nieuzasadniony dochód Banku, zaś dla Kredytobiorcy - dodatkowy koszt. Jednocześnie, nie wykazano, by transakcje te generowały po stronie Banku jakiegokolwiek koszty oraz aby odpowiadało im jakiegokolwiek świadczenie Banku. Wprowadzające ten mechanizm postanowienia umów były zatem sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały interesy konsumenta, który nie miał uprzedniej możliwości oceny własnej sytuacji, w tym wysokości rat kredytu i w przedmiocie tym pozostawał zdany wyłącznie na dowolne w tym zakresie decyzje Banku.

Niezasadne było przy tym twierdzenie pozwanego, że powodowie z powodu zastosowania analizowanych klauzul nie zostali ekonomicznie pokrzywdzeni, a zatem postanowienia te nie naruszają rażąco ich interesów, bowiem w przypadku kredytu w PLN, oprocentowanie oparte o WIBOR było wyższe. Na obecnym etapie nie jest zasadnym dokonywanie oceny abuzywności postanowień danej umowy przy uwzględnieniu art. 385² k.c. poprzez porównanie jej do innych produktów oferowanych przez pozwany Bank i analiza, jak przedstawiałaby się sytuacja finansowa Powodów, gdyby hipotetycznie skorzystali z innego produktu, a dokładnie z kredytu w PLN znajdującego się w ofercie pozwanego Banku. Sąd wskazuje, że podobnie można byłoby porównywać sytuację Powodów z sytuacją hipotetyczną, w której w ogóle nie zdecydowaliby się na zawarcie umów kredytu, decydując się na zakup nieruchomości po uprzednim zbyciu tej, której pozostawali ówczesznie właścicielami, bądź też decydując się na skorzystanie z oferty innego banku w walucie PLN, która mogłaby być dla nich korzystniejsza niż oferowana ówczesznie przez pozwanego Bank.

Sąd wskazuje, że ocena skutków uznania analizowanych postanowień umownych za niedozwolone prowadzi do stwierdzenia, że obie zawarte w niedługim okresie po sobie - dzieliło je około 5 miesięcy- umowy kredytu są nieważne. Świadomość przy tym powodów i sposób ich obsługi przez pracowników banku nie uległ zmianie na etapie rozpoznawania drugiego wniosku kredytowego. To zatem, że w chwili podpisania drugiej umowy kredytowej znali oni treść postanowień umowy jaka zostanie z nimi podpisana, nie miało wpływu na odmienną ocenę abuzywności postanowień drugiej umowy. Sąd miał przy tym na względzie, że w okresie gdy doszło do podpisania drugiej umowy kredytu powodowie korzystali w ramach pierwszej z nich z karencji w spłacie kredytu- nie spłacali kapitału, w konsekwencji również z tej przyczyny mogli oni w pełni nie zdawać sobie sprawy jak postanowienia zawartej umowy kształtują ich zobowiązania, jakie są ekonomiczne konsekwencje podpisanej umowy kredytu.

Oceniając konsekwencje stwierdzonej abuzywności postanowień obu umów Sąd miał na względzie, że w myśl art. 385⁽¹⁾ § 1 zdanie pierwsze k.c., postanowienie niedozwolone nie wiąże konsumenta, a zatem nie wywołuje skutków prawnych od samego początku i z mocy samego prawa, co też Sąd ma obowiązek wziąć pod uwagę z urzędu (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 maja 2014 roku, III CSK 204/13, LEX nr 1466608, M.Pr.Bank. 2015/1/22-29, M.Pr.Bank. 2015/3/55-56; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 08 września 2016 roku, II CSK 750/15, LEX nr 2182659; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lipca 2017 roku, II CSK 803/16, M.Pr.Bank. 2018/11/36, OSNC 2018/7-8/79, Biul.SN 2018/4/8, M.Pr.Bank. 2018/4/58; Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku z dnia 20 września 2018 roku, C-51/17, (...) Bank (...), (...) Faktoring K. Z. przeciwko T. I. i E. K.) chyba, że konsument następnie udzieli „świadomej, wyraźnej i wolnej zgody” na to postanowienie i w ten sposób jednostronnie przywróci mu skuteczność (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, M.Pr.Bank. 2018/11/36, OSNC 2018/7-8/79, Biul.SN 2018/4/8, M.Pr.Bank. 2018/4/58; ww. tam orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej; Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały (7) z dnia 20 czerwca 2018 roku, III CZP 29/17, OSA w Kat. i SO 2018/7-8/4, OSNC 2019/1/2, LEX nr 2504739, www.sn.pl, Biul.SN 2018/6/9, M.Pr.Bank. 2019/3/32, KSAG 2018/3/103, Palestra 2018/7-8/148, M.Prawn. 2019/3/160, Rzeczposp. PwB 2018/4/163, Rejent 2018/7/164).

Sankcja bezskuteczności jest wyrazem dążenia do maksymalnej ochrony konsumenta, poprzez skuteczne wyeliminowanie wadliwych postanowień umownych, przy jednoczesnej minimalnej ingerencji w stosunek prawny. Tym nie mniej, Sąd miał na uwadze, że taka kwalifikacja przedmiotowej klauzuli, nie powinna co do zasady prowadzić do nieważności całej umowy kredytowej (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 maja 2015 roku, II CSK 768/14, M.Pr.Bank. 2016/3/54, LEX nr 1751865, OSNC 2015/11/132, Biul.SN 2015/8/9, M.Pr.Bank. 2016/6/34, M.Pr.Bank. 2016/6/56, Palestra 2016/1-2/182).

Sąd stoi na stanowisku, że utrzymanie stosunku prawnego bez postanowień uznanych za bezskuteczne nie było możliwe w świetle okoliczności niniejszej sprawy. Tym samym, należało uznać, że takie umowy byłyby sprzeczne z naturą stosunku kredytu indeksowanego, zaś strony nie doszły do porozumienia co do wszystkich ich elementów istotnych. W konsekwencji, zgodnie z art. 58 § 1 k.c., umowy takie należy uznać za nieważne. Sąd miał przede wszystkim na względzie, że bezskuteczność analizowanych postanowień umów prowadziłyby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale także pośrednio – do zaniku ryzyka kursowego, które bezpośrednio związane jest z indeksacją do waluty kwoty przedmiotowego kredytu. W konsekwencji bezskuteczności tych postanowień umownych, kwota zobowiązania Banku, jak i Kredytobiorcy byłaby wyrażona w walucie PLN, przy jednoczesnym pozostawieniu oprocentowania opartego o właściwą stawkę LIBOR 3M CHF – jak wynikało z postanowień Regulaminu do kredytów w walucie frank szwajcarski. Eliminacja uznanej za bezskuteczną klauzuli umownej nie może prowadzić do zmiany charakteru stosunku prawnego łączącego strony, tj. granicą, której przekroczenie uzasadnia interwencję sądu i jest ukształtowaniem umowy sprzecznym z naturą stosunku (art. 353¹ k.c.) (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 maja 2015 roku, II CSK 768/14, M.Pr.Bank. 2016/3/54, LEX nr 1751865, OSNC 2015/11/132, Biul.SN 2015/8/9, M.Pr.Bank. 2016/6/34, M.Pr.Bank. 2016/6/56, Palestra 2016/1-2/182; podobnie: Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku w sprawie C#118/17i C-260/18).

Dodatkowo, podkreślenia wymaga fakt, że Powodowie w sposób konsekwentny domagali się ustalenia, że umowy zawarte między stronami są nieważne. Jak wynika z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że z jednej strony skutki dla sytuacji konsumenta, a wynikające z unieważnienia całości umowy (takie jak te, o których mowa w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 roku, K. i K. R., C#26/13, EU:C:2014:282), należy oceniać w świetle okoliczności istniejących bądź też możliwych do przewidzenia w chwili zaistnienia sporu. Z drugiej zaś strony, dla celów tej oceny decydująca jest wyrażona przez konsumenta w tym względzie wola (tak: Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 03 października 2019 roku, C-260/18 K. D. i J. D. przeciwko (...) Bank (...)).

Tymczasem, w wyroku C-26/13 Trybunał zwrócił uwagę, że stosowanie przepisów dyrektywy ma chronić konsumenta przed unieważnieniem umowy w całości. Unieważnienie całej umowy mogłoby bowiem narazić konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje. Potwierdzeniem ww. stanowiska jest wyrok z dnia 21 stycznia 2015 roku

w połączonych sprawach C-482/13, C-484/13, C-485/13 i C-487/13, w którym Trybunał stwierdził, iż: „Sąd krajowy ma możliwość zastąpienia nieuczciwego warunku przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, pod warunkiem że to zastąpienie jest zgodne z celem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 i pozwala na przywrócenie rzeczywistej równowagi między prawami a obowiązkami stron umowy. Jednak możliwość taka jest ograniczona do przypadków, w których nieważność nieuczciwego warunku zobowiązywałaby sąd do stwierdzenia nieważności danej umowy w całości, narażając przez to konsumenta na penalizujące go konsekwencje.”

Sąd stwierdził, że postanowienia analizowanych umów, a które odnoszą się do mechanizmu indeksacji, dotyczyły głównego przedmiotu umowy i miały bezpośredni wpływ na ukształtowanie głównego świadczenia stron, tj. zobowiązania Kredytobiorcy. W efekcie, usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, podobnie jak postanowienia określającego niektóre z essentialia negotii umowy – musi oznaczać brak konsensu co do jej zawarcia w ogóle. Oznacza to, że na skutek kontroli abuzywności umowy należy uznać za nieważne.

Co więcej, należy zwrócić szczególną uwagę na brak podstaw do zastąpienia abuzywnych postanowień umowy jakimikolwiek innymi postanowieniami, które mogłyby wynikać z przepisów o charakterze dyspozytywnym.

Dalej, Sąd wskazuje, że na dzień zawarcia spornych umów, tj. zawartej w dniu 27 lipca 2007 roku Umowy (...) Nr (...), jak i na datę zawarcia w dniu 23 stycznia 2008 roku Umowy (...) Nr (...), brak było w polskich przepisach prawa przepisów o charakterze dyspozytywnym, które wypełniłyby lukę powstałą w wyniku stwierdzenia bezskuteczności postanowień odnoszących się do kursów waluty.

Mając na uwadze powyższe, za niedopuszczalne należało w tym zakresie uznać z urzędu zastępowanie przez Sąd niedozwolonego postanowienia umownego innym mechanizmem wyliczenia kwoty kredytu. Nie było także podstaw do zastosowania kursu kupna waluty, czy też średniego kursu stosowanego przez NBP. Taka możliwość nie wynikała na chwilę zawarcia umowy, ponieważ z ustalonych zwyczajów, obowiązujących w tego rodzaju stosunkach prawnych nie sposób było wyprowadzić z jakichkolwiek przepisów prawa, także kursu waluty dla określenia kwoty kredytu, jak również dla pozostałych postanowień analizowanych w niniejszej sprawie.

Sąd zwraca uwagę, że art. 358 k.c., w kształcie regulującym możliwość spełnienia świadczenia w walucie polskiej w przypadku, w którym przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej i określającym wartość waluty obcej według kursu średniego NBP, wszedł w życie dopiero w dniu 24 stycznia 2009 roku, na mocy nowelizacji Kodeksu cywilnego z dnia 23 października 2008 roku (Dz.U. Nr 228, poz. 1506). Tym samym, przepis ten nie może być miarodajny dla określenia treści zobowiązania wynikającego z umowy zawartej między stronami. Co więcej, ww. artykuł dotyczył zobowiązań wyrażonych w walucie obcej i sposobu ich przeliczenia na walutę polską. Tymczasem, w analizowanych umowach, to dla określenia wysokości – przeliczenia kwoty kredytu wyrażonej w walucie polskiej na CHF, celem określenia zobowiązania w walucie obcej kredytobiorcy, konieczne było posłużenie się kursem waluty.

Ponadto, należy wskazać, że możliwości stosowania przepisu dyspozytywnego, wprowadzonego do porządku prawnego po zawarciu spornych umów nie sposób było wywieść chociażby z wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 26 marca 2019 roku w sprawie C-70-17 ((...) SA przeciwko (...) SA przeciwko A. L. (2) M. i V. R. R.). Trybunał dopuścił wprawdzie możliwość zaradzenia nieważności warunku, poprzez zastąpienie go przepisem, na którym został on oparty, uzależniając go jednak w nowym brzmieniu od warunku. W przypadku usunięcia warunku o nieuczciwym charakterze i stwierdzenia, że nieważność całej umowy naraża konsumentów na szczególnie niekorzystne konsekwencje, umowy kredytu hipotecznego nie mogą dalej obowiązywać. Tymczasem, stwierdzenie nieważności w okolicznościach przedmiotowej sprawy było zgodne z żądaniem Powodów. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw do uznania, że stwierdzenie nieważności umów kredytu będzie ją narażał na jakiegokolwiek negatywne konsekwencje.

Sąd wykluczył również posłużenie się w tym zakresie innymi przepisami prawa, regulującymi swoisty stosunek prawny – w tym prawa wekslowego. Nie doszedł do wniosku, aby istniały jakiegokolwiek ustalone zwyczaje, które na zasadzie art. 56 k.c. umożliwiałyby posiłkowanie się kursem wynikającym z ustawy Prawo wekslowe, jak również zastąpienie

postanowień odnoszących się do kursu waluty byłoby możliwe poprzez „kurs rynkowy”, ustalony w oparciu o opinię biegłego.

Z uwagi na powyższe, należało podzielić stanowisko zaprezentowane w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03 października 2019 roku, C-260/18, że artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż stoi on na przeszkodzie wypełnieniu w umowie luk, spowodowanych usunięciem znajdujących się w niej nieuczciwych warunków, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, które przewidywały, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są w szczególności uzupełniane przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, a które - jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę - nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie.

Zdaniem Sądu, należało mieć na względzie, że przy ocenie skutków uznania poszczególnych postanowień umownych za niedozwolone, w relacji konsumenta z przedsiębiorcą istotną rolę odgrywa element odstraszący i prewencyjny.

Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wynika wprost, że sądy krajowe zobowiązane są wyłącznie do niestosowania klauzuli abuzywnej, zaś jej treści nie wolno im przekształcać tak, aby kształtować ją w sposób nienaruszający interesu konsumenta – działanie takie osłabiałoby oddziaływanie prewencyjne sankcji. Umowa powinna „w zasadzie nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany innej niż wynikająca z uchylecia nieuczciwych warunków, o ile dalsze jej obowiązywanie jest prawnie możliwe, zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego” (tak: Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 14 czerwca 2012 roku w sprawie C-618/10, B. E. de (...) SA przeciwko J. C. (2), (...) -349, pkt 66 - 69; z dnia 30 maja 2013 roku w sprawie A. B., pkt 57, 60; z dnia 21 stycznia 2015 roku w połączonych sprawach C-482/13, C-484/13, C-485/13 i C-487/13, U. B. i C., (...) -21, pkt 28; z dnia 26 stycznia 2017 roku w sprawie C-421/14, (...) SA przeciwko J. G., ECLI:EU:C:2017:60, pkt 71; z dnia 21 kwietnia 2016 roku w sprawie C-377/14, E. R., H. R. przeciwko F. a.s., ECLI:EU:C:2016:283, pkt 97). Z wyżej przywołanych orzeczeń wynika, że Trybunał wyklucza nie tylko tzw. redukcję utrzymującą skuteczność postanowienia abuzywnego, ale i wyłącza możliwość uzupełniania luk w umowie, powstałych po wyeliminowaniu takiego postanowienia.

Sankcje przewidziane za naruszenie praw konsumenta muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszące (tak: Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 03 maja 2005 roku w sprawach połączonych C-387/02, C-391/02 i C-403/02 B. i in., Z. O. s. I-3565, pkt 64, 65, a także z dnia 26 września 2013 roku w sprawie C-418/11 (...), pkt 50). W wyroku z dnia 14 czerwca 2012 roku (C-618/10, B. E. de (...) S.A. przeciwko J. C. (2), Legalis Nr 483548), Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że w świetle art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13, sądy krajowe są zobowiązane wyłącznie do zaniechania stosowania nieuczciwego warunku umownego, aby nie wywierał on obligatoryjnych skutków wobec konsumenta - nie są one jednak uprawnione do zmiany jego treści.

W dodatku, w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 roku (C-26/13, A. K., H. R. przeciwko (...), Legalis Nr 966197), Trybunał stwierdził, iż art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie, aby sąd krajowy, zgodnie z zasadami prawa zobowiązań uchylił nieuczciwy warunek (niedozwolone postanowienie umowne), poprzez zastąpienie go przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Podkreślił, że fakt zastąpienia nieuczciwego warunku tego rodzaju przepisem – w przypadku którego, jak wynika z motywu trzynastego Dyrektywy 93/13 zakłada się, że nie zawiera nieuczciwych warunków – w zakresie, w jakim dostarcza on rozwiązania, dzięki któremu umowa może dalej obowiązywać (...) i wciąż wywoływać wiążące skutki względem stron, jest w pełni uzasadniony w świetle celu Dyrektywy 93/13.

Sąd podkreśla jednak, że w polskim systemie prawnym, w dacie zawarcia łączących strony umów, brak było przepisu dyspozytywnego, którym Sąd mógłby zastąpić niedozwolone postanowienia umowne występujące w łączącej strony umowie kredytowej.

Wskazać należy, że dla oceny wskazanego postanowienia umownego bez znaczenia pozostają pobudki, jakimi inicjując niniejsze postępowanie kierowali się Powodowie – w szczególności zaś to, czy było to spowodowane wzrostem kursu waluty CHF. W ocenie Sądu, nie sposób było także uznać, że roszczenie Powodów, w rozumieniu art. 5 k.c. jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Nie można zatem w żadnym wypadku uznać, że konsument, który swoje

roszczenia wywodzi z niedozwolonych postanowień umownych, wprowadzonych do umów przez przedsiębiorcę, nadużywa swoich praw podmiotowych. Co więcej, wynikająca z ww. przepisu zasada „czystych rąk” wykluczała, w oparciu o wskazany przepis możliwość skutecznego zniweczenia żądania Powodów.

Sąd podkreśla, że ocena skutków niedozwolonych postanowień umownych dokonywana jest ad casu. Bez znaczenia pozostają więc wywołane przez nie dla pozwanego przedsiębiorcy konsekwencje. Podobnie, ocena skutków nie jest dokonywana w kontekście interesów innych konsumentów - w szczególności tych, którzy nie zawarli tego rodzaju kredytu, ale zawierając umowy, których postanowienia nie były niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c.

Abstrahując od powyższego, choć nieważność umowy pociągała za sobą konieczność zwrotu spełnionych przez strony świadczeń, w przedmiotowej sprawie Sąd dokonał również oceny postanowień umowy kredytowej z lipca 2007 roku odnoszących się do ubezpieczenia niskiego wkładu własnego pod ich kątem abuzywności- jedynie bowiem w tej umowie taki sposób zabezpieczenia został przewidziany.

Uwzględniając powyższe rozważania na tle przesłanek warunkujących uznanie danego postanowienia za niedozwolone, zdaniem Sądu nie sposób uznać, aby postanowienia pierwszej umowy kredytu dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego zostały indywidualnie uzgodnione z Powodami. Zgodnie z art. 385¹ § 3 k.c., nie są indywidualnie uzgodnione te postanowienia, które zostały przejęte z wzorca zaproponowanego przez kontrahenta. Nie jest możliwe, aby postanowienia wzorca inkorporowane do umowy na podstawie art. 384 § 1 lub 2 k.c., były przedmiotem indywidualnych uzgodnień pomiędzy konsumentem, a przedsiębiorcą. Sąd ustalił, że w przedmiotowej sprawie Powodowie nie mieli wpływu na ustalenie zarówno treści, jak i stworzonego przez Bank wzorca, na długo przed zawarciem z nim którejkolwiek z umów, a tym samym jednocześnie na treść postanowienia umownego dotyczącego ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

W zdaniu drugim art. 385¹ § 3 k.c.- niezgodnione indywidualnie są postanowienia umowne przyjęte z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta, kodeks wprost wyklucza przyjęcie indywidualnego uzgodnienia postanowień umownych w tej sytuacji. Dokonując oceny spełnienia dalszych przesłanek, postanowienia umowne zawarte w § 9 ust. 7 - 10 Umowy kredytu kształtowały obowiązki Powodów w sposób niezgodny z zasadą równorzędności stron. Ponadto, zostały wprowadzone do umów w okolicznościach, w których w chwili ich podpisania Powodowie nie mieli możliwości oceny ich ekonomicznych skutków. Cały ciężar ekonomiczny zawarcia umowy ubezpieczenia niskiego wkładu własnego ponosił bowiem konsument - Bank nie przedstawił Powodom ani warunków opłacanej ochrony ubezpieczeniowej, ani też skutków wypłaty świadczenia z ubezpieczenia dla Kredytobiorcy.

Nadto, w treści ww. postanowienia nie zdefiniowano pojęć, które pozwalałyby na wyliczenie wysokości świadczenia obciążającego klienta po upływie 36 miesięcy obowiązywania umowy, a to z powodu stosowania do przeliczeń postanowień abuzywnych, odnoszących się do zastosowanego kursu waluty do przeliczenia zobowiązania Kredytobiorców.

W ocenie Sądu uwzględniając tak treść wniosku kredytowego jak i zeznania świadka B. B. (1) nie zostali poinformowani przez bank o możliwości zastosowania zamiennego sposobu zabezpieczenia niskiego wkładu własnego – choćby poprzez zabezpieczenie hipoteczne na stanowiącej ówczasie ich własność innej nieruchomości, która co istotne stanowiła zabezpieczenie kolejnej umowy kredytu, w której ubezpieczenia niskiego wkładu własnego nie przewidziano. Jak wskazała świadek B. B. (1)- pracownik oddziału w którym powodowie zawierali umowę kredytu z pozwanym ubezpieczenie NWW było obowiązkowe, nie była w stanie wskazać, by istniała możliwość jego zamiany na inny sposób zabezpieczenia.

Jednocześnie, w ocenie Sądu nie sposób uznać, aby korzyścią konsumenta z zawarcia nieekwiwalentnej umowy ubezpieczenia niskiego wkładu własnego był sam fakt zawarcia umowy kredytowej. Twierdzenie to jest nie do pogodzenia w szczególności z ustawowym obowiązkiem kształtowania stosunków umownych bez niedozwolonych postanowień z konsumentem. Świadczeniami ekwiwalentnymi wynikającymi z umów kredytowych jest ze strony Banku - wypłata sumy kredytu, zaś ze strony Kredytobiorcy - zapłata wynagrodzenia, a więc prowizji i odsetek

umownych od całej kwoty udzielonego kredytu, w tym również sumy ubezpieczonej. Tym samym, zapłata za uzyskanie przez Bank ubezpieczenia niskiego wkładu w żaden sposób nie obniżyła wysokości wynagrodzenia w zakresie ubezpieczonej kwoty.

Co należy podkreślić, Sąd nie podważa samej dopuszczalności oraz skuteczności korzystania z ubezpieczenia niskiego wkładu własno, jako formy zabezpieczenia spełnienia części świadczenia z umowy kredytu. Tym nie mniej, co do treści uznaje za abuzywne te postanowienia umowy, zgodnie z którymi koszt zabezpieczenia ponosi w całości konsument, nie uzyskując przy tym w zamian żadnych korzyści. O ekwiwalentności świadczenia przy korzystaniu z tego rodzaju zabezpieczenia można mówić w sytuacji, gdy poniesienie kosztów ubezpieczenia skutkowałoby dla Kredytobiorcy uzyskaniem niższego oprocentowania kredytu, co najmniej w zakresie części zabezpieczonej, gdyby w kosztach uzyskania zabezpieczenia partycypowałby również Bank, bądź gdyby opłacone przez Kredytobiorcę zabezpieczenie zmniejszyło zakres lub ciężar ustanowienia innych zabezpieczeń.

Ubocznie należy jednak wskazać, że klauzula dotycząca ubezpieczenia niskiego wkładu własnego z Umowy Kredytowej Powodów, na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24 sierpnia 2012 roku (XVII AmC 2600/11, Legalis Nr 1352671) o treści: „Jeżeli z upływem pełnych 36 miesięcy okresu ubezpieczenia nie nastąpi całkowita spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem ani inne zdarzenie kończące okres ubezpieczenia, ubezpieczenie podlega automatycznej kontynuacji, przy czym łączny okres ubezpieczenia nie może przekroczyć 108 miesięcy, licząc od miesiąca, w którym nastąpiła wypłata Kredytu. Kredytobiorca upoważnia mBank do pobrania środków tytułem zwrotu kosztów ubezpieczenia w wysokości 3,50% różnicy pomiędzy wymaganym wkładem własnym Kredytobiorcy, a wkładem wniesionym faktycznie, tj. (...) oraz zwrotu kosztów z tytułu kontynuacji przedmiotowego ubezpieczenia z rachunku wskazanego w § 6 bez odrębnej dyspozycji”, została wpisana do rejestru klauzul niedozwolonych.

Konkludując, Sąd doszedł do wniosku, iż mimo, że w zakresie opłaty związanej z ubezpieczeniem niskiego wkładu własnego za pierwszy, trzyletni okres kwota ta została wskazana, tj. w przypadku Umowy (...) Nr (...) w kwocie 2.738 PLN, Sąd uznał, że wszystkie postanowienia odnoszące się do ubezpieczenia niskiego wkładu własnego nosiły cechy abuzywności, co też przesądzało o uznaniu spełnionych w wykonaniu tych postanowień świadczeń za nienależne.

Uwzględniając powyższe, Sąd doszedł do wniosku, że nieważność łączącego strony ex tunc stosunku prawnego, uzasadniała roszczenie zwrotu kwot wpłaconych na rzecz Pozwanego tytułem spłat Umowy Kredytowej Nr (...) oraz Umowy Kredytowej Nr (...) w wysokości łącznej 100.100,65 zł oraz 115.365,06 CHF, na które składały się: kwota 31200,98 zł i kwota 79.737,72 CHF tytułem całych rat kapitałowo – odsetkowych od umowy kredytu, uiszczonych na rzecz Pozwanego do dnia 04 maja 2017 roku, na podstawie Umowy Kredytowej Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku oraz kwoty 17009,29 zł i 35.627,34 CHF tytułem całych rat kapitałowo – odsetkowych od umowy kredytu, uiszczonych na rzecz Pozwanego do dnia 25 kwietnia 2017 roku na podstawie Umowy Kredytowej Nr (...) z dnia 23 stycznia 2008 roku, dodatkowo w kwocie wyrażonej w PLN znajdowała się całość kwot uiszczonych przez powodów w wykonaniu pierwszej umowy kredytowej: tytułem opłaty od ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w wysokości 33.622 zł, prowizji za udzielenie kredytu 4728 zł i 10.922,71 tytułem ubezpieczenia pomostowego oraz w wykonaniu drugiej z umów: 2128,67 zł tytułem prowizji, 189 tytułem ubezpieczenia pomostowego, 300 zł tytułem opłaty za wycenę nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie hipoteczne.

Nieważność umowy powodowała, że wszystkie świadczenia uiszczone przez Powodów na rzecz Pozwanego w oparciu o postanowienia umów i Cennik, a których beneficjentem był Pozwany - były nienależne. Nie ulega wątpliwości, że wszystkie wyżej wymienione świadczenia zwiększyły aktywa, bądź też zmniejszyły pasywa pozwanego Banku i to on był adresatem - odbiorcą tych świadczeń - to on musi zatem je zwrócić.

Mając na uwadze powyższe rozważania, argumentacja Pozwanego negująca możliwość uwzględnienia roszczenia Powodów w oparciu o wskazane przepisy, pozostawała niezasadna. Nieważność umowy powodowała, że następowało wyjście ze stosunku prawnego łączącego strony i niemożność kreowania żądania w oparciu i w ramach tego stosunku prawnego. Sąd miał przy tym na względzie, że żądanie Powodów obejmowało całość kwot uiszczonych przez nich na rzecz Pozwanego ze wskazanych tytułów. Tym nie mniej, brak było podstaw prawnych do

dokonania jakiegokolwiek kompensaty należnego Powodom świadczenia, w wykonaniu nieważnej czynności prawnej z ewentualnie przysługującym stronie pozwanej świadczeniem. W doktrynie wskazuje się, że zwrot świadczeń na podstawie art. 496 w zw. z art. 497 k.c., spełnionych w wykonaniu nieważnej, wzajemnej czynności prawnej, został poddany regulacji opartej na odpowiednim stosowaniu prawa zatrzymania (ius retentionis). Skorzystanie przez stronę z prawa zatrzymania wzajemnego świadczenia pieniężnego wyłącza opóźnienie w jego spełnieniu. W przypadku, gdy w umowach wzajemnych dochodzi do bezpodstawnego wzbogacenia po obydwu stronach, teoretycznie możliwe są dwa rozwiązania. Zgodnie z teorią dwóch kondykcji, każde roszczenie o wydanie wzbogacenia traktuje się oddzielnie i niezależnie od drugiego, a wyrównanie pomiędzy nimi możliwe jest jedynie według potrąceniu. Teoria salda traktuje zaś świadczenie wzajemne jako pozycję, którą od razu należy odjąć od wzbogacenia w taki sposób, że druga strona świadczenia wzajemnego zwraca jedynie nadwyżkę otrzymanego świadczenia ponad wartość świadczenia, które sama spełniła. Konstrukcja art. 496 w zw. z art. 497 k.c. wyraźnie wskazuje, że nawet w przypadku, gdy mamy do czynienia z nieważnością umowy wzajemnej, ustawodawca nie normuje świadczeń łącznie - prawo zatrzymania przyznaje jedynie jako gwarancję, że każde z nienależnych świadczeń zostanie zwrócone. Nawet w sytuacji, gdy jedno ze świadczeń jest niemożliwe do wykonania bez winy dłużnika, a drugie zaś jest możliwe, pomimo braku świadczenia wzajemnego obowiązek zwrotu ujmuje się w doktrynie jako „normalne ryzyko rozliczeń w ramach bezpodstawnego wzbogacenia. Należy podzielić pogląd o braku podstawy prawnej do „rozliczeń saldem”, tym bardziej, że regułą jest zwrot korzyści w naturze. Oznacza to, że możliwość wzajemnego umorzenia kondykcji, musi być osadzona w ramach ustawowej regulacji potrącenia, zaś do dokonywania potrąceń uprawnione są jedynie strony. Po pełnym wykonaniu umowy nieważnej, wytaczając powództwo kondykcyjne, należy uwzględnić niebezpieczeństwo braku możliwości „odzyskania” swojego świadczenia. W praktyce, niebezpieczeństwo to w znacznym stopniu jest ograniczane przez ww. instytucję prawa zatrzymania.

Sąd stoi na stanowisku, mając na względzie poczynione rozważania, że nie sposób było również stwierdzić, aby strona pozwana nie była wzbogacona kosztem Powodów bądź aby zaistniały przesłanki wskazane w art. 409 k.c. Należy bowiem odróżnić zużycie czy utratę wzbogacenia w rozumieniu tego przepisu, od obowiązku zwrotu przez Powodów na rzecz Pozwanego wzajemnego świadczenia, spełnionego w wykonaniu nieważnej umowy.

Na gruncie przepisu art. 409 k.c., przypadki zużycia lub utraty wzbogacenia powodujące odpadnięcie wzbogacenia, muszą ograniczyć się zatem tylko do tych sytuacji, kiedy nastąpiło to bezproduktywnie – a zatem bez uzyskania jakiegokolwiek ekwiwalentu, czy też innej korzyści dla majątku wzbogaconego (Komentarz do Kodeksu Cywilnego pod red. prof. dr hab. Edwarda Gniewek, prof. dr hab. Piotra Machnikowskiego wydanie 2019 rok CH Beck, SN w wyr. z 4.4.2008 r., I PK 247/07, OSN 2009, Nr 17–18, poz. 223).

W przedmiotowej sprawie brak było jakiegokolwiek dowodu na okoliczność, że Pozwany zużył lub utracił uzyskaną korzyść w taki sposób, że nie jest już wzbogacony- środki uiszczone przez kredytobiorców z powyżej wskazanych tytułów spowodowały bowiem, iż albo aktywa banku wzrosły albo pasywa zmalały-to ostatecznie stwierdzenie odnosiło się do opłat służących pokryciu kosztów poniesionych przez pozwanego tytułem składek tytułem ubezpieczenia NWW i ubezpieczenia pomostowego jak i opłaty za wycenę nieruchomości dokonaną przez pozwaną bank.

W ocenie Sądu, Pozwany nieskutecznie powołał się na przepis art. 411 pkt 1 k.c., ponieważ z dyspozycji wskazanego przepisu wynika wprost, że brak możliwości żądania zwrotu świadczenia nienależnego nie obejmuje sytuacji, gdy jego spełnienie nastąpiło w wykonaniu nieważnej umowy.

Co więcej, w orzecznictwie wskazuje się, że wątpliwości co do obowiązku spełnienia świadczenia nie mogą być utożsamiane z wymaganą przez art. 411 pkt 1 k.c. pozytywną wiedzą dłużnika o braku powinności spełnienia świadczenia. (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 czerwca 2003 roku, I CKN 390/01, LEX nr 109446, OSP 2005/9/111, M.Prawn. 2015/4/208). Nie bez znaczenia pozostaje również fakt, że w okresie gdy spłaty następowały w PLN raty kredytowe były pobierane przez pozwaną Bank z rachunku złotowego Powodów każdorazowo, bez odrębnej, wystawianej dyspozycji jak stanowił § 7 ust. 3 umowy – potrącane. Załącznikiem do zawartych przez strony umów były udzielone Bankowi pełnomocnictwa do pobrania spłat z rachunku Powodów. Ponadto, jak wynikało z § 8 ust. 1 Regulaminu, kredyt miał być spłacany poprzez obciążenie rachunku wskazanego w umowie kredytu. Dowodzi to,

że Powodowie nie mieli jakiegokolwiek wpływu na to, w jakiej wysokości środki z ich rachunku bankowego będą pobierane przez Bank, co też wykluczało skuteczne powołanie się przez Pozwanego na art. 411 pkt 1 k.c.

Jednocześnie Sąd nie widział jakichkolwiek podstaw do uznania, by zaistniały przesłanki zasądzenia na rzecz powodów od pozwanego w oparciu o wskazany przepis uiszczonych przez nich składek na ubezpieczenie na życie (dochodzona przez powodów: kwota 5.096 zł składek na ubezpieczenie na życie, uiszczonych przez Powoda od dnia 03 sierpnia 2007 roku do dnia 05 maja 2017 roku na podstawie Umowy Kredytowej Nr (...) z dnia 27 lipca 2007 roku oraz kwota 12.294,66 zł uiszczonych przez Powodów od dnia 25 stycznia 2008 roku do dnia 05 maja 2017 roku na podstawie Umowy Kredytowej Nr (...) z dnia 23 stycznia 2008 roku), które pozostawały w związku z każdą z umów kredytu. Wprawdzie to w wykonaniu tych umów zobowiązujących powodów do dokonania cesji wierzytelności z tych umów w ramach zabezpieczenia umowy kredytu powodowie przystąpili do umowy grupowego ubezpieczenia na życie z (...) S.A. Jednak wskazać należy, iż to nie po stronie pozwanego doszło do bezpodstawnego wzbogacenia z tytułu uiszczenia składek z tytułu zawarcia tych umów ubezpieczenia, to nie on był bowiem zobowiązany do ich uiszczenia na rzecz ubezpieczyciela, nie on był zatem beneficjentem świadczeń powodów z tego tytułu. To zaś, że za pośrednictwem pozwanego następowało przekazywanie świadczeń na rzecz ubezpieczyciela nie miało znaczenia dla uznania, kto został faktycznie wzbogacony na skutek spełnienia przez powoda tego świadczenia. Podmiotem tym nie był z całą pewnością pozwany, którego tak aktywa nie uległy zwiększeniu, ani pasywa nie uległy zmniejszeniu wskutek opłacenia składek ubezpieczeniowych, jak stało się przykładowo w wyniku spełnienia świadczenia z tytułu ubezpieczenia tak zwanego pomostowego. W efekcie powodowie nie wykazali, by możliwe było domaganie się przez nich od pozwanego zwrotu świadczenia z tytułu składek uiszczonych na rzecz tego ubezpieczyciela jako nienależnego. Jednocześnie Sąd uwzględniając dyspozycję art. 321 k.p.c. związany był tak określoną podstawą faktyczną żądania powodów.

W konsekwencji w tym zakresie powództwo jako nieuzasadnione podlegało oddaleniu.

Ponadto, Sąd uznał za niezasadny zarzut przedawnienia. W niniejszej sprawie brak było jakichkolwiek podstaw aby uznać, że do roszczenia strony powodowej o zwrot nienależnego świadczenia w postaci spłaconych rat kapitałowo-odsetkowych uiszczanych okresowo w wykonaniu umowy kredytu, zgodnie z art. 118 k.c. znajdował zastosowanie 3 - letni okres przedawnienia. Zdaniem Sądu, roszczenie Powoda nie ma charakteru okresowego, bowiem jest to roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia - przy uwzględnieniu wskazanego przepisu w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia pozwu o zapłatę, zasadne było więc zastosowanie 10 - letniego okresu przedawnienia. Zgodnie przepisem z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104), do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia określone są w art. 118 i art. 125 § 1 ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym. Konfrontując datę wniesienia pozwu (12 czerwca 2017 roku) z datą zawarcia umów (27 lipca 2007 roku oraz 23 stycznia 2008 roku) należało stwierdzić, że roszczenie Powodów nie uległo przedawnieniu.

Od zasądzonej w punkcie 1. wyroku kwoty Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od:

- 1) kwoty 33.622 zł (trzydzieści trzy tysiące sześćset dwadzieścia dwa złote) od dnia 18 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- 2) kwoty 66.478,65 zł (sześćdziesiąt sześć tysięcy czterysta siedemdziesiąt osiem złotych i sześćdziesiąt pięć groszy) od dnia 12 lipca 2017 roku do dnia zapłaty;
- 3) kwoty 115.365,06 (sto piętnaście tysięcy trzysta sześćdziesiąt pięć złotych i sześć franków szwajcarskich) od dnia 12 lipca 2017 roku do dnia zapłaty.

O odsetkach od zasądzonej kwoty należności głównej, Sąd orzekł zgodnie z art. 481 § 1 i 2 k.c., uwzględniając treść art. 455 k.c., zgodnie z którym w przypadku świadczenia nienależnego obowiązany do jego zwrotu pozostaje w opóźnieniu dopiero, gdy nie spełni świadczenia po wezwaniu (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 marca 2001 roku, V CKN 769/00 , Radca Prawny 2001/6/119, OSNC 2001/11/166, Biul.SN 2001/10/9, (...) 2002/1/31, PPH 2003/2/48, PiP

2002/8/106, PS 2005/11-12/213, M.Prawn. 2001/24/1220; Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 29 maja 2015 roku, VI ACa 1020/14, LEX nr 1770710).

Sąd uznał, że Pozwany pozostawał w opóźnieniu od dnia następnego po dniu wezwania go do zapłaty kwoty 33.622 zł tytułem składek UNWW, co nastąpiło w piśmie z dnia 17 lutego 2017 roku, a zatem od dnia następnego to jest od 18 lutego 2017 roku pozwany pozostawał w opóźnieniu w spełnieniu tego świadczenia. Co zaś tyczy się kwot 66.478,65 zł oraz 115.365,06 zł zasądzonych w pkt 1 2) i 3) wyroku, Sąd doszedł do przekonania, że odsetki należą się Powodom od dnia następującego po dniu doręczenia Pozwanemu odpisu pozwu, tj. od dnia 12 lipca 2017 roku, nie zaś od dnia wniesienia pozwu w sprawie. Dopiero bowiem z chwilą doręczenia odpisu pozwu i odpisu pisma zmieniającego żądanie pozwu pozwanemu znana była pełna kwota żądania, w efekcie od dnia następnego po doręczeniu pozostawał on w opóźnieniu w spełnieniu tego zobowiązania. Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł o odsetkach jak w punkcie 1 wyroku oraz w punkcie 2 wyroku, oddalając żądanie odsetkowe w pozostałej w części.

Jednocześnie, wyżej wskazane kwoty Sąd zasądził na rzecz Powodów solidarnie.

Podkreślenia wymaga, że zgodnie z regulacją art. 31 § 1 k.r.o., z chwilą zawarcia małżeństwa między małżonkami powstaje z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa), która obejmuje przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków. Zgodnie z przyjętym w doktrynie stanowiskiem, podobnie jak w przypadku solidarności dłużników, o istnieniu solidarności wierzycieli decyduje przesłanka formalna w postaci ukształtowania zobowiązania jako solidarnego po stronie dłużników w drodze ustawy lub woli stron.

W przypadku solidarności wierzycieli mamy do czynienia z jednym zobowiązaniem, w którym kilka osób jest uprawnionych do odbioru świadczenia o niepodzielnym charakterze (bez względu na jego przedmiot) (M. Gutowski, Kodeks cywilny. Komentarz, Tom I, 2016).

Zgodnie z przyjętym w orzecznictwie stanowiskiem należy przyjąć, że w czasie trwania wspólności, do wierzytelności wchodzącej w skład majątku wspólnego małżonków zastosowania nie mogą znaleźć wprost przepisy Kodeksu cywilnego, które normują wielość wierzycieli (w szczególności art. 379 i nast.). Co istotne, jeżeli wierzytelność dotyczy świadczenia podzielnego, nie ulega podziałowi na dwie części (art. 379 § 1 k.c.). Ponadto, ocena dopuszczalności dokonywania określonych czynności w stosunku do tej wierzytelności, tj. np. zwolnienie dłużnika z długu przez jednego ze współmałżonków, musi być dokonywana według przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (art. 36-40), nie zaś według Kodeksu cywilnego (tak: Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 09 września 1999 roku, II KKN 460/98, OSNC 2000/3/55, Wokanda 1999/11/9, Biul.SN 1999/11/11, M.Prawn. 2000/2/100).

Mając na względzie powyższe, należy wskazać, że Powodowie zawarli umowę kredytu, w czasie trwania wspólności ustawowej, która nadal między nimi istnieje. Kwoty kredytu zostały zaś przeznaczona na cele rodziny – zakup nieruchomości i zakup nieruchomości na rynku pierwotnym oraz modernizację nieruchomości. Uwzględniając zatem ww. przepisy prawa należało uznać, że w zakresie wierzytelności dochodzonej w niniejszej sprawie są wierzycielami solidarnymi. Z uwagi na istniejący między nimi ustrój majątkowy małżeński, wykluczone było bowiem domaganie się zasądzenia kwoty dochodzonej od Pozwanego pozwem tak częściami, czy łącznie.

Mając na uwadze wszystko powyższe, Sąd orzekł jak w punkcie 1 i 2 uzasadnianego wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł jak w punkcie 3 uzasadnianego wyroku, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, tj. art. 100 zdanie drugie k.p.c. w zw. z art. 105 § 2 k.p.c. przy uwzględnieniu że Powodowie wygrali niniejszy proces w 91%, zaś Pozwany wygrał proces w 9%, szczegółowe ich wyliczenie pozostawiając na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. referendarzowi sądowemu.

Sędzia del. Ewa Suhecka- Bartnik

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

Sędzia del. Ewa Suhecka- Bartnik